

EGYETÉRTÉS

Elfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona. Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér. Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasúti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

Tisztító vihar.

Budapest, május 30.

Az a faifun, amely a kormányelnök fölött kitört és elviharzott s melynek utolsó kitombolása a legközelebbi napokra várható, a legnagyobb mértékben tisztító vihar volt. Amikor kirakatba kerül minden, ami bűn és vétek a miniszterelnököt terheli és mindenki megtekintheti a teljes bűnlajstromot, természetes, hogy a bűnösöknek bűnhődniük kell, ami azonos az eltakarodással a politikai színpad elhagyásával, egyelőre a legsúlyosabb büntetés, mely egy kormányelnökre lesujthat.

A legprimitívebb morál követelménye ez. Önként értetődik, hogy maga a magyar király, nemcsak a hatalomnak, de az erkölcsnek legfőbb őre és kifejezője, ugyanezt vallja, hiszi és nyilvánkoztatja egyelőre tényekben, amelyeket mindenkinek meg kell értenie, aki gondolkozni tud.

A legfőbb faktum, amely erre pozitívítással enged következtetni, az, hogy a koronás király, bizonyára habozás és tétovázás nélkül, feloldotta gróf Zichy János volt kultuszminisztert a hivatalos titoktartás kötelezettsége alól. El lehet képzelni azt a sápadozást és megdöbbenést, amelylyel Lukács László tudomásul vette, hogy a király igenis meg-

engedte gróf Zichy Jánosnak, hogy szabadon válaszolhat a törvényszék sorompói előtt az elnök, az ügyész és a védők kérdéseire. Ez nem jelenthet mást, mint azt, hogy fölülről Lukács Lászlót elejtették és nevét az aktivitásból törölték. A király tisztában van az okokkal, a melyek annak idejében gróf Zichy Jánost lemondásra bírták. Tudta (hisz a törvényszék előtt a volt kultuszminiszter ország-világ előtt kijelentette), hogy lemondásának egyik oka volt a magartartás, melyet Lukács László a Désy-per első tárgyalásán tanusított. Ez ok első sorban és par excellence erkölcsi ok volt Nem maradhatott Lukácscsal egy kabinetben, vagy helyesebben: az ő kabinetjében, amikor Lukács László morálját elítélte, azzal magát azonosítani nem tudta, nem akarta.

Ezt mind tudta a király, hisz gróf Zichy János bucsuaudienciáján éppen oly kevésbé titkolhatta ezt, mint ma a törvényszék előtt. Lehetséges-e, hogy a király el ne ejtette légyen Lukácsot, a mikor megengedte, hogy a kabinet egyik volt tagja vallomást tehessen a törvényszék előtt s feloldva a titoktartás kötelezettsége alól, elmondhassa azt, amit akar s jónak lát, amikor pedig tisztában volt azzal, hogy diffamálóan fog nyilatkozni eddigi első tanácsadójáról? Ezt föltenni a királyról erkölcsi lehetetlenség. Odafönn, a legmagasabb ormokon,

törvény a moral. És így Lukács László immár az erkölcsi halottak közé sorozható. Feltámadás nélkül való halál ez, mert hatalma, amelyet szemérmetlenül gyakorolt, gyalázatba fult és kimulása mindannak az ellenkezője, amit tisztességesnek és dicsőségesnek lehet nevezni.

De még rutabbá válik elmulása, ha azokat a mozzanatokat, amelyek ezt a letörési, vagy megsemmisülési folyamatot kísérik. Ime a szemlélet: Lukács László nem engedte meg Jeszenszkynek és Kazárnak a vallomástételt; őket nem oldotta fel a hivatalos titoktartás kötelezettsége alól. Azonban Teleszky pénzügyminiszter igenis feloldotta Paduchot a titoktartás alól. Mit jelent ez? Hogy immár a kabinet tagjai sem vállalnak szolidaritást sem Lukácscsal, sem moráljával. Teleszky nem akarja, hogy szemébe vágják az immoralitás vádját és azt, hogy titkolni-takargatni valója van. Ezzel nyíltan, leplezetlenül szembe helyezkedett a kabinet fejével s a vele való szolidaritást megtagadta.

Ellenben az a faktum, hogy Lukács László Jeszenszkynek és Kazárnak nem engedte meg a nyílt vallomástételt, azt bizonyítja, hogy neki igenis van leplezni valója, bizonyára több, mint amennyit a közlekiösmeret elbir. Ha ez nem így volna, minden bizonynyal ő is feloldotta volna a maga bizalmi férfait a hivatalos titoktartás kötelezettsége alól, doku-

Pauvre Lolotte.

Irta: Várkonyi Titusz.

(Utánnyomás tilos.)

A nap izzó melege reszketett a szikrázó homokon s mint forró fürdő hullámaj ölelt körül bennünket a villódzó levegő. Vendéglátó gazdám szorgalmasan osztotta a szavakat s én a csöndtől és a melegtől bágyadtan hallgattam a duruzsolását. Állhatatos beszéde végre engem is szóra kényszerített.

— Meleg van! — böktek ki nagy bölcsen.

— Gyenge legények maguk városiak, öcsém, — feddett az öreg, — a hideg gondolatától is borzongnak, a meleg pedig meglustult izmaikat menten megbénítja.

Válasz helyett mosolyogtam; elvégre — gondoltam — eléggé tűzbe hozott ez a türethetlen hőség, mit szónokoljak.

Az öreget a hallgatásom fellelkesítette. Egész kis vöbészédet vágott ki a vidék mellett. Friss, közvetlen, egészséges, erkölcsös, nyugodt, láztalan élet, lelki viharok, kedélyförgöttek nélkül — ezek voltak a kiszögellő pontjai a szóaradatának.

Hümmögtem, bár egy-két ellenvetés motoszkált a fejemben. De mivel már jó tíz percre baktattunk az állomástól a szőlőtelep közepén emelkedő nyárilak felé, hát csak tovább hümmögtem, a közel negyedórás ut esendes, lázadozás nélküli emberré tett. A meleg belcapakodott a porusaimba, körülfogta az agyamat, ott bujkált az ereimben.

Mikor megérkeztem a hűs szobában tapasztalatokat szereztem a vidék konyhaművészetét illetőleg, megbocsátottam a negyedórás napfürdőt s pláne, mikor házigazdám illatos dohánnyal töltött pipát illesztett a fogaim közé — teljes pardont és gráciát adtam.

Ebéd után álmos csöndben, a jóllakottság kellemes bódultságával heverésztem. A nyitott ablakon át beillatozta a szobát a frissen locsolt virágok parfüme. Pélálomba bágyadtam. Néha valami surranó nesz leve a szememről az álom nehezékét. Egyszerre az a határozott érzésem támadt, hogy kutató szemek bámulnak az arcomba, majd megfojtott, halk nevetgélés ütötte meg a fülemet. Leküzdve az álom energiátlanságát, hirtelen felpattantam a chaise longueról.

A szoba sarkában félénken meglapulva, mint tettenért kis bűnös, piros arccal állott egy bájos kis fruska. Nyolcz-tíz éves lehetett. Nagy gyerekszemek, melyek most félénk meglepetéssel szegeződtek rám, még nagyobbaknak tündek fel s meleg fényök besugározta fehér arccskáját, melyet a rajtakapás szőgyenezte gyöngéd árnyalatu pirossággal festett be.

— Nos, kis hölgyem, mi járatban vagyunk? — kérdeztem tőle, igyekezőn hangomnak — a tekintély miatt — kemény zöngét adni.

Ugy látszik azonban, hogy a kis selma nem nagyon érezte ki a hangomból a szilárdságot, mert nekibátorodva, nagy határozottsággal jelentette ki:

— Oh, cher monsieur, bocsánat, Josephine labdáját kerestem — s a szememben huzmat csillogás jelezte, hogy már eszé ágában sincs félni.

Megsimogattam az arcát, amely oly lágy érintésű volt, mint valami bársonyos virágszirom.

— Megengedi, kis hölgyem — szoltam — hogy prezentáljam magam: dr. Nánássy Lajos tanár.

Pukedlüt csapott, olyan öntudatos graeciozitással, hogy egy Watteau-kép tolokodott az emlékezetembe.

— Lolotte Billetier — válaszolt, aztán pergő gyorsasággal adta tudtomra, hogy Lilleből való és most Josephinet és Louist vezeti be a francia nyelv elemeibe. — Sokszor szomerkedtem — mondotta — mert nagyon szeretem Lille-t és a chère maman-t, de el kellett jönnöm, mert mama nagyon szegény.

Ez a esőpség oly komolyan beszélt az életről, mintha valóban átérzte és átértette volna a harezos lét halálosan komoly problémáit. Beszéd közben a tekintete édes nyíltsággal keresztelte a pillantásomat és én kis arcának minden idege szavainak kifejező kísézője volt.

Letettem a leereszkedő bizalmasságról, melylyel eddig szoltam hozzá. Hiszen ez a filigrán baba egy komoly, érett gondolkodású kis nő, egy becsületes, harezos kis kenyérkereső, akinek ugyan még hajsbabákkal kellene játszani, de már nehézkes ma-

szópor
ni cikk.)

nehezen emészt-
nos emésztésre és
na létszer hasz-
volvra s a szoká-
korol a hiányos
ol, minők: gyo-
és, aranyóra

vagy utó-kura
hálast fojt ki
el és a bejegy-
indenkor hata-
rendő a vétel

ma 52 fill.,
il.

onti szétküldése:
Zwetihof.)

szertára,
esy-ut 26. sz.

teljesen megfelelő

PI

lakadékok,
gek és min-
valamint az

el a haszná-
alkalmazva,
nek is viruló
ölesönöz. II

dr. Utánzatoktól
Minden tégeyen

gyógyszertára.

ban minden sző
sa közönséges
lérel, kompakt
il.-rel fizetendő.

motorok

gyártmány, új
t állapotban;
y automobil,
14 HP, és egy
3 HP, jutányos
V. MICHL, mo-
SCHLAW (Cseh-
szág).

IDEN

ok és hölgy-
nül ajánlható
művészele című
gyen az em-
saságba meg-
ja, mit szólna
ak vagy pláne
nak. Mindenki
nézi az ily
ar ön szel-
ni? Akarja,
es társalgónak
vassa el a Tár-
szete (Hien-
g titka) köny-
megtudja, mint
hogy forrít,
ót, főlebbvalót
ghódítson! A
kt utmutatója
minden hely-
osón megszo-
tekinthető ki-
rtalomjegyzé-
s, diszkóte-
lás Könyvtár-
s, Budapest,
6.

motor

ÓJA szab-
noz, érté-
nélkülöz-
len.

Mohár

il és értéke-
osztálya
st, VIII.,
ut 9. szám.

mentálván, hogy nincs titkolni, leplezni, vagy szégyelni valója.

Nincs az az Aladin-lámpa, mely ezt a tátongó ellentétet jobban tudná megvilágítani. Ott a király és ott a kabinet pénzügyminisztere, akik az erkölcsi felelőség innenső pólusán állnak és ott a miniszterelnök, aki a mocsarakba sülyedt és nem tudja már elérni, hogy akár saját pénzügyminisztere is fedezze titkait, még kevésbé pedig a király.

És miután minden nyilvánvalóvá lett, minden kiderült, az is hozzátartozik Lukács vétkeinek komplexumához, hogy a miniszterelnök ugy a képviselőházban, mint pedig a főrendiházban, tudva valótlant állított. Mindent világosan kiderített ez a főtárgyalás, de semmit sem határozottabban, mint ezt. De valótlanságot mondott annak idejében miniszter társainak is, amint ezt ma gróf Zichy János a sorompók előtt elmondta s így, mikor erre rájött, erkölcsileg lehetetlen volt tovább a kabinetben maradnia.

Igy áll pörére vetköztette Lukács László a világ előtt. A hamis külső fény lehámlott róla, ami megmaradt, az már nem több és nem kevesebb a rothadás foszforeszczenziájánál.

E jelenséggel szemben, melynek pendentját hiába keressük a magyar politika történetében, az a kérdés merül föl, hogy Lukács László morálját meddig és mily arányban bírja el tovább a munkapárt. A király nem fedezi többé, a pénzügyminiszter megtagadta a vele való szolidaritást; a közvélemény levonta erkölcséről az utolsó konzekvenciát; megérkezett a morális lét határaihoz, ahol a megsemmisülés réme vigyorog feléje. Csak a munkapárt vetközne-e ki teljesen az erkölcsökből s tovább is fedezné őt, mint politikai kadavert? . . . Nem valószínű. Sokat bírnak el a munkapárti erkölcsök, de

ezt talán még sem bírják majd el. A tisztító viharban, mely e tárgyalásból származva, végig sívított közéletünkön, talán a munkapárt is némileg megtisztul.

A kormánybukás küszöbén.

— Burián az új miniszterelnök. —

Gróf Zichy János pártot alakít.

— Hírek a politika világából. —

Budapest, május 30.

A kormány néhány lepézzelt esatlósán kívül ma már egy elfogulatlan ember sem tartja lehetőségre, hogy a Déry-pör lesújtó eseményei után Lukács László miniszterelnök továbbra is helyén maradjon. Még a munkapárton sem hiszik, hogy a törvényszék ítélete reá nézve kedvező lehessen. Azt mondják, ha Déry Zoltánt felmentik, akkor az indokolás elégtételt ad majd Lukácsnak, ha pedig újra elítélnék Déryt, akkor az indokolás Déry reputációját fogja megvédeni a rosszhiszemű rágalmozás vádjával szemben. Más politikai körökben azonban már egyáltalán nem is vetnek súlyt az ítéletre. A büntetőjogi részét a pörnek immár mellékesnek tartják, mert a politikai következménye — Lukács sorsának megpecsételése — kétségen felül áll. Hiába igyekeznek tehetetlen dühében Lukács László azzal a be nem igazolt ráfogással illetni gróf Zichy Jánost, hogy ő nem az Elek-ügy és a pártkassza szennyeje miatt mondott le a miniszterségről, mindenki tudja, a király is, hogy Zichy igenis ez okok miatt hagyta el a kabinetet, amelyre ma ráterítette a halotti leplet. És hiába bírálja, kicsinyli le igaztalanul gróf Tisza István is Zichy, ez már nem változtathat Lukács csufos végzetén. Bűnben fogant ez a rezsim, gyászosan kell hát elpusztulnia. Azt hisszük, a jövő héten igen kedvetlen lesz a kedves Lukács, aki oly göresösen kapaszkodik a bitortalt hatalomba, amikor a hivatalos lapban ez a közlemény fog napvilágot látni:

— Hol vannak a gyerekek? — kérdezte a háziasszony, egy szürkülő hajú, kemény nézésű nő. — Bizonyára megint elködörögtek Lolotte-tal — tette hozzá.

— Lolotte tulesintalan — tódította a férj.

Haraggá dagadó indulat hullámoztatta meg a véreket. Keztem érteni a kis Lolotte könyves szemének panasztát és sóhajtatását.

Az asszony éles hangja riasztott fel pillanatnyi elmélázásomból:

— Lolotte, Josephine, Louis!

A szőlőtáblák közül három futó gyerek alakja bentakozott ki. Lolotte vezetett. Kibomlott fürtjei a homlokába hullottak, szeméi a felhevült vér lázától még élénkebben ragyogók lettek. Szuszogva törtetett a nyomába egy tömzsi fiú és egy csattanóan pirosarazu lányka.

Lolotte-ot alaposan megpirongatták s szegényke visszafojtott könyekkel, dacosan összeszorított ajkkal hallgatott.

Uzsonna után szerét ejtettem, hogy kis védencezimmel néhány szót váltsak.

— Bátorság, Lolotte... nem szabad tulérzékenynek lenni... maga okos kis lány, aki tudja, hogy az életnek vannak szomorúságai is, több, mint öröme.

A gyerekek künn hancuroztak a porban. Lolotte anyáskodó szigorral figyelmeztette őket egyre és másra. Látszott szemé bogarából, hogy ő is szívesen venne részt zabolátlan játékukban, de visszafojtotta a játékos kedvének kitörését. A komolykodás

Ó császári és apostoli királyi Felsőge, folyó évi június hó . . .-én kelt legfelső elhatározásával, magyar összes minisztériumának hivatali lemondását legkegyelmesebben elfogadni, hü és buzgó szolgálataiért legmagasabb köszönetét nyilvánítani és a következő legfelső kéziratokat, illetőleg elhatározást méltóztatott legkegyelmesebben kibocsátani:

Kedves dr. Lukács! Magyar minisztériumomnak Általam elfogadott hivatali lemondása folytán Önt magyar miniszterelnöki állásától, valamint a Személyem körüli és a belügyminisztérium vezetésétől saját kérelmére ezennel felmentem.

Kelt Bécsben, 1913. június . . .-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Valószínű, hogy nincs messze az idő, mikor ez a kézirat meg fog jelenni s azontul — mondjuk — báró Burián István lesz a „kedves”. Vagy más. Csak éppen Lukács nem.

A mai nevezetes hírek közé tartozik az is, hogy gróf Zichy János a legközelebb kilép a munkapártból és új 67-es pártot alakít.

A politika eseményeiről alábbi tudósításaink számolnak be:

Uton a fuzió.

Justh Gyula lakásán ma délben rendkívül fontos tanácskozás volt a fuzió dolgában. Az egységes függetlenségi pártnak tudvalevőleg három kidolgozott program-tervezete van, az egyik Apponyi Albert műve, a másik Urmánczy Nándortól, a harmadik gróf Széchenyi Aladártól származik. Justh azzal vette át a három tervezetet, hogy áttanulmányozza, észrevételeket tesz rá és rövidesen választ ad. Justh a legrövidebb idő alatt közli gróf Károlyi Mihálylyal, hogy válaszával elkészült. Azután összeül a fuzió ügyét intéző bizottság. A dolog tehát úgy áll most, hogy a Széchenyi Urmánczy és Apponyi-féle programok után Justh is készít egy program-tervezetet, a melyet talán már a jövő hét legelején bemutat. Akkorra itt lesz már Budapesten gróf Apponyi Albert is.

Mint értesülünk, Justh Gyulanál a ma délben tartott eszmecsereén Holló Lajos, Földes Béla, Bakonyi Samu és Urmánczy Nándor vettek részt. Ez alkalommal alaposan keresztül tárgyalták a Károlyi-féle programot s azon több módosítást tettek. Ilyen formában

gyer gyerekeket oktat és vezet, mint egy bölcse kis mama.

— Nos, Lolotte és meg van-e elégedve a sorsával?

Hirtelen könyfátyolos lett a szeme és sóhajtott.

— Oh, cher monsieur, igen — szölt és máris lehullott szeméről a könyvek fátyola s lelkének derűs napsugara tüzelt újra az arcára.

— Bár csak pár napig leszek itt, de jóbarátok leszünk ugy-e kis Lolotte?

Melegen nézett rám s kis keze bizalommal simult a kezembe.

Napnyugtakor a házigazdámval kimentünk a szőlőbe. Büszkén mutogatta a nemesített szőlőfajtáit. Szakértekezéseket kellett lenyelnem s bukolikus himnuszokat hallgathattam újra végig.

— Szereti a jó bort, ugy-e? — fordult hozzám.

— Nem vetem meg, — szerénykedtem.

— No lássa és azt hiszi, nem vettem észre, hogy mégis untatja a beszédem.

Milyen éleslátású az öreg — gondoltam — és bizonygatva, hogy téved, elhatároztam, hogy ásitásaim sikeresebben próbálom elfojtani.

A verandán uzsonnára terítették. A délutáni hőég langyos megre esőkkent s esti szellők borzolták a szőlők eres leveleit. Az égen vérszín sávok jelezték a nap halálát s a távolból éles vonatfütty hasított bele a lomha levegőbe.

és az arcáról lerívó játékkedv bájos zavarrá elegyedett.

Egy délután a vendéglátóim, akik nagy előzékenységgel igyekeztek rövid vendégeskedésem alatti szórakoztatásomra, vacsorát adtak. Négy-öt fiatalember, egy pár számára fésült hajú, jelentéktelen vidéki lány, a szomszédos szőlőteleptulajdonosok családjai, voltak az estélyre hivatalosak. Lolotte valami ösztönös finom nőességgel csinította ki magát s törekeny természetére simuló perkálruhácskájában olyan volt, mint egy Andersen-meséből kilépő kis álomhercegnő.

A vacsoránál a vendégek előtt rosszaló megjegyzést tett a ház asszonya a húságra és nem illő piperékedésre. Lolotte-nak kigyult az arca s bár szinte vonaglott a megszégyenítés fájdalomtól, büszkeséggel uralkodott magán s később mosolyogni is próbált. Csodáltam ezt a szegény kis teremest, akinek veleszületett, öntudatlan széperzéke is csak megaláztatásokra adott alkalmat.

A kinosan kicsipekedett ifjak lapos elczelődéseire kedves, ötletes ríposztokkal válaszolt. Csupa charme, könnyed finomság volt s tavaszi üdeséget árasztott maga körül. A férfiak mind Lolotte-tal foglalkoztak. Egy-egy kedveskedő bókot is mondtak neki, amit ő pajkos szemlesütéssel köszönt meg.

Azt a harmonikus örömet, amelyet graziózus lénye keltett bennem, kellemetlenül feltorlódo képek zavarták meg. Ugy képzeltem, hogy falánk, éhes vágvak elnyeléssel fenyegetik, hogy harmatos fehérségére fol-

most már ez a tervezet véglegesnek tekinthető s amennyiben a Kossuth-párt is rövidesen hozzájárul, a fuziót még június első napjaiban proklamálhatják.

A függetlenségi pártkörökből.

Rendkívül mozgalmas élet volt az elmúlt este a függetlenségi és 48-as *Justh*-párt körhelyiségében. A pártban nagy elégtétellel fogadták a Désy-Lukács-pör legújabb szenzációs fordulatait, amelyek perrendszerűleg igazolták, hogy azok a vádak, amelyeket a párt kezdettől fogva hangoztatott a kormánypárttal szemben, nagyon is valók s másfelől jogosnak bizonyult mindaz, amivel az ellenzék Désy Zoltánnal együtt illetve Lukács László miniszterelnököt. A képviselők bebizonyítva látják, hogy Lukács kormányelnök szokásos taktikájával odáig mert menni — amint gróf Zichy János vallomásából megzafolhatatlanul kiderült — hogy az elnöklete alatt álló kormánynak egyik tagját, saját miniszterét is tudatosan, szándékkal félrevezette. Ezt meg kell állapítania mindenkinek pártkülönbség nélkül, mert olyan ember állította, esküvel megerősített vallomásában, mint Zichy, akinek szavahihetőségéhez a gyanúnak még árnyéka sem férhet.

Ennek a vallomásnak már azért is nagy jelentőséget tulajdonítanak a pártban, mert azt hiszik, hogy amikor a pártvezérről bebizonyosodott, hogy miniszterársának tudatosan valótlanúságot mondott, azt természetesen félrevezette és rosszul informálta, ezzel erkölcsi integritásáról olyan szegénységi bizonyítványt állított ki, hogy jóhiszeműen becsületes politikusok őt többé egy perczig sem vallhatják vezérüknek. Ebben a tekintetben a legközelebbi időben igen jelentős lépéseket várnak az egész ellenzék körében.

Amidőn még hosszasan kommentálták azt a tényt is, hogy amíg Lukács nem akarta megadni a felmentvényt *Jeszenszky* államtitkárnak és *Kazár* Adolf miniszterelnökségi főigazgatónak, s ugyanakkor őfelsége megadta a titoktartás alól való felmentvényt Zichy grófnak, hogy így mintegy nyilvánosan pellengére kerüljön Lukács, a dolog érdemi részének másik oldalára tértek át. Többé le nem tagadhatólag bebizonyosodott ugyanis, hogy milyen eszközök segítségével tudta összehozni a kormány mai többségét, s milyen eszközöknek köszönhetik a nemzet bizalmát. Joggal felvetődik ezek után a kérdés, hogy amikor meg van

tokat ejt az élet, hogy a lelkének illatát egy ingovány mérges gőze fojtja el... Aztán hallottam csilingelő nevetését, láttam finom, ruhavonalu ajkának kedves, groteszk gamin-mosolygását, a szeme meleg sugara derűs tisztasággal nézett a szemembe és az árnyakat elűzte a májusi napfény.

Egyszer megleptem az ablaknál. El volt merülve a gondolataiba, amelyek valószínűleg Lille felé kalandoztak a chère mamannál, aki most szintén bizonyára a kis Lolotta gondolt. Mint buslakodó kis gyerek beszélt halkán magához: „Pauvre Lolotte!“
Sohasem fogom elfeledni azt a szomorú, könyves mosolygást, amelyvel felém fordult. A szavai, amelyeket Lillebe vágó lelke, az anyai szív melege után didergő kis szíve csalt az ajkaira: „pauvre Lolotte“ — mindig visszaesengenek a lelkembe.

Csekély utipodgyászom már össze volt pakkolva, házigazdámától már elbucsztam s aztán a kis Lolottenak mondtam szomorú bucsut, kinek távozásom miatti busongása őszintén megfogta a szívemet.

— Oh, cher monsieur, most már egészen maga lesz a pauvre Lolotte! — Ezek voltak a bucsuszavai.

Kikisérték az indóházhoz. A vonat már a kanyarodónál tartott velem s még mindig mint fehér galamb röpködött a levegőben Lolotte fehér batisztzsebkendője.

Évek multak el, de sokszor eszembe jutott a kis Lolotte, vajjon visszajutott-e Lillebe a chère mamannal? Pauvre Lolotte!

állapítva, hogy mily mocsaras forrásból született meg a többség, merészeltnek-e a munkapárton továbbra is élni a többség képzelt jogaival? Annyi bizonyos, hogy az ellenzék erkölcsi fölényének most már nem csak érzetében, de tudatában is megkötözött erélyvel és elszántsággal fog hozzálátni ahhoz, hogy tiszta helyzetet teremtsen az országban és a végső leszámolást siettesse. A nagyszámban fentjárt képviselők nagy önbizalommal és régen tapasztalt lelkesedéssel néznek a legközelebbi harcok elé.

A *Kossuth*-pártkörben ma este nagy élénkség uralkodott. A vezető-politikusok közül ott voltak *Tóth* János és *Sághy* Gyula. Ott volt *Széchenyi* Aladár gróf is. Később feljött a pártkörbe Désy Zoltán, akit meleg óvázciókkal fogadtak.

Munkapárti hangulat.

A *nemzeti munkapártban* ma este igen nagy számmal voltak fent a párt tagjai, ahol főt voltak az összes miniszterek, élükön *Lukács* Lászlóval, az államtitkárok, gróf *Tisza* István a képviselőház elnöke. Mint értesülünk, a párt vasárnap esti értekezletén kifejezésre fog jutni a párt felfogása és hangulata a Désy-pörrel kapcsolatban és ezen az értekezleten előreláthatólag igen jelentős nyilatkozatok fognak történni, amelyekkel persze a többség hajójának súlyedését szeretnék fenntartani.

Természetesen ma is, mint napok óta a nagy pör szenzációiról beszélgettek s különösen a bihari gárda toporzékolt a leleplezések miatt. A jópéldával gróf *Tisza* járt elől, aki a leghangosabban kelt ki gróf *Zichy* János mai döntő-vallomása ellen. A geszti junker a többi közt ezt mondotta:

— Előre volt látható, hogy az ellenzéki sajtó, amelynek főfegyvere eddig is a hangulatkeltés volt, amelyben azután valóban nem válogatta az eszközöket, gróf *Zichy* János mai nyilatkozatát indulatos mohósággal igyekszik kihasználni a kormány ellen, pedig alapjában véve, *Zichy* nyilatkozata nem bizonyít egyebet, mint hogy *Zichyben* nem volt annyi önrólalom, hogy a törvényszék színe előtt elfeledje a közte és *Lukács* László között fennálló politikai antagonizmust. Minden szaván megéreztem az a keserűség, amelyet lemondásának körülményei miatt még mindig érez. A per szempontjából nem birhat semmiféle fontossággal *Zichy* nyilatkozata, mert érdemileg nem mondott egyebet, mint azt, hogy ő a miniszterelnöknek egy nyilatkozatát félreértette.

A körülállók helyeselték, amiről még *Tisza* ezzel a vad kirohanással fűszerezte filipikáját:

— Egyáltalában nem tudom megérteni, hogy egy ilyen ember, az ilyen kevés politikai judiciummal bíró egyén, mint amilyen gróf *Zichy* János, hogy lehetett három évig háborítatlanul miniszter!

Természetesen nemcsak *Tisza*, hanem *Lukács* László miniszterelnök is haragudott s a legtöbb joggal, *Zichy* őszinte szókimondása miatt. *Lukács* bizalmas körben így nyilatkozott:

— Azokban a beadványokban, amelyekben *Zichy* felmentését kérte és enek indokait a legrészletesebben kifejtette, mindezekről a dolgokról, az Elek-ügyről és az én, erre vonatkozó, közléseimről egy betűt sem említett. Hogy mai vallomásával ez a körülmény hogyan egyeztethető össze, ezt *Zichy* János grófra kell bízni. Én egész nyugodtan várom a per befejezését, mert most is épp úgy vagyok győződve, mint ennek előtte, hogy *Désyék* semmit sem tudtak bebizonyítani, semmi diffamáló tény ki nem derült, ami akár a kormány állását, akár a többség helyzetét a korona vagy a nemzet előtt megingathatná.

A fekete gárda ismét helyeselt és sokan azt hangoztatták, hogy *Zichy* eljárása annál sajtáságosabb, mivel nem csak tagja volt, sőt ma is tagja a munkapártnak, hanem ő maga három kerületben lépett fel s azok, akik ennek a három választásnak dolgait közelebbről is-

merik, tudják, hogy a három kerületben a legitim választási költségek igen jelentékeny összeget tettek ki, amelyeket pedig *Zichy* nem a sajátjából fizetett. Kissé tulságos naivitás tőle, ha most ártatlan csudálkozással beszél a pártkassza dolgairól s mitsem akar tudni róla, — mondják a derék mamelukok, akiknek egészen mindegy, honnan kerül a baksis, hiszen a pénznek nincs szaga.

Feltűnt a klubban, hogy *Jeszenszky* Sándor miniszterelnökségi államtitkár behatóan tanácskozik *Kazár* Adolfal, a miniszterelnökség segédhivatali igazgatójával; ők ketten voltak tudvalevően azok, akiket a pártkassza odiózus dolgában nem mentett fel a miniszterelnök a hivatalos titoktartás alól.

Darvay Fülöp udvari tanácsos, aki azokban egyelőre a kormányt és az ügyészséget látta el tanácsokkal a nagy pörben, csoportról csoportra járva biztatta az embereket, hogy nem kell félni az itélettől, mert az ügy jogilag és formailag is igen jól áll. Persze azzal, hogy erkölcsileg és politikailag is jól áll-e, azzal ők, a husos fazekak élvezői nem törődnek.

A *Khuen*-csoport tagjai nem álltak be az üvöltők közé, őket nagyon elkedvetlenítette és elkeserítette, hogy *Lukács* a maga önös érdekében képes volt arra is, amit *Désyék* is kerültek, t. i. arra, hogy dr. *Rajner* Béla munkapárti titkár megrendelt vallomása révén beledobatta *Héderváry* nevét a kavargó szennybe.

A pertörőlésről szóló keringő hírt megczáfolták. Egyelőre nem való az sem, hogy mára váratlanul minisztertanácsot hívtak össze s hogy *Lukács* a pör eseményeinek hatása alatt Bécsbe készül. A miniszterelnök az itélet előtt semmi esetre sem megy audienciájára. Ennek ellenére a mérsékeltettek között, akik már nagyon szeretnének szabadulni *Lukács*tól, az a felfogás lett uralkodóvá, hogy a kabinet napjai meg vannak számlálva s a miniszterelnök utódjaként legújabbán bár *Burrián* Istvánt, a volt közös pénzügyminisztert emlegetik.

Késő este egyesek azt az információt kapták, hogy gróf *Zichy* János és több személyes híve a legközelebbi napokban kilép a munkapártból s gróf *Andrássy* Gyulával megalakítja a disszidensekkel új 67-es pártot alakít.

Az ellenzék értekezlete.

A szövetszertett ellenzéki pártok június 2-án, hétfőn, délután hat órakor *Justh* Gyula elnöklésével közös értekezletet tartanak. Az együttes gyűlésen a Ház elé terjesztett törvényjavaslatok tárgyalását folytatja a szövetszertett ellenzék. Az ügygyűlésről szóló javaslatot *Csermák* Ernő előadó fogja ismertetni, a közösgyi tulkiadásokról szólót pedig *Jaczkó* Pál.

Vadász kerületet kap.

Máramaroszigetről jelentik: Dr. *Lator* Sándor, a szigeti kerület orsz. képviselője ma levelet intézett Sugatagi Jánoshoz, a munkapárt elnökéhez, melyben bejelentette, hogy mandátumáról lemond. *Lator* utódjául *Vadász* Lipót államtitkárt emlegetik, akinek nyirbátori csufos kudarcza a kormányt, az egész munkapártot, de különösen *Vadász* hiúságát igen kinosan érintette. Kimondták tehát, hogy az államtitkároknak helyet kell csinálni s mivel *Vadász* már volt képviselő, elsőscrában őt kell mandátumhoz juttatni olyan kerületben, ahol az ellenzékétől nem kell félni. Így történt azután, hogy *Lator* Sándor máramaroszigeti képviselőt kinevezik közjegyzőnek s a biztos kincstári kerületben *Vadász* Lipótot léptetik föl.

Időközi választások.

Mint jelentik, gróf *Apponyi* Albert holnap este érkezik meg külföldi utjából és egyenesen továbbutazik Nyiregyházára, hogy vasárnap délután résztvegyen a nyirmadai népgyűlésen és ott *Hrabovszky* Guidó jelölttségének támogatására beszédet mondjon. Gróf *Apponyi* utjában több képviselő kíséri le. Nyirbátoron hétfőn lesz a választás s az ellenzék győzelme teljesen biztosra vehető.

A gömörmezei *Jolsvai* kerületben a központi választmány június 5-én kitűzi a választási határnapot és megválasztja az elnököt, a küldöttség

tagjait stb. Mint értesülünk, a választás 19-ére van tervezve. Jelölölés június 6-án lesz Jolsván, amelyen Benedek Sándor államtitkárt fogják a kerület jelöltjeit kikiáltani aki Dunavecseán oly csufosan megbukott.

A gyomai kerület polgársága s a kispazda-párt Kovács Gyulával teljes egyetértésben intézi a jelölés dolgát. Bár a jelölő értekezleten három igen alkalmas jelölt került szóba, nem tudtak határozni, mert egyik sem akarta vállalni a jelöltséget. Végre is Szabó István képviselőt bizta meg az értekezlet, hogy a jelölt megválasztása dolgában járjon el. Szabó újra leutazott Gyomára s ekkor sikerült megállapodnia Nagy József szeghalmi gazdával, aki költisztelt, vagyonos és értelmes gazda, ő készen nyilatkozott arra, hogy Gyomán fellép. Ezzel a jelöltség kérdése elintézettnek tekinthető. Kovács Gyula jelenleg Inám-pusztán tartózkodik, oda küldték neki az értesítést, hogy Gyomán megtalálták az utórját. Ha lemondását elküldi Tiszának, akkor hamarosan kitzük a választás napját.

Gömörmegeye Kubinyi ellen.

Rimaszombatról jelentik: Gömör-Kishont vármegye júniusi rendkívüli közgyűlésén akarja a munkapárt beinstallálni a vármegye új főispánját, Kubinyi Gézá. Kubinyi Géza, a gömörmegeyei jolsvai kerületet képviselte munkapárti programmal. Kinevezése a vármegyében általános meglepetést, s a legtöbb helyen nagy ellenszenvet is keltett. Az Andrássy Gyula híveihez tartozó pártokivüli 67-es törvényhatósági bizottsági tagok, továbbá a függetlenségi és 48-as párt hívei között megbeszélések folynak oly irányban, hogy a vármegye kellő módon kifejezésre juttassa Kubinyi Géza iránti bizalmatlanságát és ennek már az installáción is megfelelő módon kifejezést adnak. A vármegyei ellenzék vezetői, Szentiványi Árpád, Putnok Mór, továbbá gróf Andrássy Géza is azok között van, akik perhorreszkálják, hogy egy volt darabont főispán kerüljön Gömörmegeye élére. Hozzájárul a lehetetlen helyzethez az is, hogy a kormánytól függő igen sok-sok virilistát, regálébérlőt nem lesz lehetséges Kubinyi Géza mellett megmozgatni, miután a vármegye kereskedői közönségének még élénk emlékezetében van Kubinyi Gézának az adóreform-mozgalom idején a kereskedők és a zsidóság ellen intézett kirohanása, amikor a kereskedők törvényes, jogos mozgalmát „a pájészesek forradalmának” nevezte. — Az ellenzék érzelmi törvényhatósági bizottsági tagok különben a jövő hét folyamán értekezletet is fognak tartani és itt beszélnek meg a Kubinyi Gézával szemben elfoglalandó egységes álláspontjukat. Az egész vármegyében az a hír van elterjedve, hogy a főispáni beiktatás nemcsak, hogy nélkülözni fogja a szokásos ünnepélyességet, de igen heves ellentüntetésre is kilátás van.

Bárósított főispán.

Politikai körökben két meglepetésről beszélgetnek ma. Az egyik, amelyről a munkapárton sem tudtak eddig: Elek Pál füstbement főrendiházi tagsága, a másik pedig egy új magyar bárói rangra emelés, amelyről beavatottak régebben értesültek, de bizonyossá csak pár napja lett. Az új báró: Szász József, alsófehérmegyei főispán. E kinevezésnek alapja bizonyára az a viszony, amely Lukács Lászlóhoz fűzi, akinek kerületében, Nagyenyeden van az ő főispáni székhelye. Az új báró egyike Erdély leggazdagabb embereinek, aki vagyonánál fogva is jelentős hatalommal rendelkezik megyéjében s azzal kellően vissza is élt mindig. Az új báró, nevezetesen, a koalíció idejében alispán volt Alsó-Fehérmegyében, ahol a legképtelenebb szédelgéseket követte el, hivatalos hatalmát törvénytelen vagyonszerzésre használta fel, önmagának osztogatott korcsma- és egyéb jogokat, amiket drága pénzen tovább adott aztán, míg végre felfüggesztették állásától és üzemeltetési el is csapták. Ezt a mákvirágot nevezte ki főispánná és tette báróvá hasonívásu czinkosa: Lukács László, honortudó a munkapárt érdekében kifejtett legutóbbi működését. Legutóbb, mikor a miniszterelnök beszámolót mondott Nagyenyeden, Szász József személyesen ügyelt, hogy elejét

vehessék minden inzultusnak. Szász Józseffel együtt, természetesen, bárói rangra emelkedik a fia, Szász Pál országgyűlési képviselő is, aki egyike a Ház legfiatalabb tagjainak.

Szocialista népgyűlések.

A szocialista párt abból az alkalomból, hogy a Déry-pörben a kormányra és a munkapártra nézve oly irtózatosan kompromittáló adatok derültek ki, június 3-án kedden este népgyűléseket rendez a fővárosban. A népgyűlések után a tömeg a Rákóczi-utra vonul és ott fog tüntetni a kormány ellen. A népgyűlésekre a szocializmus pártja igen erőshangu felhívást bocsátott ki, amelyben a „panamista mungótábor politikai hullájának eltakarítására” hívja fel a közvéleményt.

Ítélet előtt:

— Nyilatkoznak a vezérek. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, május 30.

A nagy pör holnap érkezik el a döntő pillanathoz, de ma már a politikai világ és a közvélemény szemében tisztázódott a kérdés és elhangzott a verdikt: Lukács László elítéltetett.

Ez a tény ma tisztán áll a közvélemény előtt, ez bebizonyult. Lehet most már az ítélet akármilyen. Itéljen a törvényszék bármiképpen, mentse fel Déryt, vagy ítélje el: a vád beigazolódott és Lukácsnak pusztulni kell a helyéről.

Nem lehet és nem szabad tünni, hogy az az utolsó, még megmaradt és még menthető kis hitelünk Lukács miatt váljék semmivé, neki, hasonlóképpen érdekársának pusztulniok kell. Végleg, örökre, hogy még az emlékü se maradjon meg, mert a nevük pusztulása enlítésé romlást, gyalázatot, pusztulást jelent.

Ez a bizonyosság szólal meg azokban a nyilatkozatokban, melyeket az ellenzék néhány vezető férfja adott ma a nagy per utolsóelőtti napján. Ez a bizonyosság és egy jobb jövő reménye. A nagyfontosságú nyilatkozatok a következők:

Gróf Károlyi Mihály:

— Öszintén szólva, utálatlalt néztem végig Lukácsék szármalmas agóniáját. Déry állításai egytől-egyik beigazolódtak, sőt ennél több is történt.

— Beigazolódt az, hogy a miniszterelnök az ügyészséggel és Elek Pállal, a tanúval összejátszott.

— Beigazolást nyert, hogy a miniszterelnök a képviselőházban és a főrendiházban tudva valótlan állított, vagyis hazudott. Ezt a képviselőházi és a főrendiházi naplóból és az eskü alatt kihallgatott tanuk vallomásából kétségtelenül meg lehet állapítani, ezenfelül még gróf Zichy János is eskü alatt vallotta azt, hogy a miniszterelnök neki, mint miniszterelnöknek valótlanosságot mondott, — ami gróf Zichy János szerint a lemondásának egyik oka is volt.

— Mikor az első tárgyaláson Vázsonyi a zalatnai ház bizonyításától elállott, aggályaim voltak e tekintetben. Most látom, hogy mennyire igaza volt Vázsonyinak és hogy milyen kár lett volna ezzel az apró smuczigággal foglalkozni, amely tényleg utálatos és garasos azokhoz képest, amelyek a tárgyaláson beigazolódtak és hogy a zalatnai üzlet, csak egy kicsi piszok a nagy szemétdombon.

— Déry Zoltán még csak egyáltalán nem is tulzott, amikor Lukács miniszterelnökről mondta, hogy ő a legnagyobb panamista. Mert a pör lefolyása máris bebizonyította ezt. Dérynek tényleg sikerült többet bizonyítani, mint amit állított, mert bebizonyította nemcsak a négy milliónyolcszáz ezer korona históriáját, hanem azt is, hogy Lukács a megszóltatott Elek Pál tanúval és az ügyészséggel összejátszott

— Mindenesetre hihetetlen és megdöbbentő, hogy a munkapártnak, ahol kell lenni becsületes és józslésű embereknek is, nem lázad fel a lelkiismeret és nem tiltakozik az ellen, ahogy Lukács az igazságot, a tisztességet és az etikát arculütötte és hogy nem akad senki, aki levonja ebből a konzekvenziákat.

— Ha a munkapárt ezután is kitart Lukács mellett, ezáltal szankcionálja mindazokat az ocsmányságokat, hazugságokat, panamákat, visszaéléseket, főrendiházi tagsággal való üzérkedéseket, amelyet semmiféle politika nem tehet jogosulttá, mert igenis egyenesen a közmorálba ütköznek. Legkevésbé türetheti meg azonban ezeket a dolgokat az a párt, amely az erőszak alkalmazását a többségi akarat elvén építette fel. Az Elek Pál és mások pénze által összevárosított párt panamára hivatkozhatik, de a többségi elvre nem. Az Elek Pál által szerzett pénz segítségével tudták egyedül a többségüket megszínálni és egyedül ennek segítségével tudták a demokratikus választói jogot elkobozni, amely mellett az ország igazi többsége.

— Hát csak nem képzelik, hogy ezek után tovább is folytathatják az erőszakos intézkedéseket a szent többségi elv nevében, amikor a nyilvánosság előtt beigazolódt, hogy a többség milyen pénzen lett összehozva! Lehet, hogy a munkapártiak a tárgyalástól mást vártak, de azt konstatálni kell, hogy a miniszterelnök emberére akadt Vázsonyiban, akinek vitriolhatású kérdései alatt meg kellett vallania — habár dadogva is — az igazságot, — még annak a tanúnak is, aki másképp indult el hazuról. Annak is örülök, hogy Lukács László nem bukott meg előbb, mert ez a tárgyalás a legfényesebb elégtételt nyújtotta az ellenzéknek, amikor Lukács László visszaélései ennyire beigazolódtak.

— A panama ragályosabb betegség a koleránál, amely ellen nem a dezinfekciózás a védekezés, hanem a teljes kiirtás. Akik tovább benne maradnak a panamahajóban, azokat az erkölcsi rothadás fogja megsemmisíteni.

— A törvényszék döntsön bármiképpen, a közvélemény már meghozta ítéletét.

— Lukácsnak pedig mennie kell! De, hogy megy-e, ki tudja s hogy mikor megy, nálunk minden lehetséges. Sürgősen el kell távoznia ennek az egész rendszernek, mert, tessék elhinni, a szenny és a ragály, ami az ilyen ügyekből kiárad és betölti az egész közéletet, az mindennél nagyobb veszedelem. A panama az ragályos és fertőző. Csak tessék végignézni az elmúlt hónapok eseményein. Amióta az első panama-vádak kiderültek, nem mulik el nap, nem telik el hét anélkül, hogy egy újabb nagy skandalum ne derülne ki. És nem az ellopott milliók összege a veszedelem, — bár egy ilyen szegény és rosszul szituált országban ez is sokat jelent — hanem a rendszer, ami ezekből kialakul, a közhangulat, ami megromlik, a közélet, ami piszkossá válik és az erkölcs, amik meglazulnak.

— Itt van a várpalotai eset, ami nyomban utána következett a mostani vádaknak. Vagy nem megdöbbentőek azok a vádak, amiket Ertsey Péter ellen emelnek. És a letartóztatott ember ügye. Tisztára Oroszország. — És itt van gróf Serényi. En vádak emeltem, vádjaimat állom és fentartom. Hallom, hogy Serényi el akarja velem intézni ezt az ügyet, de eddig még nem történt semmi. Csodálom, hogy ilyen ügyeket így kezelnek. Ugy látszik, nem sürgős. Hát ha önekik nem sürgős, nekem semmi esetre se az.

— A viszonyokra mindenesetre jellemző, hogy mint hallottam, a munkapárt el van telve Tisza tegnapi szereplésével és általában a legrózsásabb szemmel nézi az eddigi eseményeket. Igazán csodálkozom vakságukon. Nézetem szerint az a körülmény, hogy legfelsőbb helyen megadták az engedelmet Zichy vallomására, Lukács elejtését jelenti, hiszen ő felségének előzetesen

tudomása volt arról, hogy gróf Zichy Jánosnak milyen kérdésekre kell ma válaszolnia.

— Elek Pál főrendiházi tagsága pedig bizonyára interpelláció tárgyává fog létezni a főrendiházban. Mégis csak felháborító, hogy a főrendiházi tagságot úgy árulják, mint a zsemlyét.

Gróf Andrassy Gyula:

— Gróf Zichy János vallomása végképpen leszűző Lukács Lászlóra nézve. Kiderült belőle, hogy Lukács László még a saját minisztériumának sem mondta meg a valóságot, hogy egyenesen félrevezette a kabinet egyik tagját, saját kollégáját, aki pedig mint felelős miniszter a maga presztizsével és becsületével is angazsálva volt.

— A képzelhető legnagyobb hiba, ha valaki ilyen társának, ki a szolidaritásnál fogva, érdekelve van és aki egész egyéniségét, erejét és nevét viszi a piacra, nem mondja meg a való tényállást.

— Remélem, hogy a munkapártnak ez talán mégis elég lesz és hogy a párt ezek után fölmondja a szolgálatot a miniszterelnöknek.

Vázsonyi Vilmos:

— A királyi főügyész tegnapi hallgatása és a Budapesti Tudósító mai szerény dadogása teljes beismerése annak, amit a tegnapi törvényeségi tárgyalásán mondtam. Minden szót fenntartok teljes felelősségem tudatában, csupán azt jegyzem meg, hogy csak egy csekély töredéket mondtam el Lukács László tanúszerzési mesterkedéseinek. Ha a részletekről nem szóltam, — amelyek oly ördögiek, hogy a Pitavalban sincs párjuk, — ezt csak azért tettem, mert nem akartam mások személyét, mint akik a perhez tartoznak, ebbe a perbe belevonni. Ha provokálnak és hencszegnek, tovább folytatom.

Ami a per eredményét illeti, Lukács most már megy, mert Zichy János gróf agyonütötte. A király, úgy látszik, hozzájárult ahhoz, hogy Zichy Lukácsot kivégezze. Olyan volt ez a per, mint egy jól fölépített dráma, amelynek Zichy János gróf volt a tragikai csattanója.

Gróf Zichy Aladár:

— Bármily szomorú volt is az egész tárgyalás, mégis az a meggyőződés, hogy ennek a politikai pernek le kellett folytatódni, mert ez szükséges volt ahhoz, hogy egy újabb, tisztultabb alakulás következzen.

— Lehetséges, hogy az erőleltelenségnek és a korrupciónak ilyen hihetetlen mértéke meg ne döbbsen a jobbérzésű embereket és be ne lássák ezt, hogy a „hádsereg harcokésztségén” kívül vannak még más, nagy erkölcsi értékek, amelyeket meg kell védeni. Hihetetlennek tartom, hogy azok, akik a nemzet jövődjére gondolnak, be ne lássák, hogy annak a rendszernek, amelynek alapja és éltető eleme a morál negligálása és az erőszak alkalmazása, meg ne kelljen mielőbb buknia.

— Rajner nyilatkozatát illetően, ami pártomat illeti, teljes határozottsággal jelenthetem ki, hogy a néppárt egyetlen tagját sem választották meg kormánybiztosnak. A szövetség ellenzék más pártjának belső ügyeibe nem avatkozom; arról, hogy más pártbeli kapott-e pénzt, nem tudok. Mindenesetre ellenzéki érdek volna, hogy az állandó ellenzék lelepleztesse. Ha a munkapártnak vannak adatai, álljon ezekkel elő. Rántsa le a leplet a megfizetett emberekről. A bukott lemondásokról azonban meg van a külön véleményem.

— A munkapárt volt kultuszminiszterének szenzációs kijelentését azonban perdöntő körülménynek tartom, de hogy Lukácsék el vannak-e ejtve, ezt nem tudom.

Rakovszky István:

— A tárgyalás rám azt a benyomást teszi, hogy Lukács László miniszterelnök el van ejtve, mert ha a miniszterelnököt tartani akarják, az adták volna meg a felhatalmazást a vallo-

mástételre gróf Zichy Jánosnak, akiről föl volt tehető, hogy a tiszta igazságot fogja mondani és aki a királynak is megmondta, hogy éppen a Désy által emelt vádak miatt mond le.

— Azt hiszem, hogy ennek a pörnek, legyen bár az ítélet elítélő, vagy fölmentő, nagy kihatása lesz a közélet megtisztulására, mert utóvégre azt csak nem lehet elhinni, hogy ez az ország csupa panamistákból állana. Természetesen nem lehet csodálkozásomat elhallgatni a fölött, és szomorú volna, ha az egész munkapártból kihalt volna a tisztességérzet, és ha az olyan botrányokat, aminők Lukács Lászlónak állami vagyoncsontásai, ha Ertsey urnak várpalotai üzleteit és ha azon újabb panamákat,

amelyeknek leleplezése küszöbön állanak, némán türik és nem tiltakoznak az ellen, hogy sokat lehet a pártfegyelem nevében eltűrni, de a nyilvánosan beigazolt becsületlenégeket nem.

— Dr. Rajner Béla vallomása nem helyezte különösebb súlyt, de ha vádjai tényleg megfelelnek a valóságnak, ha igaz, hogy ellenzéki képviselők is kaptak a munkapárti kasszából, hát én annak a gyanumnak adok kifejezést, hogy e megvesztegetett urak valamennyien állandó ellenzék, akiknek több közülük van a munkapárthoz, mint hozzánk. Ezek az urak semmiesetre sem tartoznak a küzdő ellenzék körébe. Ne velünk, hanem velük intézze el ezt a kérdést dr. Rajner Béla.

A Désy-per negyedik napja

— Kihallgatták a munkapárt titkárát. — Nem akart tudni semmiről semmit. — Vázsonyi összetűz az elnökkel. — Kétszáz korona pénzbírság. — Zichy János vallott Lukács László ellen. — Bejejezték a bizonyítást. — Holnap lesznek a perbeszédék. — Ítélet hétfőre várható. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, május 30.

A mai tárgyalásra a bíróság meglepetést tartogatott és mindjárt a tárgyalás kezdetén bejelentette, hogy ki fogja hallgatni dr. Rajner Bélát, a munkapárt titkárát. Nyomban ki is hallgatta. Rajner Béla azonban, nem azért titkára a munkapártnak, hogy a nagy belső kulisszatitkokból bármit is megvallott volna. A külsőségekről sokat fecsegett, de a lényegét mindenütt elhallgatta.

Valósággal művészetrel bujt ki Vázsonyi keresztkérdései alól és hol ostobának, hol süketnek tette magát, ha egy érdemleges választ kellett volna adnia. Gyanusítani ellenben gyanusított. Kidobta a piacra a munkapárti slágert, — amit úgy látszik, a kormány a kihallgatások végére tartogatott, — hogy ellenzéki képviselők is kaptak a munkapárti választási kasszából.

Ez az általánosságban tartott gyanusítás a hallgatóság sorában nagy visszataszítást keltett és hallatára még a higgadságára annyira óvatos Vázsonyi Vilmost is elhagyta a békéti-réce.

— Ön csak azért jött ide, — mondotta Rajner Bélának, — mert Jeszenszky már nem csempészhetette be ezt a rágalmat! . . .

A bíróság természetesen felsziszent erre az éles riposztra és Baloghy sietett Vázsonyit rendreutasítani. Vázsonyi azonban nem tágitott.

— Ha rágalmazni akarnak, — mondotta, — ne bujkáljanak, hanem álljanak a nyilvánosság elé! . . .

— A védő urat másodszer is rendreutasítottam és kétszáz korona rendbírsággal sújtom, — hangzott ismét a Baloghy hangja.

— Felfolyamodom! — fejezte be az igazított szöveletet Vázsonyi.

A nyugodtság azonban ezzel még nem állt helyre, mert Vázsonyi most már kettőzött éberséggel figyel Rajner Béla minden szavára, hogy még egyszer lecsaphasson rá. És erre el is jön az alkalom.

A munkapárti pénzek utalványozása körül Vázsonyi egy éles kérdést adott fel Rajnernek, amelyben arra kért felvilágosítást, hogy a munkapárt utalványaira tényleg bankok fizettek-e?

— Kész vagyok bizonyítani — mondotta, — hogy az Önök utalványaira tényleg bankok fizettek.

Az „Önök” szót Rajner Béla kifogásolta. Erre Vázsonyi helyesbített, de a helyreigazításban nem volt köszönet.

— Nem Önök, hanem az egész társaság utalványára, — mondotta félre nem érhető nyomatékkal Vázsonyi.

Baloghy persze ismét felsziszent és most már a szó megvonásával fenyegette meg Vázsonyit, aki azonban éppen nem ijedt meg ettől a fenyegetéstől.

Rajner Béla kihallgatása azonban végül ért és a munkapárti tanu pironkodva távozott el a tárgyalóteremből.

Egy másik szenzáció következett. A király megengedte gróf Zichy János, volt kultuszminiszternek — akit a védelem idézett meg tanuul, — hogy ebben a perben vallomást telessen és ebből az alkalomból felmentette őt a titoktartás kötelezettsége alól. Zichy tehát megjelent és vallott. Vallomása egyenesen leszűző volt Lukácsra és azon kormányra, amelynek még nem oly nagyon régen ő is tagja volt.

Zichy kijelentette, hogy Lukács László őt a most folyó per adataira vonatkozólag tudatosan félrevezette. És pedig két lényeges körülményre nézve. Az egyik az volt, hogy Lukács az egész négymillió 800 ezer koronából csak ötszázzezerről akart tudni, a másik, hogy ezt az ötszázzezer koronát úgy tüntette fel, mintha ez a pénz, mint Elek Pál főrendiházi tagságának fix ára került volna a pártkasszába. Ezt a két nyilatkozatát a miniszterelnök utóbb letagadta.

A meglepetés moraja zúgott végig a termen:

— Hát ime, tényleg igaz! Lukács László hazudott és a saját minisztériumának hazudott! Ez olyan dolog, amire mentésget bajos volna találni. Ennek az ügynek csak konzekvenciái lehetnek, amiket Lukács Lászlónak még akkor is le kell majd vonnia, ha nem is akarná!

Egvelőre azonban csak Zichy János vonta le belőle a konzekvenciákat. És pedig akként, hogy egy percig sem maradt egy kabinetben

azzal a miniszterelnökkel, aki nem mond igazat.

És ez is kifejezésre talált a Zichy János vallomásaiban. *Vázsonyi* kihozta, kifaggatta belőle erre nézve a feleletet.

— Ha szabad kérnem — mondotta Lukács hazudozásaira czélozva — mi volt az oka Exzellenzeziád lemondásának?

— *Ex is!* — hangzott *Zichy* János lakonikus válasza.

És a teremben ez a két szó olyan hatást keltett, mintha a Lukács László halálos ítéletét mondották volna ki.

Ezzel vége is volt a mai napnak. *Baloghy* a pörbeszédet holnapra tüzte ki; ekkor lesz tehát a döntő ütközet a vád és a védelem között. De hát van erre szükség?

A vád már most is annyira össze van törve, hogy jobban összetörni még a pörbeszédnek folyamán se lehet. Legfeljebb *Sélley* főügyész helyettesnek lesz egy nagyon kellemetlen napja, amikor ismét szembe fog kerülni *Vázsonyival* és vele szemben kell képviselnie egy olyan vádat, melyről beigazolást nyert, hogy nincsen alapja, mert Déry nem rágalmozott. Ez a mérkőzés nem lesz az ügyész és a védő párbaja, hanem az ügyész szánalmas vesszőfutása. Hiszen az elhangzott vallomások után az ügyész csak egyet tehet még, hogy: elejti a vádat. Ha ezt nem teszi, akkor az ügyészi állás komolyságának árt vele.

Munkapárti körökben úgy tudják, hogy a holnapi nap kizárólag a pörbeszédnek napja lesz és ítéletre csak hétfőn kerül a sor. Hogy mi lesz ez az ítélet, azt az ország közvéleménye nagyon is jól tudja, de — azt hisszük — *Baloghy* még jobban tudja.

A tárgyalás negyedik napjáról részletes tudósításunk itt következik:

A negyedik nap.

A tárgyalást kilenc óra után néhány percczel nyitotta meg *Baloghy* György elnök.

Bejelentette, hogy a király gróf *Zichy* János kihallgatását engedélyezte és őt a titoktartás alól felmentette. Bejelentette továbbá, hogy mivel a tárgyalás folyamán olyan tények is felmerültek, amelyeket a bíróság nem lát egészen tisztázottaknak, elrendelte dr. *Rainer* Béának, a nemzeti munkapárt titkáranak kihallgatását. Az elnök nyomban ki is hallgatta *Rainer* Bélát.

Munkapárti koronatanu.

Elnök: Ha az Önöz intézendő kérdések olyanok lennének, hogy az azokra való felelet Önnek erkölcsi szűgyent vagy anyagi kárt okozna, nem kell felelnie.

Most pedig mondja meg, tagja volt-e Ön az 1910. évi választások alkalmával a nemzeti munkapárt végrehajtó-bizottságának?

— Nem. Én a párt titkára voltam és vagyok.

— De a párt választási akciójában mint ilyen résztvett?

— Igen.

— Mivel báró *Fejérváry* Imre itt azt mondotta, hogy a bizottsághoz pénzek folytak be választási czélakra, mondja meg, hogy igaz-e ez?

— Igen.

— On ezeket a pénzeket mint pénztáros kezelte?

— Igen, én kezeltem ilyen pénzeket.

— Nagy összegek voltak?

— Ez igen tág fogalom.

— De az Ön kezén mennyi futott keresztül?

Tanu: Nem néztem meg az adatokat, de az összeg mindenesetre kevesebb volt, mint a törvényben provideált legális választási költség.

— Azt tudom, hogy a fuvardíjat és az ellátást választások alkalmával megütetik, de az ön válaszából még nem tudok semmit.

— Én kiszámítottam *Szívák* Imre könyve alapján, hogy a törvényben provideált legális választási költségek három millió koronánál többet tesznek ki. Az az összeg azonban, amely hozzánk befolyt, ennél sokkal kevesebb volt.

— Honnan folyt be ez az összeg?

— Adományokból. De előfordult az is, hogy az adományok nem fedezték a szükségleteket és akkor kölcsönt szereztem.

— Kik voltak az adakozók, akik nagyobb összeget adtak?

— Azt hiszem legjobb lesz a válasz, hogy a Magyar Banktól hozzám egyetlen fillér sem folyt be. Vannak urak, akik önzetlenségéből szívesen adoznak pártczélokra, de ezeknek nevét nem mondom meg.

Hát a pénzügyminiszteriumból jöttek-e összegek?

— Nem.

— Hát a miniszterelnökségtől?

— A miniszterelnökségtől át lett utalva jelentéktelen összeg.

— Körülbelül mennyi?

— Az egész választási kámpány alatt lehetett 60—80.000 korona.

— Paduch vagy *Kazár* nem hoztak pénzeket?

— Paduch soha. *Kazár* költségek vagy háromszor hozta ezeket az összegeket, amelyek összesen lehetnek 60—80.000 korona körüli.

Elnök: Nekem nincs több kérdésem.

Vázsonyi: Azt méltóztatott mondani, hogy a miniszterelnökségtől csak 60—80.000 koronát kapott?

Tanu: Abban az időben...

„Nem értem a kérdést.”

— A választási költségeket tudvalevőleg likvidálják, nem mindent adnak egyszerre, az a kérdés tehát, hogy a választások likvidálásánál kapott-e pénzeket tanu ur?

— Nem értem a kérdést.

— Ön, mint ügyvéd, éppen olyan jól ért engem, mint amilyen jól értem én a kérdést. Azt kérdezem, hogy mivel önök választásokat csináltak, mit kaptak a választások előtt, a választások alatt és a választások után?

— *Tanu:* Méltóztatnék precizizálni a kérdést, hogy mennyi időtől meddig.

Vázsonyi: Attól az időponttól kezdve, hogy a választásokból kifolyólag költségek merültek fel, akármilyen időpontig, ha tetszik, akár a mai napig.

— Én többet nem kaptam, mint amennyit említettem. Lehet, hogy azóta az összeg nagyobb, de ez a választással összefüggésben nincs.

— Azt méltóztatott mondani, hogy a Magyar Banktól tanu ur nem kapott pénzt.

— A Magyar Banktól a kormány kinevezésének pillanatától a mai napig egyetlen fillért nem kaptam.

— Köszönöm, én erre igen nagy súlyt fektetek. Tehát nem is tudja az összegeket. Nagyon köszönöm ennek a megállapítását. Itt elhangzott az, hogy a Magyar Bank nagyobb összeget adott át a miniszterelnökségnek. Van erről tudomása?

— Csak a hírlapokból.

— Itt azt mondta báró *Fejérváry* Imre, hogy *Kazár* és tanu ur voltak azok, akik utalványozásokat teljesítettek. Így van ez?

— Én nem utalványoztam. Én utalvány alapján fiztettem.

Ki utalványozott?

— Hát ki utalványozott?

— Az utalványozás joga a pártelnököt és a miniszterelnököt, mint pártvezért illette meg. Egyetlen összeget fizettem *Hieronym* Károly utalványára, ezt azonban a pártelnök később jóváhagyta.

Vázsonyi: A miniszterelnök ur tudomásom szerint sohasem foglakozott utalványozással.

Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök ur tehát Önnek sohasem utalványozott. Ezt *Jeszenszky* ur teljesítette.

— Engedelmet kérek, nekem *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnök ur igenis utalványozott.

— Hát ki intézte a választásokat?

— Egy végrehajtó-bizottság.

— De a miniszterelnökségben ki intézte a választásokat?

— *Senki.* A választásokat a munkapárt körhelyiségében az elnökség és a végrehajtó-bizottság intézte az erre a czélra kijelölt helyiségekben.

— Hát *Jeszenszky* államtitkár ur nem intézte el a választásokat?

— A végrehajtó-bizottság tagjai a kormány tagjai is voltak, de mivel a miniszterelnök ur ő felségével Boszniában járt, abban az időben *Jeszenszky*vel helyettesítette magát.

— Hát *Jeszenszky* csak Önöknél, a munkapárti klubban hivataloskodott választási ügyekben?

— *(Tanu hallgat.)*

— Azt kérdezem, hogy mint miniszterelnökségi államtitkár, *Jeszenszky* ur foglalkozott-e választási ügyekkel, foglalkozott-e azzal a kérdéssel, hogy ki legyen a jelölt, ki mennyi pénzt kapjon és milyen pénzt?

— Hogy ő mit csinált a hivatalában, nem tudom. A végrehajtó-bizottságban, amely permanenciában volt reggeltől este tíz óráig, sőt néha éjfélig, *Jeszenszky* államtitkár részt vett.

— Állandóan?

— Nem, de elég sűrűen.

— Szóval Ön úgy fejezte ki magát, hogy a miniszterelnök ur és *Jeszenszky* államtitkár ur tagjai voltak a végrehajtó-bizottságnak és mint ilyenek, befolytak a választásokba?

— A kormány összes tagjait a szervező bizottság megválasztotta.

— *Jeszenszky* is meg volt választva?

— Ő referens volt. Én jelentettem, hogy a miniszterelnök akadályozva volt a bizottsági ülésekben való részvételben, az utolsó napokban pedig nem volt Magyarországon, ezért helyettesítette magát *Jeszenszky* államtitkár urral.

Mennyi pénz folyt be?

— Azt méltóztatott mondani, hogy a miniszterelnökségtől ön csak 60—80.000 koronát kapott. Hát akkor hova ment a miniszterelnökség pénze?

— Hiszen itten szó van egy 2,825.000 koronás nyugtáról amelyet *Kazár* állított ki. Hát ön ebből a pénzből csak 60—80.000 koronát kapott?

— Én ennyire becsülöm.

— Hát a többi hova ment?

— Nem tudom.

— Hát *Kazár* Adolf utalványozott?

— Nem, neki nincs utalványozási joga.

— Szóval, a miniszterelnökséghez befolyt 2,825.000 koronából önök csak 60—80.000 koronát kaptak?

— Nem önök, hanem én kaptam.

— Hát jól van, ön kapott. Hiszen a plurális majestaticus nem sértő.

— De félrevezetésre alkalmas.

— Én nem kívánok senkit félrevezetni.

Elnök: Tessék kérdéseket feltenni.

Vázsonyi: De a tanu polemizál velem, kénytelen vagyok magamat védeni. Hát *Kazár* nem utalványozott?

— Az én pénztáram terhére soha.

— Más pénztár terhére sem?

— Arról fogalmam sincs.

— A miniszterelnökség pénzévet ki rendelkezett?

— A törvény szerint a miniszterelnök.

— Arról sem tud, hogy a *Kazár*-féle 2,825.000 korona hová került?

— Nem tudom, nem tudhatom.

— Tud arról, hogy a miniszterelnökségben szintén utalványoztak és pénzek fölött rendelkeztek?

— Kétségtelen, hogy a miniszterelnöknek a budget szerint van rendelkezési joga.

— De kérem, nem erről van szó, a rendelkezési alap az egészen más.

Tanu: Erről az összegről nekem nincs tudomásom.

Egy munkapárti akna.

Vázsonyi: Azt méltóztatott mondani, hogy legális választási költségek. Hát arról van-e tudomása Önnek mint párttitkárnak, hogy egyes választások, amint én azt okmányokkal bizonyíthatom, bár egyeseket nem akarok kipellengérezni, horribilis összegekbe 3—400.000 koronába kerültek? Ezek legális költségek?

— Hogy egyes választások 3—400.000 koronába kerültek, erről nincs tudomásom, kétségbe is vonom. Ellenben tudom azt, hogy az én pénztáramnál utalványozva csak legális költségek lettek olyanoknak a számlájára, akiknek megválasztása kívánatosnak látszott, még ha az ellenzékhez tartoztak is az illetők.

Vázsonyi: Ahá, hát ezért van itt a tanu, hogy azt itt elmondja, miután *Jeszenszky* ur nem csempészhetette be a tárgyalásba.

Elnök: Bocsanatot kérek a tanu kihallgatását a bíróság rendelte el. A védő urat...

Vázsonyi: Kinek tetszett utalványozni?

Elnök: Erre ne tessék válaszolni.

Vázsonyi: Csak megállapítom, hogy tanu ur azért van itt, hogy ezeket elmondja.

Elnök: Ezért rendreutasítom. A bíróságot gyanúsítani nem lehet.

Vázsonyi: Nem a bíróságot gyanúsítom, de tény, hogy nem tartozik a dolgokhoz az, hogy általánosságban burkolt rágalmakkal álljanak elő, hogy rágalmazni akarnak másokat. Ha rágalmazni akarnak, ne bujkáljanak, hanem álljanak a nyilvánosság elé.

Elnök: A védő urat másodszor is rendreutasítom és kétszáz korona rendbírsággal sújtom.

Vázsonyi: Felfolyamodást jelentek be.

Déry Zoltán: A tanu ur mindig arról beszélt, hogy az ő pénztárába nem folyt be több. (A tanuhoz): Van-e tudomása arról, hogy nemcsak Önök fizettek, hanem az Önök utalványára bankok fizettek?

— Az én tudomásom szerint soha.

vatalában, nem
amely perma-
óraig, sőt néha
zt vett.

magát, hogy a
államtitkár ur
ságnak és mint
a szervező bi-

lasztva?
tettem, hogy a
bizottsági ülés
napokban pe-
zért helyettesít-
urral.

üz folyt be?

hogy a minisz-
koronát kapott,
elnökség pénze?
koronás nyug-
Hát ön ebből a
apott?

rozott?

zasi joga.
séghez befolyt
80.000 koronát

am
ezen a plurális

revezetni.
enni.
l velem, kény-
it Kazár nem

ha.

vef ki rendel-

sterelnök.
r-féle 2,225.000

sterelnökségben
fölkött rendel-

sterelnöknek a
a.
ó, a rendelke-

n nincs tudó-

párti akna.

ondani, hogy
l van-e tudó-
gy egyes vá-
al bizonyitha-
pellengérezni,
ába kerültek?

400.000 koro-
n, kétségbe is
én pénztáram-
k lettek olya-
lasztása kivá-
ékhez tartoz-

tt a tanu,
szky ur nem

kihallgatását

ányozni?

ni.
gy-tanu ur

A bíróságot

usitom, ha
z az, hogy
álljanak elő,
a ráqmazni
ak a nyilvá.

rendreutasi-
sujtom.

ek be.

rről beszélt,
b. (A tanu-
mesak Önök
ra bankok

— Hát nekem tudomásom van arról, hogy Kálmán Gusztáv zsolnai választását honnan fe-

— Pozitive nem tudom.
— Nincs feljegyzése sem?
— Utána kellene nézmem, hiszen én 413 kerület ügyeibe folytam be.

— Én csak konstatálni kívánom és kész vagyok bizonyítani a már kihallgatott tanuk által is, hogy az önök utalványára bankok fizettek.

Tanu: Nem örök...

Vázsonyi: Az egész társaság utalványozására. Elnök (Vázsonyihoz): Figyelmeztetem a védőt, hogy a legközelebbi esetben megvonom a szót. Ez az utolsó figyelmeztetésem.

Tanu: Én eljárásomban semmi szegyenletet nem találtam, nem szegyenlek semmit, hasonló körülmények között újból meg fogom cselekedni.

Désy: Távolról sincs sértési szándékom. Azért mondtam azt, hogy az önök utalványára, mert nem tudom, ki utalványozott. Azt azonban állítom, hogy az önök választási költségeinek egy részét a bankok utalványozták. Ezt kész vagyok bizonyítani is. Különben is önnek erről tudomásul kell binnia.

Tanu: A végrehajtó-bizottság utalványozására ez meg nem történt.

Désy: Kérem, ne erről beszéljünk. A végrehajtó-bizottság utalványozásáról nekem is van tudomásom. Hiszen vannak még le nem törlesztett adósságok is.

— Határozott tudomásom van arról nekem is, hogy még vannak le nem törlesztett választási költségek.

Több kérdést Rajner Bélához nem intéztek. Vallomására megeskették.

Zichy János bombája

Elnök most bejelentette, hogy megkapta a gróf Zichy János felmentésére vonatkozó okmányt. Nyomban be is kérte gróf Zichy Jánost és a kihallgatás a következőképpen folyt le:

Elnök: Exzellenziád az általános kérdésekre ki volt hallgatva. Tessék felolvasni a felségnek a felmentésre vonatkozó engedélyét.

Kállay bíró felolvasta Tóry Gusztáv igazságügyi miniszteri államtitkár átiratát, amely szerint a király gróf Zichy János volt vallás- és közoktatásügyi minisztert a Désy-Lukács-perben a hivatali titoktartás alól felmenté.

Lukács nem mondott igazat.

Elnök: Ennél fogva teljesen szabadon vallhat. A védelem részéről annak a ténykörülménynek a bizonyítására hívták fel, hogy van-e tudomása arról, hogy Lukács László miniszterelnök ur egy bizonyos 500.000 koronás tételről azt mondotta volna Exzellenziádnak, hogy az politikai célokra szánt összeg?

Tanu: A dolog nem így áll egészen. Én a miniszterelnök urral beszéltem február hó 25-én tartott beszéde előtt, megkérdezvén tőle az ügyre vonatkozólag azt, amit tud és felvilágosítást akartam tőle kérni az ügyre vonatkozólag. Erre ő nekem azt mondotta: „Én nem tudok összefüggést találni és nem tudom megkonstruálni az összefüggést a 4.800.000 korona és a sószerződés között, csak egy összegről tudok, ha jól emlékszem, 500 ezer koronát mondott, amelyet Elek Pál főrendiházi tagsága elnyerése céljából fizetett le. Ez az összeg azonban vissza lett adva azért, mert a főrendiházi tagságból nem lett semmi.“ Az igazság kedvéért meg kell jegyeznem azt a körülményt, hogy amikor a képviselőházban február 24-én tartott beszédje után találkoztam a miniszterelnök urral, feltűnt a beszéd egy része, amelyben egy bizonyos összegről volt szó és megkérdeztem, hogy viszonylik a két dolog egymáshoz. Erre azt mondotta a miniszterelnök: Tévedett, rosszul értettem, mert ő nem mondotta nekem akkor azt, hogy Elek Pál 500.000 koronát fizetett a főrendiházi tagságért, hanem azon óhajának és kívánságának adott kifejezést, hogy főrendiházi tag akar lenni.

— Van-e tudomása Exzellenziádnak arról, hogy miután köztudomású volt, hogy más összegek is kerültek napirendre, hogy illegitim célra kapott a miniszterelnök ur összegeket?

— Másról ez ügyben nem tudok.

Zichy lemondásának oka.

Vázsonyi: Kérem, kegyelmes uram, egészen szeretném ezt a kérdést tisztázni. Azt mondotta a miniszterelnök ur a február hó 24-iki beszédében: A Magyar Bank egy alkalommal egy más üzletből kifolyólag deponált a pénzügyminiszteriumban 500.000 koronát, ami éppen nem ritkaság a pénzügyminiszterium kezelésében; aki ezt a nyugtát látta, lelkiismeretesen megnézte, meggyőződhetett volna, hogy ez az 500.000 korona a bankok

visszafizettetett és azt mondotta, hogy ez olyan nyugtátét volt, amilyen szokásos a pénzügyminiszteriumban, vagyis, hogy legális üzletre vonatkozik. Elsősorban úgy értettem, azt mondta a miniszterelnök ur, hogy ez a letét Elek Pál főrendiházi tagságáért tétetett le?

— Letét volt. Hogy ki nyugtázta, nem tudom.

— Ezen összegre vonatkozólag mondotta, hogy ez Elek Pál főrendiházi tagságára vonatkozik?

— Igen!

— Ez fix tény, exzellenziád emlékszik pozitíve?

— Pozitive emlékszem rá!

— Később Lukács László azt mondotta, hogy exzellenziád rosszul emlékszik?

— Igen, hogy félreértettem.

— Ha szabad kérdést feltennem, ez volt az őka exzellenziád lemondásának?

Elnök: Erre nem tartozik válaszolni. Ha kíván, válaszolhat.

Tanu: Ez is!

Befejezik a bizonyítást.

Elnök: Kivánnak előterjesztést tenni?

Vázsonyi: Semmi előterjesztésem nincs.

Désy: Nekem sincs.

Füügység: Nincs előterjesztésem.

Elnök: Ezzel a bizonyítási eljárást befejeztetek nyilvánítom és a vád és védelem meghallgatására holnap reggel kilencz órát tűzöm ki.

Budapest, május 30.

Az igazságügyminiszter a királynál. Mint jelentik: Balogh Jenő igazságügyminiszter tegnap este Bécsbe utazott, ahol ma délelőtt külön kihallgatáson jelent meg a király előtt. Az igazságügyminiszter a felségnek reszortügyekben tett jelentést. A miniszter még ma délután Budapestre visszafért és este fent volt a nemzeti munkapárt klubjában.

Nagy függetlenségi győzelem Ung vármegyében. Ungvárról táviratozzák: Az ungmegyei részleges tisztújításon fényes győzelmet aratott a vármegyei függetlenségi és 48-as párt. A párt hivatalos lapjának, a Határszéli Újságnak szerkesztőjét: dr. Zombory Dezső ügyvédet egyhangúlag vármegyei ügyészre választották, dr. Tahy Endrét árvaszéki elnökké, dr. Nagy Józsefet első aljegyzővé és Ivancsy Bélát szolgabíróvá. A választás eredménye az egész vármegyében osztatlan megelégedést és örömet keltett.

A Reichsrath ülése. Bécsből jelentik: A képviselőház mai ülésén az igazoló-bizottság jelentése után a ház több javaslatot intéz el. Ezután Következnek az elnökhöz intézett kérdések. Waszalko Redl ügyében intéz kérdést és megjegyzi, hogy köztudomás szerint a Bécsből legutóbb eltűnt orosz attasé volt e dolgok értelmi szerzője. A nyilvánosságnak és parlamentnek joga van e dolgok teljes tisztázását kérni. Elnök azt válaszolja, hogy a kérdést a landyehrmiszterhez fogja utalni. Dr. Gross Gusztáv az elnökhöz intézett kérdésben rámutat arra, hogy Pernerstorfer alelnök a „Marz“ című folyóiratban súlyos támadásokkal illeti a német nemzeti szövetséget. Kérde az elnököt, vajjon ez az írásmód összeegyeztethető-e az alelnök állásával? Dr. Sylvester elnök kijelenti, hogy az elnökség első kötelessége a teljes objektivitás, de elnöki funkcióján kívül épugy mint mindenki más a legkorlátlanabb véleménynyilvánítási szabadság illeti meg. Adler képviselő érthetetlennek találja, hogyan engedhették meg ezt a kérdést. Hiszen a Ház tisztviselői e funkciók elvállalásával nem mondanak le a szabad véleménynyilvánításról. Következő ülés kedden lesz. Napirend: A pénzügyi terv második olvasása. A beadványok között van két újabb interpelláció Redl öngyilkossága dolgában. Különösen arról kérnek felvilágosítást, vajjon Redl elárult-e mozgósítási terveket, igaz-e, hogy Redl tiszték bírták rá az öngyilkosságra és vajjon más tiszték is bele vannak-e keverve a dologba?

Változások a tábornoki karban. A Militaerische Rundschau jelenti, hogy az 1895. évi márczius 10-iki törvény értelmében a Tírol és Vorarlberg tartományban felállított katonai iskolák főparancsnoksága megszűnik. A parancsnokság e hó 31-én befejezi működését. A király elrendelte, hogy Ottomár Madl de Lenzbruck altábornagyának

a 25. gyaloghadosztály parancsnokának egészségi okokból, báró Kun Ferencnek, a 12. gyaloghadosztály parancsnokának egészségi okokból kért szolgálatból való felmentésük engedélyeztessék. Ugyanígy eleget tett Faddallah Mihály vezérőrnagynak, a bábolnai m. kir. állami ménés parancsnokának nyugdíjaztatás iránti kérelmének. A király Lukács Károly altábornagyot a 25. gyalogezred parancsnokává, Kestrának Pál tábornokot a 12. gyaloghadosztály parancsnokává, Langer Róbert lovas tábornokot a katonai nevelő intézetek főfelügyelőjévé nevezte ki.

Megkötötték a balkáni békét.

— Aláírták Londonban a békeszerződést. — A balkáni szövetségesek tovább ellenségeskednek. Kilátások egy újabb háborúra. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, május 30.

A Balkán-szövetség és Törökország között folyó háború a mai napon megszűnt. Az utókor egyik leghosszabb háboruját ma befejezték. Déliben tizenkét óra és negyven perczkor a Balkán-szövetség államainak és Törökországnak delegátusai Londonban aláírták a nagyhatalmak által megállapított békeszerződést, amely véget vet a háborúnak. Ami ezután következik, az már csak részletesebb formulázása és kidolgozása lesz a ma megpecsételt békének, az végleges rendezése lesz a vértől ázott Balkánnak.

Harmonikus akkorddal semmiesetre sem záródik a balkáni háború. A szerbiai és bulgáriai delegátusok nevei egymás mellett ott olvashatók a békeszerződés alatt és ez a két állam most valóságban harcban áll egymással. A balkáni szövetség békét kötött, győzedelmes békét és most belülről, a szövetségben dúl a legádázabb harc.

Ezek újabb nehéz kérdések, csak utóhatásai a ma befejezett háborúnak, de előreláthatóan még sok gondot fognak okozni az európai diplomáciának. Pasic és Gesow miniszterelnökök tallálkozásától sok függ. S ha ez a találkozás nem hoz eredményt, akkor a mai békekötés csak annyit jelent, hogy egyik háború befejeződött és következik a másik.

Mai táviratainkat itt adjuk:

Aláírták a békeszerződést.

London, május 30. Az előzetes békét ma déli 12 óra 40 perczkor aláírták.

London, május 30. Valamennyi békedelegátus a békejegyzőkönyv aláírása után fél 2 órakor elhagyta a St. James palotát. Egész sereg fotografus várakozott a palota előtt, hogy a delegátusokat e történelmi esemény után lekapja.

Nyilatkozatok a békekötésről

London, május 30. A Reuter-ügynökség jelentése szerint a békét pont 12 órakor írták alá, öt perczrel a konferenzia egybegyűlése után. Sir Edward Grey a delegátusokhoz francia nyelven intézett néhány szót, amelyekben a király és a kormány megelégedésének adott kifejezést afölött, hogy a békét a Szt. James palotában aláírták. Sir Edward Grey megelégedésének adott kifejezést a szerződés aláírása felett és az angol kormány szerencsekívánatait tolmácsolta, majd így folytatta beszédét:

— Szívesen adom át magam annak a reménynek, hogy a most elfogadott döntés a megelégedés és a megkönnyebbülés érzetével tölti el Önöket. Ez érzelemben osztoznak a többi hatalmak is, amelyek semlegesek maradtak, de mindenkoron azt kívánták, hogy Európa nyugalma álltassék helyre mihamarább.

Dr. Danew a következő beszédet mondotta: Miniszter ur! Tisztelt uraim! Fáradhatlan törekvések után immár megérkeztünk

nehéz misszióknak utolsó fejezetéhez. A mai nap a balkáni népek történetében igen fontos dátum. Amikor véget vetünk a háborus állapotnak, ismét helyreállítjuk azokat a feltételeket, amelyek alkalmat adnak országainknak, hogy ismét jó szomszédi viszonyba lépjenek. A csataterék súlyos megpróbáltatásai problémák egész sorának adják a teret, amelyek népeink jövőjét illetik. A békés versenyterén a tegnapi harcok helyett jó barátság foglal helyet, amely minden kínos emléket kitörölnék. A béke útjának egyengetésében senki sem tett annyit, senki sem biztosította annak sikerét annyira, mint On. Azt a kedvező eredményt, amelynek ma örvendünk, első sorban exzellenciádnak köszönhetjük.

Dr. Danew beszéde után Novakovic szerb delegátus és Popovic montenegrói delegátus mondtak köszönetet. A montenegrói delegátus kijelentette, hogy a szerződést aláírta, de a legnagyobb mértékben elégedetlenek az elfogadni kényszerült szöveggel. Anglia volt főként részes abban, hogy Skutarit elvették Montenegrótól. Montenegró ezért Angliában most adósát látja és elvárja, hogy a montenegróiak érdekében a határkiigazításnál valamely javítást fog kieszközölni. Reméljük, hogy földművelésre alkalmas területhez és Podgoricához, valamint Ipekhez vezető természetes utat nyerünk.

Szerbia háborus készülődései.

London, május 30. A „Daily Mail“ jelentő *Belgrádból*: A szerb politikai körök megvannak győződve, hogy *Bulgáriával* kikerülhetetlen a háború. A város nyugodt és alig van már benne katona. A hatóságok jóformán még nagyobb buzgósággal folytatják Bulgária ellen a háborúra való előkészületeket, mint a múlt ősszel, amikor a Törökországgal való háború kitört. A cenzurát a legnagyobb szigorral kezelik. Polgári személyek külön engedély nélkül a vasutat sem használhatják, sem a pályaudvarokba be nem léphetnek. A legutolsó tartalékosokat is behívták.

Belgrád, május 30. A Pravda jelentése szerint Bulgária kész arra, hogy Szerbiával a határkérdés ügyében tárgyalásokba bocsátkozzék. De csak azon feltétel mellett, hogy előzőleg megtörténik a két hadsereg leszerelése.

Pasic és Gesov találkozója.

Belgrád, május 30. Pasic miniszterelnök külön vonattal *Czaribrod*-ba utazott, ahol találkozik Gesov bolgár miniszterelnökkel. Ezen a találkozón Svalajkovic szófia szerb követ is résztvesz.

Oroszország intelme Szerbiának.

Szófia, május 30. Pétervárról ideérkezett jelentések szerint Szerbiának a magatartása az orosz mérvadó körökben nagyon kedvezőtlen benyomást tesz. *Oroszország mérséklethez fogja inteni a szerb kormányt.*

A „Fremdenblatt“ Pasic ellen.

Bécs, május 30. A „Fremdenblatt“ mai száma Pasic szerb miniszterelnök beszédéről a következőket írja: A szerb miniszterelnök beszédéhez fűzött várakozások nem teljesültek egészükben. A szerződés revíziója érdekében felhozott nagyszámu indokok kívül a beszéd a legfontosabb kérdésekről nem szól. Arról, hogy Szerbia milyen minimális követelést állít fel a szövetségesével való határt illetőleg? Pasic csakis a szerb álláspontot domborítja ki teljes határozottsággal. Az, hogy a monarchia a szerb-bolgár tárgyalást nagy figyelemmel kíséri, csak természetes következménye annak a nagy érdeknek, amely a monarchiát a birtokviszonyok ezen nagyarányu rendezésében érdekli, ezen érdeklődés tovább fokozódott azért a tény által, hogy a szerb miniszterelnök beszédét nem tölti el az *békülékeny szellem a monarchia irányában*, amelyre egész Európa által a válság idején elismert magatartásunknál fogva joggal számíthatunk volna. A lap azon reményének ad kifejezést, hogy a szerb-bolgár tárgyalások oly irányban fognak folyni, hogy azáltal az érdekeltek és így a szövetség monarchia is nem szenvednek kárt.

Görög-bolgár tárgyalások.

Szaloniki, május 30. Venizelos miniszterelnök tegnap *Szarafov* látogatását fogadta és a maga részéről látogatást tett *Hessapsiev* tábornoknál. Hessapsiev tábornok értesítette a görög hatóságokat, hogy *Ivanov* tábornok ma érkezik meg és tárgyalni fog a görög vezérkarral.

A berlini találkozó eredménye.

Páris, május 30. A „Temps“ jelenti Berlinből, hogy a német császár, a czár és az angol király legutóbbi együtt tartózkodásuk folyamán megegyeztek abban, hogy kiegyenlíti a balkán szövetségesek között lévő ellentéteket.

KÜLFÖLD

Az elzászi alkotmánymódosítás. Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés az állampolgárságra vonatkozó törvényjavaslatot intézte el, majd a szociáldemokratáknak a birodalmi egyesülési és sajtótörvény elzászi korlátozásainak tárgyalására tért át. Emmel szociáldemokrata az interpelláció indokolásában utal arra, hogy Elzászban a nacionálista mozgalom eszükben van és hogy a lakosság eszménye a német-francia megegyezés volna. Ilyen viszonyok között helytelen dolog, ha az ottani nyugodt és békés fejlődést egyre-másra zavarják erőszakos intézkedésekkel. A rendkívüli törvényi intézkedések nyugtalanságba ejtik a lakosságot. A kormánynak arra az álláspontra kellene helyezkednie, hogy az elzászi lakosság több bizalmat érdemel és így a birodalom nagyobb szolgálatot tenne Elzász nyugodt fejlődésének, mint kivételes intézkedésekkel. Pártja természetesen ellenzi a kivételes törvényeket és bizik a birodalmi gyűlésben, hogy ezt a törvényjavaslatot nem fogadják el. *Bethmann-Hollweg* birodalmi kancellár kifejti, hogy tekintettel arra, hogy a szövetséges tanács még nem foglalkozott ez ügyvel, még nem szólhat arról, hogy a szövetséges kormányok milyen álláspontot foglalnak el. Másrésztől azonban már eleve is meg akarja czáfolni azokat a következtetéseket, amelyeket a szóbanforgó javaslatokhoz fűznek. Kijelenti, hogy ezen intézkedések nem állanak összefüggésben az elzászi alkotmánnyal, annak épségét semmiképpen sem veszélyeztetik. Az alkotmány biztosította önállóság nem követeli azt, hogy egyes államok törvényeit ne úgy magyarázzák, mint más szövetséges államéit. Az elzászi lakosság nem fogja súlyosnak érezni a rendkívüli intézkedéseket és teljesen félreismerik a tényállást azok, akik azt mondják, hogy a kivételes intézkedések nem a politika szolgálatában állanak. A sajtóra vonatkozó rendelkezések is azon machináció ellen irányulnak, amelyek németellenes szellemet terjesztenek, a németellenes szellem terjesztésének pedig nálunk nem szabad garázdálkodnia. Arra kéri a házat, hogy az indítványokat nyugodtan mérlegelje és azon reményének ad kifejezést, hogy Elzászban is továbbra meg lesz az érzék, amely a kormány intencióit megérti és ott is megengedhetetlennek fogják tartani, hogy német földön működjen olyan sajtó, amely veszedelmesebb, mint a külföld németellenes sajtója. Ha pedig egyesületek vannak azon, hogy nem a belső, hanem a külföldi céljait istápolják, úgy az elzászi kormány igen helyesen teszi, ha ezek ellen nagyobb erőlyvel lép fel, mint eddig, mert az ország és az egész birodalom iránt tartozó kötelességének tesz ezzel eleget. *Bethmann* a továbbiakban kifejti, hogy arról van szó, hogy Elzászban a nyugodt fejlődést az alkotmány keretén belül előmozdítsuk. (Helyeslés.) Arról van szó, hogy megakadályozzuk azoknak a machinációit akiknek szálka a szemükben, hogy Elzász örökre Németországhoz van fűzve. (Helyeslés.) A tárgyalást folytatás után holnapra halasztják.

Lemondott a spanyol kormány. Madridból jelentik: A Romanonez minisztérium lemondott.

A mexikói elnökválasztás. Mexikóból jelentik: Az elnökválasztás terminusát október 26-ikában állapították meg.

A bagdadi angol-török egyezmény. Londonból jelentik, hogy az alsóház ülésén *Grey* államtitkár a Bagdad-vasut ügyében kijelentette, hogy az angol kormány reméli, hogy mihamarabb megegyezésre jut Törökországgal. A megegyezés főpontja az, hogy a vasut ne terjedjen túl Basrahra, anélkül, hogy erre vonatkozó megállapodás jönne létre Angliával. A vasut továbbépítésére egyelőre

nem gondoltak. Anglia két igazgatósági tag által lesz képviselve. Az államtitkár azt hiszi, hogy ez az egyezmény sok gondtól és aggodalomtól menti föl Angliát. Anglia joggal mondhatja, hogy nem áll többé érdekében ellenezni a Bagdad-vasut építését. Az államtitkár ezután az *örvény* ügyekre és más kérdésekre tért át. Elérkezett az időpont — ugymond — ahol sem igazolható, sem kívánatos nem volna, ha Kongónak Belgium által való anektálásától az elismerést továbbra is megtagadnók. Belgiumnak joggal oka van paraszra és ez károsan befolyásolná a szívólyes viszonyt, melyet Anglia Belgiummal komolyan és őszintén fenntartani kíván. A bagdadi vasut ügye ma szóba került a német birodalmi gyűlésben is. Mint Berlinből jelentik, a birodalmi gyűlés mai ülésén *Müller-Meiningen* (haladó néppárt) interpellációt terjeszt be a bagdadi vasutról szóló egyezmény dolgában. *Jagow* külügyi államtitkár e kérdésre válaszolva a következőket fejtette ki: Anglia éppugy, mint Törökország, megegyezett egy olyan egyezmény tervezetere vonatkozólag, amelynek értelmében a bagdadi vasut az angol kormány hozzájárulása nélkül Bassorán túl nem mehet és Angliát, tekintettel a Bassorah—Bagdad vonallal kapcsolatos érdekére, a bagdadi vasutársaság igazgatótanácsában, mely ezidőszent 27 tagot számlál, két tag fogja képviselni. Mint *Grey* külügyi államtitkár tegnapi nyilatkozatában kiemelte, a tervezet Anglia és Törökország dolgozta ki. Németország azonban a tárgyalások folyásáról mindenkor értesítettet. Amennyire az egyezmény a mi bagdadi vasutársaságunkkal kapcsolatos érdekeket és jogokat érint, a mi bejegyzésünkre van szüksége. Erre vonatkozólag eszmecsere nem indult meg. Az egyezmény megkötéséig részletekről nem nyilatkozhatom.

Pesti komédiák.

Az orrophon.

Glover Jules dr. francia elektrotechnikus új telefont talált fel. Orrophonnak lehetne nevezni, mert az ember az orrával is beszélhet. *Glover* szerint az orr hangjának rezgésére is szükség van ahhoz, hogy a beszélgetés érthetőbb legyen.

Miután az orrophon előreláthatólag nálunk is forgalomba jön, készülünk el a központ gyakorló szidalmára, amelyvel ránk fognak kiáltani:

— Ne üsse az orrát a telefonba!

— Közelebb az orral a távolabb a szájjal!

Viszont nagyon megható muzsikális telefonozásra lesz alkalmunk. *Mig az ember például a szájjával a szöveget mondja, azalatt az orrán keresztül leadja a melódiát.* Ellenben mi is kedveskedünk majd a központnak azzal, hogy a drótnélküli szaglás segítségével értésükre adhatjuk, hogy valami büzlök a telefonközpontban.

Ha majd vérizzadmány árán megkapjuk a *József*, tudom is én hányas számot, rögtön ráfeleljük:

—De nagysád, hiszen ez nem a *Brezovác* és társa borkereskedő-czég illata, hanem valami drogista beszél.

Ugyancsak megtudjuk a hang intenzívebb rezgéséből, hogy milyen állapotban van az illető, akivel telefonos összeköttetésben állunk. Például, ha hitelezünk telefonál és örömet fejezi ki, hogy beszélhet velünk, mi ugyanakkor a haragos mellékzöngéből kiérezzük, hogy ilyesfélét gondol magában: kössenek fel a nevednapján.

Kedélyes telefonálások lesznek télen influenza-járvány idején, mikor is egész prűszkölcsi szimfóniát adhatnak le egymásnak a távbeszélő felek. S milyen boldogok lesznek a lírai költők abban a tudatban, hogy ideáljait, ugyanakkor, amikor velük beszélgetnek, az orrophon hanghullámaiban fűrésztgetik fitos orruk czimpáit.

De mit fognak csinálni azok ott a Teleki-tér táján, akiknek nem fér bele az orruk az orrophonba? Mert az orrkagylók nem mérték után készülnek. Talán *Glover* még sem találta fel az igazi telefonálási eszközt. Fel kell fedezni a kagylókabint. Ez afajta kagyló rendszerű, kis házikó lenne, olyan, amelyben mindjárt meg is lehet pukadni a dühtől, olyan kis koporsófajta, diszkrét helybe illő. Mert mi pesti telefonálók diszkrét vagyunk, akiket már nem segít orrophon sem.

Fakir.

Az áruló ezredes bünei.

— Az újabb részletek. —
— Saját tudósítónktól. —

Budapest, május 30.

Az öngyilkosságba hajszolt áruló ezredesnek, *Redl* Alfréd vezérkari főnöknek titokzatos kémkedési afférje egyre nagyobb hullámokat ver fel. Csak most tudódott ki, hogy *Redl* ezredes állandóan összeköttetésben állott a prágai orosz konzullal, *Skudovszkyval* is. Ez a prágai konzul közvetítette a titkos aktákat s így most *Skudovszky* is kénytelen lesz elhagyni az állását. Egyébként a *Páragából* és *Bécsből* érkezett újabb jelentéseinket itt adjuk:

Redl ezredes két autóbilt tartott és nagyuri fényűzéssel élt. Ez általánosan feltűnt, de azt hitték, hogy családja nagy összeggel támogatja annál is inkább, mert soron volt a tábornoki előléptetése. *Redl* papirjai között följegyzéseket találtak, amelyekből meg lehetett állapítani, hogy Galiciában sok orosz kém garázdálkodik és az öngyilkos ezredes ezekkel összeköttetést tartott fenn. Most a vizsgálatot minden galicziai helyőrségre kiterjesztik.

Ferencz Ferdinánd trónörökös fel volt bősülve, mikor jelentették neki *Redl* ezredes bűnét. Elszőrnyűködve méltatlankodott, hogy olyan fontos állásban, mint amilyen a 8. hadtest vezérkari főnöke, évekig kém lehetett. Naponta többször jelentést kér a trónörökös a kémkedési affér újabb részleteiről. Állítólag az is kiderült, hogy a kémkedésbe még egy magasrangú tiszt is bele van keverve. Ez azonban csak szóbeszéd, biztosat nem lehet tudni, mert a vizsgálatot a legszigorubb titkolódzással vezetik. Szerepe van továbbá a kémkedési afférban egy rendkívül elegáns hölgynek, akiről kiderült, hogy veszedelmes orosz kém. Ez a nő benső viszonyban állott a különben beteges hajlamu ezredessel.

A gyanút egy varsói értesülés terelte *Redl* ezredesre, akit báró *Giesl* altábornagy a nyolczadik hadtest parancsnoka csalt kelepczébe. Báró *Giesl* tudta, hogy a 8. vagy 9. hadtestben árulónak kell lennie, minthogy e két hadtesthez intézett szigoruan bizalmas utasításokat az oroszok mindig megtudták és ennek megfelelő intézkedéseket tettek a határon. A hadtestparancsnok egy ízben csak a 9. hadtesthez intézett bizalmas rendeletet s ennek orosz részről nem volt hatása, világos tehát, hogy a kém csak a prágai hadtestben lehetett. A gyanu *Redlre* terelődött a hurokra is került.

A költséző ezredes homosexuális hajlamain kívül a nőknek is hódolt. Egyszerre volt viszonya egy bécsi orosz származásu kabareténekesnővel és több prágai hölgygyel.

Az még nincsen megállapítva, hogy mióta űzte a kémkedést a bűnös ezredes. Egyes adatok arra vallanak, hogy árulása tíz évre nyulik vissza és közben *Przemyslben* is volt helyőrségen és az ottani erődítvények tervezeit is az idegen nagyhatalom kezére jétszotta. De a Balkán-válság idejére esik legnagyobb büne. Már az annexió előtt is észrevették a hadügyminisztériumban, hogy fontos katonai titkokat árultak el Oroszországnak, azonban még feltűnőbb volt az eset, mikor a monarchia és a szomszéd orosz birodalom között külfelcsedett a helyzet és *Ausztria-Magyarország* rendkívüli katonai intézkedéseket tett. Ezeket a csapatösszenonásokat még abban az időben, mikor csak a legfelsőbb katonai körök tudhattak róla, márt kikémelte Oroszország és ellenintézkedésekkel hatástanalankká tette. De az orosz sajtó is pontosan értesülve volt minden katonai intézkedésről, amelyeket az osztrák-magyar monarchia az orosz határ mentén tett. Másképpen nem történhetett ez, csak árulás útján és az árulásnak a vezérkarban kellett történnie. Így vezettek a szalak hosszú idő multán *Redl* ezredeshez. Nem igaz, hogy a hadügyminisztérium eselhez folyamodott, mert hivatalos táviratban rendelték föl Prágából *Redl* és az a sürgöny már értésére adta, hogy bűnére rájöttek.

Az ezredes bünlajstromát a következőben összegezték eddig a beavatott helyről nyert értesülésünk szerint:

„A vezérkarnak Bécsben hozott titkos határozatait, különösen a mobilizációra vonatkozó magasabb katonai parancsokat, a hadügyminiszternek kizárólagosan a vezérkar számára hozott utasításait nyomban eladta minden esetben az idegen hatalomnak.

„A szigoruan titokban tartott technikai, szolgálati ujításokat közölte megvesztegetésével, nem felejtkezvén meg az organizációban várható változásokról, sem pedig a technikai, főszerelésbeli tervekről.

„Értesítette az idegen hatalmat mindazon beszélgetésekről, amelyek a vezérkar körében lefolytak és így az oroszok ismerték a hadvezetés hangulatát is kapcsolatban azokkal az intézkedésekkel, amelyek a feszült külügyi helyzettel kapcsolatosan váltak szükségessé.

„Végül pedig, mint az ugynevezett „Evidenz-bureau“ vezetője, megnehezítette a monarchia kémeinek helyzetét és mindenben az idegen nagyhatalomnak kedvezett. Vagyis: ő maga készakarva semmit sem tudott meg Oroszországról, míg a monarchia titkait mind elárulta.“

Redl ezredes bűnös összeköttetéseit még Oroszországban szerezte meg, ugyanis mint fiatal tiszt, az orosz nyelv elsajátítása czéljából a Kaukázusban élt, ahol orosz tisztekkel érintkezett. Mint alvezredes a hadügyminisztérium nyilvántartási osztályában szolgált s mint ilyent, az annexiós válság idején Berlinbe küldték. Amikor onnan elutazott, a német császár érdemei elismerésül a II. osztályu porosz koronarenddel tüntette ki s Bécsbe visszatértekor a III. osztályu vaskoronarendet kapta. Prágában a hadtestparancsnokság vezérkari főnöke volt. A bűn, amelyet *Redl* ezredes elkövetett, a kémkedés, amelyre vonatkozólag a katonai büntetőtörvénykönyv harmadik részében azt állapítja meg, hogy a bűncselekményt háboru idején, valamint mozgósítás eselén kötet általi halállal, más időkben a cselekmény mértékéhez s az elárult katonai titok nagyságához képest 5—10 évi fegyházzal büntetik.

Beavatott körök szerint *Redl* nem állott összeköttetésben a Jandric fivérekkel, akik közül az idősebbet, a főhadnagyot ép most itélték el 20 évi fegyházra.

Redlnek azonban mégis volt ezínkestársa, akinek a letartóztatása a közeli napokra várható. Az illető azonban nem azonos az áruló ezredesnek Stockerauban állomásozó hadnagyronakával, akít különben szintén megfigyelnek.

EGYHÁZAK.

— (Vallásos estély.) A VI—VII. ker. református énekkar vasárnap, június 1-én este 6 és félórakor vallásos estélyt tart a városligeti fasori új református templomban. A belépés díjtalan s így azok, akik a felavatás ünnepélyére jegyet nem kaphattak, kárpótolva lesznek ezzel. Műsor: Orgonaibránd: M. Mórocz Sándor. Megnyitóbeszédet mond: Gál Lajos segédlelkész, énekkari elnök. A szoltárköltészet és a magyar énekeskönyv czimvel szabad előadást tart: Hamar István ref. theol. akad. tanár; bibliát magyaráz: báró Podmaniczky Pál felsőszeli evang. lelkész; költeményeiből felolvás: dr. Miklós Elemér; szoltár énekel: Fröhlich Dóra; az énekkar énekeket ad elő imákat mondanak: Patay Pál és Benkő István segédlelkészek. Az estélyt a Himnusz éneklésével fejezik be.

— (Uj református templom felavatása.) A VI—VII. ker. Városligeti fasor 5—7. szám alatt emelt új református templomot június 1-én délelőtti 10 órakor fogja nagy ünnepség keretében felavatni az egyház. Az ünnepély sorrendje a következő: 1. Felálló ének: 37. dicséret 1. verse. Rendes ének: 74. dicséret 1. 2. 3. verse. 3. Felavató ima: mondja dr. Baksay Sándor dunamei-leki püspök. 4. Egyházi beszéd, tartja: Kovács Emil VI—VII. kerületi lelkész. 5. Karének: VI—VII. ker. református vegyes énekkar és a református teológiai akadémia kis énekkara. 6. Utóima, mondja: Nagy Ferencz oepes. 7. Közének: 70. dicséret 7. verse. 8. Úrvacsorai beszédet

mond Petri Elek egyházkerületi főjegyző, budapesti lelkész. 8. Ének: 167. dicséret. Orgonajáték: Rheinberger G-dur orgonaszonátájából, Kürthy Sándor zenetanár által. 9. Kereszt: Haypál Benő budai lelkész. 10. Végének: XC. szoltár 9. verse. 11. Himnusz.

A két Benda István.

— Csődöt mondott katonaszabadtítás. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, május 30.

A dolog ott kezdődik, hogy Isten kegyelméből két Benda István létezik. Az egyik Topolyán dolgozik, gróf Chotek-birtok gazdaságát igyekszik gyaratítani, a másik Kikindán férad és gróf Zichyt ismeri el urának.

Ez az előzmény. Még el kellene mondani, hogy mindkét Benda már megette a kenyere javát, a negyedik tizeshez közelednek. A kikindai Bendának még hátra volt egy gyakorlata, aztán mindörökre végzett volna a katonasággal. Nem régen kézbesítettek neki egy hivatalos irást, amelyben becsitálják huszonegy napra. Komáromba hívták, a harmadik huszárezredhez, ahol elszervezte a három komisz esztendő. Benda István nagyon peckibusult, felkereste unokatestvérét, alteregóját, a másik Benda Istvánt, elpanaszolta nagy baját:

— Bizony, szomorú ez a dolog, nagyon szomorú... Az ujságból olvasom, hogy a görög, bolgár, meg a szerb híába tárgyalnak, hiába beszélnek a békéről, mindig fenyeget a háboru... Nem ereszenek el majd fél esztendeig...

A másik csak szomoruan bólintott. A kikindai Benda István felkapta a fejét:

— De hát te, hogy szabadultál meg?

„Az alteregó aztán szépen elbeszélte, hogy a fiával van valami baj. Ezért alkalmasan a katonaságra, rögtön rávágják, hogy untauglich.

Addig beszélgettek, míg egy nagyszerű tervet főztek ki. A katona ezt az ajánlatot tetta rokonának:

— Tudod mit, jelentkezel, elviszed az én katonakönyvem, megvizsgálják, kidobnak... És így el lesz intézve a dolog. Neked nem kellmetlen, engem meg vissza adsz az életnek...

Hamarosan meg is egyeztek. Az unokatestvér jelentkezett is. Biztos volt a dolgában. Az orvoshoz kérte magát.

Az ezerdorvos megvizsgálja, csóválja a fejét. Nem érti a dolgot:

— Hiszen maga beteg!... Nem fáj a füle?

A legény örömmel vágja rá:

— De igen...

Az orvos csak nem tud tisztán-látni a dologban.

— És maga szolgált?

— Igen, három évig, Komáromban, a három huszároknál!

Az ezerdorvos jelentést tett a dolgról. A legény már husz éve beteg, ez nem lehetett katona.

A hamis Bendát felhozták Budapestre, itt ismét vallatásra fogták. Tagadott. A felülvizsgálat azonban mindenben igazat adott az orvosának.

A legényt lehozták a főkapitányságra, ahol hamarosan beismert mindent. Fegyveres erő elleni büntett miatt indul meg ellene az eljárás.

NAPIREND: Naptár. Szombat, május 31. Róm, kath.: Petronella. — Protestáns: Edina, Edua. — Görög-orosz (május 18): Dénes és társ. — Zsidó: Ijar 24. — A nap két reggel 4 óra 9 perczkor, nyugszik este 7 óra 46 perczkor. — A hold két éjjel 1 óra 49 perczkor, nyugszik délután 3 óra 9 perczkor. — Az Erzsébet királyné-emlékmű pályatervének kiállítása a Műsarokban nyitva 9—6-ig, belépődij 60 fillér. — *Műsarok:* A Nemzeti Múzeum áványtára nyitva 9—2-ig. — Erzsébet Múzeum nyitv 9—12-ig és 3—4-ig. — Ernst Múzeum (Nagymező-uteza 8) nyitva 9—4-ig. — Iparművészeti Múzeum nyitva 9—1-ig. — Mezőgazdasági Múzeum nyitva 10—1-ig. — Ráth Múzeum nyitva 10—12-ig. — Tanszer Múzeum nyitva 3—7-ig. — M. kir. Kereskedelmi Múzeum külkereskedelmi, hírszolgálati és közszállítási osztálya nyitva 9—2-ig, vám- és tarifaosztálya 3—3-ig, nyilvános szakkönyvtára 9—2-ig. — *Képtárak:* A Magyar Képzőművésznök Egyesületének kiállítása a Nemzeti Szalonban nyitva 9—4-ig, belépődij 1 korona. — A Magyar Biedermeiernek kiállítása az Ernst Múzeumban (Nagymező-uteza 8) nyitva 9—4-ig, belépődij 1 korona.

UJDONSÁGOK.

Szárnyrabocsátás.

* * *

A falu levegője édes a májusi virágok, a virágzó akácok, a jázminok mézes illatától. A lombok és füvek pompája még eleven zöld. A levegőben libegve csaponganak a fehér pillangók. A madarak ezernyi torokja csicseg, locsog, bug, fütyöl, eserreg...

— Tilió, filió, — lágy melódiákat flótáztat a sárgarigó. Mégis a verebeknek áll most leginkább a világ. A kissé megkésett fecskék a régi fészkek tatarozásánál, vagy az újabb kis hajlékok építgetésénél tartanak. A lármásan kofálkodó verebek már fiókáikat is szárnyra bocsátgatják. A sárga esőri madáresemetéket kiesalogatja a biztonságos fészkekből a viruló május. Felhők közé esábulnak a duzzadó életerőknek, a pirkadozó gyümölcsöknek varázsos illataitól.

Az árnyékból, a kerti asztal mellől elnézegetem a sárgacsőrű verébfiézők, verébkisasszonykák, félszeg, egyetlen szárnypróbálgatásait. A vén eperfán áll a lármás családi tanács.

— Csirr, csirr! — mindantalam felhangzik a szülők biztatása.

— Czih, esi, — riadozva ezinognak a fiatalok. Am a fehér pillangók lepkeszármayon addig-addig mutogatják nekik a példát, a sárgacsőrű is nekibátorodik. Szárnyra kelnek. A vén eperfától egy szomszéd virágos akácig terjed az első „stáció”.

— Czih, czi! — micsoda büszkén, micsoda diadalmasan sivalkodik fel, amelyiknek sikeredik a repülés; de nem mindenik próbálkozót bírja meg a szárnyaeskája, úgy lehet a kezdeményező bátorság, a kitartás is hiányzik a kis sárgacsőrűből, — ez földre pottyan. Tehetetlenül, halálrémülten lapul meg lábaim előtt. Felemelem a piczikét. Szivecskéje majdhogy kiszakad. Keccses, kedves még az ilyen verébfióka is, midőn az ólereszlet alatt az ösmert fészkek torkához bedugom, fürgén becsuszik a könnyeiműen elhagyott enyhelyre... Az aggályos verébszülők hálásan újjonganak fel:

Az iskolákban is most folyik a mi sárgacsőrű fiókáinknak, lánykáinknak szárnyrabocsátgatása. O, — az élet ezek közül is hánynak kettőtöri gyenge szárnyait?... és a merészen indult szárnybontásnak hányszor, de hányszor porbazuhanás a bus vége... A kevély ember mégsem tanulja meg, hogy madársors, embersors olyan — mindegy...

— Tilió, filió, — távoli májuszöld ligetben lágyan flótáztat hajnali muzsikuss jóbarátom, egy sárgarigó... Sárgacsőrű fiókáim — ti azért — csak repüljétek. Repüljétek, ameddig virul nektek a tavasz.

M. P.

— Időjárás. Hazánkban az elmúlt 24 óra alatt csupán Erdély déleleti felében, az Északi-Kárpáton, megérvélve az Alföldön esett kevés eső. Egyébként túlnyomóan derült és enyhe idő uralkodott. A hőmérséklet lényegtelenül változott: a maximum 29 fok C volt Észéken, a minimum 2 fok C Tátrafüreden. — *Prognózis a következő 24 órára:* Igen meleg és száraz idő várható. (Sürgönyprognózis: Meleg, száraz.)

— Az angol király Oroszországban. A Times közli pétervári jelentés után, hogy az angol király előreláthatólag június végén meglátogatja a cárt. György király a yachtján Kronstadtba megy, ahol néhány napig a cári vendége lesz.

— A suffragette-vezér ismét szabadon. Londonból táviratozzák: Pankhurst asszonyt ma este újból elbocsátották a fogházból. Pankhurst asszony súlyosan beteg. Barátai lakására vitték, ahol orvosok vették kezelés alá.

— Vizsgázó főherczegek. Bécsből táviratozzák: A Militaerische Rundschau jelentése szerint e hó 24-én *Károly Leó* és *Ferencz József Vilmos* főherczegek nevelőjük, *Slusarz* százados kíséretében Morvaféhertemplomba érkeztek, hogy az ottani katonai főreáliskola növendékeivel együtt levizsgáljanak. A két főherczeg eddig Zivice kastélyban tanult a főreáliskola tanítási programjának megfelelően. A vizsgálat a főreáliskola parancsának vezetése mellett e hó 26-án kezdődött és 31-én befejeződik. A két főherczeg az elméleti és gyakorlati tantárgyakból tesz vizsgát, azután résztvesznek a gyakorlatozásban és czéllövészetben.

— **Izabella főherczegasszony a pusztulás színhelyén.** Pozsonyból jelentik, hogy Izabella főherczegasszony leányaival ma délután megjelent a május 17-iki tüzvész színhelyén. A főherczegnőket polgári és katonai kiválóságok élén Fuhallo hadtestparancsnok, Bartal Aurél főispán és Kumlik Tódor alpolgármester fogadták. A főherczegnő ez alkalommal személyesen is kifejezte a polgármesternek részvétét a város iránt, majd megtekintve a tüzvész által elpusztított utcákat, mélyen meghatva adott kifejezést a szerencsétlenek sorsa iránti részvételnek.

— **Ünnepségek a nőkongresszuson.** A nők választójogi világszövetségének VII. kongresszusát előkészítő bizottság ma délután tartott ülésében állapította meg véglegesen az ünnepségek sorozatát. A nagyszabású megnyitó ünnepélyen kívül a legkiemelkedőbb ünnepség az lesz, amelyet június 16-án este fél 8 órakor a Halászbástyán a főváros rendez. A Halászbástyán a külföldi államok képviselői számára külön emelvényt készítenek, melyen az egész ünnepség áttekinthető lesz. A székesfőváros díszruhába öltözött hajdúi állanak sorfalat és tartják fenn a rendet. A Halászbástya kis kupolájából kürtösök régi magyar dalokat adnak elő. A Mátyás-templom tornyából is tárogató fog szólni, a fővárosi férfikar pedig magyar dalokat ad elő. A vendégek tiszteletére gazdag büffet állítanak fel. A következő napon sétakocsizás lesz, míg a kongresszus negyedik napján sétahajózás lesz a Dunán. A következő nap este az Operaház díszelőadása van a programba felvéve, amely hivatalos a külföldi vendégek előtt a magyar zenei élet újjáfejltségét bemutató. A díszelőadason nem Hoffman meséi kerül színre, mint azt eredetileg tervezték, hanem Mozart „Szőkötés a szerályból” című vig operája. A kongresszus utolsó napján a kongresszus bucsuestélye lesz hivatalos az ünnepségek sorozatát befejezni. A kongresszusi tiszkoronás tagsági jegy az összes kongresszusi ülésekre és ünnepségekre jogosít. — Itt említjük meg, hogy a kongresszus tolmácsoló bizottsága Szirmay Oszkár elnöklésével június 2-án tartja utolsó ülését. Az ülésen részt fog venni Chapmann Catt is. Az ülést a Mária Valéria-utca 12. szám alatti egyesületi helyiségben tartják.

— **Jogász-pinczér.** Szegedről jelentik: Egy belvárosi kávéházban jelentkezett Tomay János és pinzérnek ajánlkozott. Elmondta, hogy 23 éves, budapesti illetőségű és okmányokkal igazolta, hogy a budapesti tudományegyetemnek egy évig rendes hallgatója volt. Édesapja elhalálása után nem tudta magát fentartani s ezért elhatározta, hogy addig pinzérkedik, amíg annyi pénzt szerez, hogy tanulmányait folytathassa. A kávé a legnagyobb készséggel alkalmazta.

— **Papp Bertalan festőművész temetése.** Ma délután félötör temették művésztársai nagy részvétel mellett az újpesti temető halottasházából az evangélikus egyház szertartása szerint Papp Bertalan festőművészt, a Benzur-mesteriskola nagytehetségű tagját. A koporsó felett, mely a Munkácsy-lepellel volt letakarva, művésztársai nevében Kiss Rezső festőművész mondott bucsuztatót. A temetésen a Benzur-mesteriskolát *Stetka Gyula* és *Mánygy József* festőművészek, a Magyar Képzőművészeti Egyesületet *Zádor István* festőművész, a Képzőművészeti Társulatot *Leskó János* főtitkár képviselte. A képzőművészeti főiskola nagyszámú növendéke kísérte utolsó útjára egykori kollégáját. A kár többet mint százezer korona koszorút küldött.

— **Leégett malom.** Makóról jelentik: Nagy tűz pusztított ma déleltől kezdve egész nap a szomszédos Apátfalván, ahol eddig ismeretlen okból a nagymalom kigyuladt és teljesen a lángok martaléka lett. A tüztöltés az épületet meggyújtani nem tudta és csak a tűz lokalizálására kellett szorítkoznia. A kár több mint százezer korona, melynek egy része biztosítás útján megtérül. Elégett rendkívül nagy mennyiségű buza és készült, elpusztultak a malom értékes gépei. A tűz valószínűleg gyújtogatásból keletkezett. A malomtulajdonos egy régi haragosát gyanúsítják a gyújtogatással. Az eljárás megindult ellene.

— **Az öreg Lakatos Miklós meghalt.** A függetlenségi eszmék táborának egyik legrégebbi, leg-hivebb katonája dőlt ki. Az öreg *Lakatos Miklós* volt 48-as főhadnagy, a szini kerületnek három cikluson át volt képviselője, 89 éves korában, ma reggel fél hét órakor Budapesten Lónyay-utca 17. szám alatt levő lakásán, leányának *Lakatos Malvinnak* karjai között hosszas szenvedés után jobb létre szenderült. *Lakatos Miklós* már huzamosabb idő óta szivbajban szenvedett s már egy évnél hosszabb idő óta nem hagyhatta el szobáját. Alig három hete tüdőgyulladás súlyosította az agg beteg állapotát, amely rövidesen válságosra fordult. Ma hajnalban a halál végre megváltotta szenvedéseitől. *Lakatos Miklós* temetése június hó 1-én, vasárnap délután 4 órakor lesz a Lónyay-utca 17. szám alatt levő gyászszobából és azon a szini kerület küldöttségileg képviselteti magát.

Lakatos Miklós 1824. április 12-én született Rozsnyón, Gömör megyében. Atyja huszárkapitány volt. 1847-ben Gömör megye aljegyzőjévé választották, de 1848. szeptember elején a tollat fegyverrel cserélte fel, sietett a harcztérre, honvéd lett. A „piros saphás” honvédszázalékban főhadnagysággal viete fel. 1892-től három ciklusban képviselte a szini-kerületet függetlenségi programmal.

— **Országos égháboru.** Az ország több részéből rettenetes viharokat jelentenek. *Husztion* másfél óráig tartott tegnap a borzalmas idő. A villám több helyen lecsapott a városban és nagy károkat okozott. Vászárhelyi Pál gazdálkodó házában agyon-sújtotta a gazdasszonyt, aki éppen az ágya előtt térdelállva imádkozott. Vászárhelyinek a szétzúzott tükör szilánkjai össze-vissza hasogatják a nyakát és a fejét. Ugyancsak tegnap sűrű villámlás kíséretében hatalmas vihar vadhalt át *Jászberényen* is. A villám több helyütt lecsapott. A vihar idején négy katonatiszt csolnakázott a Zagyván több urinó társaságában. A csolnakot a vihar felborította s valamennyien a vízbe estek, de mindannyiukat sikerült megmenteni. A város határában reggel az országuton teljesen megszenesedett holttestre bukkantak. Behozták Jászberénybe, de nem tudták a kilétét megállapítani. *Szatmárnémetiben* is hatalmas zivatar vonult végig, a zajtai határban a villám lecsapott és *Szabó József* pázstort és a körülötte levő birkanyájából tizenöt birkát agyon-sújtott. Aradról jelentik, hogy az aradmegyei *Doroszló* község határában lecsapott a villám s a mezőn dolgozó *Bulzán Péter*-nét és leányát, valamint két munkást agyon-sújtott. A székelyhídi ménesben, amely gróf *Sturbenberg József* tulajdona, tegnap a nagy zivatar alkalmával a villám beütött az anyakanczák istállójába s a tizenhetes lotból hét anyakanczát halálra sujtott.

— **A hűség választók.** A képviselő Nasinak, a körtönviselt olasz miniszternek választói joggal megérdemlik a „hűség” nevet. Római jelentés szerint *hadoszor* választották meg képviselőnek szülővárosában, a szicíliai Trapaniban. Miután kitöltötte büntetését, a képviselőház fegyelmi bizottsága *hadoszor* is megsemmisítette mandátumát. Tegnap volt a szavazás s ma-már egy lát-szott, hogy a képviselőház plénumában igazolni fogják a választást, de nem így történt. A kamara 125 szóval 106 ellen megsemmisítette *Nasi* mandátumát. Tizennyolc képviselő tartózkodott a szavazástól. Nagy feltűnést keltett, hogy *Sonnino* volt miniszterelnök *Nasi* érdekében agítált.

— **Jótékony alapítvány.** Zomborból jelentik: Özv. dr. *Maximovics* Miklósné szül. *Milivits* Mária levelet intézett kemjonkai *Szemző István* főispánhoz, melyben bejelenti, hogy tuberkulózis elleni védekezést szolgáló céljaira 40.000 korona alapítványt ajánl fel, azzal a kikötéssel, hogy a kórház Zomborban létesíttessék és hogy a kórház *Maximovics* Mladen nevet viselje. Az alapítványi kórház megvalósításának kérdésében a vármegyei tisztí főorvos döntsön.

— **Halálos villámesapás.** Esztergomból jelentik: *Kézsán Gyula* tizenhárom éves köhidgyarmati földművesfiút, aki viharban egy fa alá menekült, villámesapás megölte.

— **Megmarta a veszett kutya.** Aradról jelentik: *Zsigre János* aradi lakatosmestert három hete megharapta a kuttyája. Zsigrét a Pasteur-intézetbe szállították, ahonnan gyógyultan hazajött. Néhány óra mulva azonban újból kitört rajta a ve-zettség és rövid szenvedés után meghalt.

— Háromszoros doktor, Ritka avatás lesz holnap a budapesti kir. magy. Tudományegyetemen. Ugyanis holnap avatják harmadszor doktorrá *Pastinszky* János f. tanítót, ki már eddig is annyi képesítéssel rendelkezik, hogy öt embernek az exisztenciáját is biztosítsa. *Pastinszky* mint szerény falusi tanító kezdte működését. Azonban határt nem ismerő lelki erejével, ornyedetlen szorgalmával csakhamar megszerezte a tanári oklevelet, később a gazd. isk. tan. képesítő bizonyítványt végre az egyetemen gyors egymásutánban avatták az állam. bölcsészet, ma pedig a jogi tudományok doktorává. Még folyton tanul, hogy egy második tanári oklevelet is szerezzon, hogy minél alaposabban készülhessen kisázsiai utjára, hogy a megkezdett nyelvészeti és földrajzi tanulmányait saját szerény anyagi erejével folytathassa.

— Egy bárónő tragédiája. Bécsben, a császárváros egyik előkelő hoteljében megrendítő tragédia történt. A szállóban lakott hosszabb idő óta *Maubach* Ottó kereskedelmi tanácsos válófélben lévő felesége. *Maubach* Helén asszony, aki született *Büllow* bárónő. A mostohatestvérével, *Türk* Eleonóra kisasszonnyal egy lakása volt. Mióta a válópör megindult, a leány mindig mellette tartózkodott. *Maubach* házasságában sokat szenvedett, a válópör izgalmait megviselték és *Türk* Eleonóra nem tudta tovább nézni luza gyötremeit. A különben is ideges, betegesen érzékeny természetű asszony meg akarta ölni hugát, hogy megváltsa szenvedéseitől. Éjszaka törrel rátámadt az ágyban fekvő *Maubach* nére és nyakán súlyosan megsebezte. Azután tizenkét órával később kivégezte önmagát. *Maubach* né jajveszékelt rohant végig a folyosón. Amikor a szállodaalkalmazottak és pár vendég hozzáérkezett, már alig tudott beszélni. *Suttogva* mondomta el, mi történt. A személyzet a mentőkért telefonált, majd behatoltak *Maubach* né szobájába, ahol *Türk* Eleonóra az ágyban feküdt. Alig lélegzett már. Tíz szúrás volt a mellén, kettő a nyakán. Amire orvos érkezett, meghalt. *Maubach* né között július kilencedikén lett volna a békéltetési tárgyalás. *Maubach* jelenleg Algírban tartózkodik, ahol mellbajára keres orvoslást. *Maubach* né elmondta, hogy nővére könyörületből akarta megölni, mert több ízben panaszkodott neki, hogy nem tudja már nézni vergődését. A tragikus eset Bécsben nagy feltűnést kelt. Öreg nyolcvanhétéves anyját, aki szintén Bécsben van, kiméletesen értesítették a tragédiáról.

— *Hoffmann* Sámuel temetése. Nagy és általános részvét mellett temették el ma délelőtt vágyhelyi *Hoffmann* Sámuel udvari tanácsost, a Magyar Keleti Tengerhajózási R.-T. vezérigazgatóját. Az elhunyt temetésén a Fonciére Biztosító Társaság, az Idegenforgalmi Vállalat képviseltette magát. A temetésen megjelentek többek közt *Lánczy* Leó főrendiházi tag vbtt., *Ullmann* Adolf főrendiházi tag, a Hitelbank vezérigazgatója, *Neugebauer* Viktor min. tanácsos, a Dunagőzhajózási forgalmi igazgatója, *Marx* János min. tanácsos, az államvasutak igazgatóságának elnöke, *Kotányi* Zsigmond udvari tanácsos, a máv. forgalmi igazgatója, domonyi *Domony* Móricz, a MFTR. igazgatója, dr. *Kovács* József az Adria Tengerhajózási R.-T. igazgatója, *Polnay* Jenő az Atlantika vezérigazgatója, egyedi *Lukács* József a Hitelbank igazgatója, *Sándor* Pál a közúti vezérigazgatója, *Szél* Árpád igazgató, dr. *Barna* Károly a Dunagőzhajózási Társaság főfelügyelője és még igen sokan.

— A nagykorúsi plébános tragédiája. Tegnap délelőtt a műgyetem előtt kifogtak a Dunából egy papi ruhába öltözött ember feloszlásnak indult holttestét. A rendőrség azt hiszi, hogy dr. Ében-Káplár Mihály nagykorúsi plébános holtteste, mert hónapokra visszamenőleg más pap eltűnéséről nem tud a rendőrség. Az érdekes multu plébánosról annak idején sokat írtunk. Ében-Káplárnak volt egy találmánya, egy számológép, amelyet azonban nem tudott kellőképpen értékesíteni. A jómódú plébános a mult év novemberében hirtelen eltűnt Nagykorúsról, de senki sem tudta, hogy mi lett vele. A holttestet a rendőrség agnoszkálás céljából a törvényszéki orvostani intézetbe vitette.

— Rémes gyújtogatás. Pétervárról táviratozzák: A lapok kalisi jelentése szerint *Poutjejev* faluban felgyújtották egy zsidó család házát. A család nyolcz tagja életét veszítette. Csak egy kis leánykát sikerült megmenteni. Hír szerint a házat egy paraszt gyújtotta fel bszuból, mert a család ellen folytatott perét elvesztette.

— Nagyváradtól Zaláig ismeretlenné vált tettes. Nagyváradról jelentik: A Biharmegyei Takarékpénztár ma ismeretlen tettes ellen tett bírvádi feljelentést hitelezési csalás miatt. A feljelentés éle ennek dacára *Eitner* Jenő sümegei börtön ellen irányul, mert — mint azt a feljelentés elmondja — *Eitner*, a Moskovitz cipőgyár szindikátusának tagja, a reá eső részletet nemcsak nem fizette be, hanem az ez iránt ellene folyamatba tett váltóperben a kereset ellen kifogásokkal élt és amikor a pénzügyi ellenbiztosítási végrehajtást akart foganatosítani, kitünt, hogy *Eitner* Jenőnek semmi vagyona sincs. Megállapították, hogy a künnlevőségek, melyek 100.000 koronára rugtak, mind befolytak, pénz még sincs, de megállapították azt is, — mondja a feljelentés — hogy a mintegy 280.000 korona értékű árúkézlet eltűnt. Érdekes a dologban, hogy a konkrét vádak ellenére a feljelentést ismeretlen tettes ellen adták be, de legérdekesebb az, hogy a házja a bihari kényur. gróf *Tisza* István házából indult ki és az a célja, hogy *Eitner* Jenőt, a zalamegyei függetlenségi párt oszlopos tagját semmisítse meg. Csodás, hogy a bihari százkaru szörny csapjai mily messze nyulnak!

— A szökevény hadnagy balszerencséje. Eszékéről érkezik a hihetetlen hír egy szökevény hadnagy balszerencséről. *Szlavujevics* Sztavo hadnagy három év előtt a krakkói huszadik gyalogezredtől Szerbiába szökött, ahol a háború kitöréseig polgári foglalkozása volt. Mint önkéntes, hadnagyi rangban végigküzdötte a szerb hadseregben a balkáni háborút. Tegnap hirtelen idezést kapott a belgrádi szerb hadügyminiszteriumhoz, mely közölte vele, hogy megfosztják rangjától, kitasítják Szerbiából és átadják a zimonyi hatóságoknak. Ez meg is történt és a zimonyi rendőrség át fogja szolgáltatni az illetékes hadbírósnak.

— Általános sztrájk Milanóban. A milánói automobilgyári vasmunkások harcra, amelyben 40.000 munkás vesz részt, egyre nagyobb arányokat ölt. A sztrájkolókhöz tegnap a közúti villamosok alkalmazottai csatlakoztak, most pedig a gázgyári munkások határozták el a sztrájkot. Nincs kizárva, hogy egy-két napon belül Milanó összes munkásai beszüntetik a munkát. Városzerte nagy az izgalom a lakosság körében és a sztrájkolók és a rendőrség között gyakoriak az összetűzések.

— Fölöszlattott sztrájkanya. Nagykanizsán a pékségek néhány nap előtt sztrájkba léptek, mert elégedetlenek voltak a helyzetükkel. Az iparhatóság megindult már a békétárgyalás, de az eredményre nem vezetett. A mesterek ezután elbocsátották összes munkásaikat, a városi tanács pedig fölöszlattatta a sztrájkanyát. A tanács rendelkezése folytán *Füredi* János rendőrtiszt a pékmunkásoknak a Sas-vendéglőben levő sztrájkanyáját feloszlatta.

— Zátonyra jutott czirkáló. Berlinből táviratozzák: A „Blücher“ nevű német czirkáló mult éjszaka sűrű ködben Tremső szigettől északra zátonyra került. A német nyílt tengeri flottának a közelben lévő hajói segítségére jöttek, de a czirkálót nem tudták kiszabadítani. Veszély nincs. Kielből segélyjárműveket küldtek.

— A boroszlói munkanélküliek tüntetése. Boroszlóban a munkanélküliek ma látogatott gyűlést tartottak, amelynek végeztével mintegy 600 munkanélküli a városháza előtt tüntetett. A rendőrség oszlatta szét a tüntetőket, akik közül egy több revolverlövést tett a rendőrökre. A lövöldöző tüntetőt letartóztatták.

— Az autotaxi és a sofförök. A fővárosban június 1-én indulnak meg tudvalevően az autotaxik, amikor a bérkocsisok egy részéből sofför lesz. A sofföröknek ezidőszent szakszervezetük nincsen. A Szállítási és Közlekedési munkások Szövetsége elhatározta, hogy a sofföröket, akiknek száma most megszorodik, szakszervezetbe tömöríti.

— A szolga becsülete. *Jakab* Sándor, a 48-as függetlenségi Kossuth-párt titkára ma délután megjelent a főkapitányságon és bejelentette, hogy a párt Asztalos András nevű szolgája elhagyta a párt helyiségét. Reggel óta nem látták. A szolga nagyobb összegű pénzt vésztett el és ezen annyira elkeseredett, hogy öngyilkosságot emlegetett. A rendőrség keresi a szolgát.

— Az igazgató-tanító öngyilkossága. Szatmárnémetiben *Riez* István állami iskolai igazgató-tanító zilált családi élete miatt agyonlőtte magát és meghalt.

— Öngyilkos festőművész. A Thököly-ut 93. számú házban levő lakásán ma délután *Hanusz* László 25 esztendőes rajzolóművész mellbelőtte magát. Életveszélyes sérüléssel a Rökus-kórházban ápolják. A szerencsétlen nagy nyomorban volt, munkát nem tudott kapni, ezért unta meg az életet.

— *Pörtschach*, a wörthi-tó mellett. Parkszálloda (előbb: *Wahliss*), 300 szobával. Pensio 7 korona. Juniában a kellemesebb. Tulajdonos: *Hysam* K.

— Felrobbant karbid-lámpa. A Közraktár-utca 24-ik számú ház előtt *Barmán* György 17 esztendőes munkás kezében felrobbant egy karbid-lámpa. A munkás súlyos sérüléseket szenvedett.

— Halálozás. *Sárvás* Mihály, a sátorlajuhelyi piarista főgimnázium tanára, e hónap 27-én, életének 60-ik, papi működésének 39-ik évében meghalt. Az elhunytat ma délután *Kecskemétre* szállították és ott fogják örök nyugalomra helyezni.

Tury Nándor oki. mérnök, ny. máv. felügyelő, Szabadka szab. kir. város virilis-bizottsági tagja, életének 67-ik évében folyó hó 29-én elhunyt Szabadkán.

Belgrádból táviratozzák: Csakból érkező hírek szerint *Desanjski* Száva zicai püspök, a legöregebb szerb főpap, ma ott elhunyt.

x Gyárfás és Aalbach jutalomjátéka, ma szombaton lesz a Fővárosi Orfeumban, előreláthatólag zsufolt házak mellett. Az idei évad a mai előadással befejeződik és augusztus 15-én újra megnyitnak a Fővárosi Orfeum, valamint az új Pavillon Mascotte-tánckabaret kapui.

x Fodor-féle vívóterem a Koronaherczegnőze 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

A kulisszák világából.

— Színházi csevegés. —

(A jövő zenéje.)

A Nemzeti Színházban még játszanak. Felújított régi és antikvált új darabok váltakoznak a műsoron. A színészek kitesznek magukért és a közönség élvez, de ugy a földszinten, mint a kulisszák között arról folyik a szó, hogy mikor kezdődik a szünidő és hogy ki, hova megy e nyáron.

Csak az igazgató gondolatainak kell még a messzebb jövőbe elkalandozni. A személyzet és a műsor vérfelfrissítéséről gondoskodni.

A jövő szezonra már egy csomó új darab várja a bemutatót. Szeretném, ha ezek között lenne az a készülő társadalmi dráma is, melyen két fiatal hirlapíró most dolgozik — amennyire a vázlatból sejtem — szenzációs hatásúnak ígérkezik. Csak hogy a szerzők még haboznak. Nem tudják, melyik istennőnek juttassák a női főszerep páris-almáját: *Gombaszögi* Fridának, *Varsányi* Irénnek vagy *Márkus* Emmának.

Vajda Ernő már az utóbbi javára döntött és a Nemzeti el is fogadta a legújabb darabját, éppen úgy a *Hevesi* Sándorét is. Az Operaház főrendezője új művét nem a színházhoz nyújtotta be elbírálás végett, hanem *Alexander* Bernátnak adta át elolvasásra. A hirneves kritikust annyira megkapták a „Szent szűz rózsája“ szépségei, hogy *Hevesinek* hosszú levelet írt, melyben csupa szemenszedett dicséret volt.

A boldog szerző elment *Alexander* Bernátnak, megköszönte a jóleső elismerést, végül pedig így szólt:

— De most azt is mondja meg, melyek a darab hibái?

— Legyen nyugodt: Ha találtam volna hibákat, — felelte a kritikus, — nem magának, hanem az igazgatónak írtam volna.

(A meglevésztésig híven.)

Bósahegyi Kálmán egyik vidéki ismerősö látogatott el a fővárosba és természetesen sietett a Nemzetibe, hogy a barátja pompás játékában gyönyörködjen. Egyben tudatta vele, hogy szeretné őt az öltözőjében fölkeresni, de nem ismeri ott a járást.

A népszerű művész névjegyén fejezte ki örömet és kérte, hogy szerencsésültesse a színpadon. Azután körültekintett, kinek adhatná át kézbesítés

végzett a vizitkártyát s minthogy szolgálja semerre sem mutatkozott, a fiatal *Ditróit* szólította meg:

— Jókám, te ugyanis libériás inast játszol — és amellet nem vagy elrontója semmi jónak — fogd ezt a névjegyet és add át annak az urnak, aki a baloldali hármasszámú páhuolyban ül.

Ditróinak se kellett több. Kopogtatott a páhlyajtón és a legkorrektebb lakáj pózban s hangosan nyújtotta át a levélkét:

— Nagyságos Rózsahegy Kálmán ur kéreti Nagyságodat, kegyeskedjék velem az öltözőjébe fáradni.

A vidéki ur leereszkedő fejbizcezenéssel követte a küldöttet, aki szolgálatkész alázatossággal vezette őt a színpad utvesztőin át Rózsahegy öltözőjéhez, azután mélyeséges meghajlással elpárolgott.

A két jóbarát örömmel és melegen üdvözölte egymást. Majd, az első kérdezősködések és feleletek után, idegesen tekintett körül a vidéki:

— Mit keresel? — tudakolta *Rózsahegy*.

— Azt az inast, aki ide kísért... nem adtam neki — borralalót.

Rózsahegy nevetve magyarázta meg a valódi tényállást.

— Ejnye, — szölt fejcsóválva a jóbarát, — igazán nagy művész! Megesküdtem volna, hogy csakugyan inas.

(*Varsányi Irén vendégeskedik.*)

Sok év múlva mégis csak rászánta magát, hogy a vidéknek is bemutassa szubtilis, ritka, nagy művészetét. Most pedig, hogy beléköstolt s „felfedezte“ a vidéket, örömmel járná be az ország minden nagyobb színpadát.

— Mondhatom, lelki gyönyörűséggel játszottam a nagyváradi megértő, kedves, lelkes közönségnek. — Beszélte, amikor nála alkalmatlankodtam. — A „Csitri“-ben, „Györgyiké“-ben, „Tanítónő“-ben egyaránt nagy melegséggel fogadták alakításomat.

— A pánik nem ijesztette meg?

— Pánik? ... Arról nem is lehet szó. Mindössze az történt, hogy a „Tanítónő“-ben szereplő gyermekeket bebocsájtották a nézőterre s ezek nagy dübörgéssel szaladtak fel a karzatra. A közönség egy kicsit nyugtalanzkodott, de a *Szarnasi* kollégám magyarázó szavaira mindenki visszaült a helyére és mi folytattuk az előadást.

— E nagy siker után hova készül a művésznő?

— Még ezen a héten Szegedre kellene mennem... Aradra is hívnak...

— És?

— Attól függ, hogy a férjem megengedi-e...

— Olyan zarnok?

— Ebben az egyben. Azt tartja, hogy egész éven át éppen eleget dolgozom, semmi szükség, hogy még a vidéken is fárasszam magamat. Talán igaza is van...

— Majd pihenhet a szünidőben! Hová mennek?

— Mindenekelőtt tengeri utat teszünk, azután valahol fahun vonulunk meg a gyermekekkel.

— Mit csinálnak a kicsikék?

Varsányi Irén édes hangja kissé bánatossa fátyolozódott:

— Jaj, jaj... — panaszkodott — a fiacskám éppen most hozott egy östöt haza! Ha megbuktatják, fuocs az egész vakáció! Pedig szegénykékre is ráfér egy kis jó falusi levegő...

Aztán nekividulva hozzátette:

— De van egy mentőötletem! Ha csakugyan megtörténne ez a szerencsétlenség, azt fogom mondani: büntetésül — mert hát meg kell büntetnem! — *muszáj* falura mennem!...

(*Kaján irigység.*)

A Népoperában a „Gyerünk csak!“ készülődései idején óriási volt az izgatottság. Nem csoda. Aránylag rövid idő alatt beállítani és kiállítani, betanulni és bemutatni egy ilyen szédületesen sokféle trükkökkel, kolosszális színpadi hatásokkal tele spekkelt újszerű darabot, nem gyerekjáték.

No de megtörtént. A siker méretei hasonlók

a darab nagyszerűségéhez. Az óriási nézőtér minden este megtelik és a színészek vígan játszanak, mert sarkalja őket a fel-felharsogó nevetés.

A földszinten mindent megértének, csak azon töprenkednek, hogyan képesek *Szojer* Ilonka, *Berki Lili* s a többi nagy és kis nő egy darab kezetében nyolcszor, sőt még többször is átöltözni egyik ragyogó és síkkes toleltból a másikba?

Hát még ha azt tudnák, hogy a kórus szerepeinek az öltözködésen és vetkőzésen kívül még egyebire is marad idejük!

Tegnap például, *Vajda* László titkár a rendezői székben ült s a fauteul karján, s támláján *Abafi* Ella, *Dinnyési* Rózi, *Faludi* Boriska, *Lehner* Manca, *Karsai* Irén és még néhány trikós „néni“ csoportosult körülötte, igéző pózokban hozzáismulva.

Minden jószívű emberlelát gyönyörűséggel nézte volna ezt a kedves tableaut. De a szerzőkben kővére hizik az irigység. És *Zerkovics* Béla szerző! Véletlenül arra vetődött, s amint az érdekes csoportozatot megpillantotta, gunyosan mondta:

— *Vajda!* A menyasszonya keresi!

A sok szép lány erre a szóra úgy szétrebbent, mint a fára telepedett madársereg, ha követ dobna közéjük.

A cserben hagyott *Don Juan* bosszusan mordult *Zerkovicsra*:

— Azt hiszi, hogy maga tud komponálni? ... Maga...? Állt már maga egyáltalában valaha kompon?

(*Az már más!*)

Vajda László titkári szobájában egy berlini színházi ügynök tárgyal valami őszi vendégszerelés ügyében.

Egyszerre, a *Márkus* Dezső igazgató szomszédos szobájából érczes tenorhang a *Rigoletto* „La donna e mobile“ kezdetű híres dalát hallja énekelni.

Az ügynök felfülel:

— Szép hang! — mondja — ki ez az énekes?

— Az új tenoristánk! — felelte *Vajda*, egykedvűen.

— Lehet vele — esetleg — beszélni?

— Hogyne lehetne... nagyon rövid időre szerződöttük!

— Mi a neve?

— Alessandro Bonci!!

— Vagy úgy! — szölt e „drága“ név ballátára az ügynök ur.

Egy látesőyes ur.

(*) *Beregi Sándor* a Nemzeti Színházban.

Beregi Sándor, az aradi Nemzeti-színház tagja ma este mutatkozott be az ország első színpadán a fővárosi publikumnak. A bemutatkozás teljes sikerrel járt, mert jó színész *Beregi Sándor*. Ezt nemcsak most állapítottuk meg, amikor az első impresszió frissége tülzásokba is ragadtathatna bennünket, hanem már sokszor találkoztunk vele Aradon is. sok-sok komoly szerep, megfontolt alakításból leszűrődött, leülepedett vélemény. Sokszor mondják, vitatják is eléggé, de tán egyedüli művészet a színművészet, ahol kétségtelen: az ösztönnek nagy szerepe van a művészetben. Eltagadni igazán nem lehet. De a tülzásba se csaphatunk át, keressen az ösztönt mindenek fölé helyezni nem lehet, a tudás, a tudomány is helyet kér magának, még pedig egyenlő arányban. Az igazi színész megrajzolt alakja csak akkor tüköletes, ha harmoniában találjuk ezt a két tényezőt. Ezért láttuk ma örömmel itt a fővárosban viszont *Beregi Sándort*, Nagy, fontos koponyák munkájában éppen a tudástól megnyitott lelkével fel tudott olvadni, ki is tudja fejteni, tolmácsolni is tudja nekünk. *Zarevill* bájos vigjátékában, *Mary-Anne*ban mutatkozott be. Lancelot szerepét játszotta ma este. Persze fontos eset, klaszikusát nem adhattott, csak azt bizonyította be, hogy nem káb, amit az író szövege mozgat jobbra vagy balra. Ót a színpadon, hűből-vérből való embert láttunk, akinek bajain szomorkod-

tunk is egy kissé, de aztán annál jobban esett boldogan, megelégedetten mosolyogni. Hangja széles skálájú, minden indulatot és tért meg tud szólaltatni. Nagy tudása, tanultsága valahogy hangfogót tesz a kitöréseire, a zökkenéseket így nem érezzük, elsimulnak, egybeolvadnak. Játéka természetes, közvetlen. Néha ugyan egy kissé túloz, de ezt nem róhatjuk a terhére. A vidéki rendezésről jobb nem beszélni, az aradi pedig egyszerűen: botrány. Ügyes rendező kicsiszolja *Beregi* talentumát, mint a köszörűs a nyers gyémántot.

(*v. ö.*)

(*) *Musik*. (A berliniek vígszínházi vendégjátéka.) A groteszk tragikomédiától ide érkezett *Wedekind*, a „*Musik*“ című erkölcsrajzig, amely sem nem groteszk, sem nem tragikomédia, amely nélkülözi mindazt, amit *Wedekind*ben eddig ujnak és eredetinek találtunk, amely egy szóval nem egyéb, mint kicsinyes iránydráma, elhibázott beállításban. *Wedekind* drámái sohasem voltak az igazi életet szimbolizáló, nagy mélységeket magukban foglaló drámák; az ő történetei mindig csak relativ esetek voltak, de ehhez legalább alkalmazkodott a stílusa és technikája is, amely nem keresett egyebet, mint vázlatosan, röviden, az eseményeknek és sorsoknak egymáshoz való viszonyát. Ezek groteskségbe burkolt iránydrámák voltak és most, hogy áttért a tiszta iránydrámára, elveszett lába alól a talaj, mert sem a technikája, sem a stílusa, sem a látása nem felel meg a naturalista drámának. Ezért hat disszharmonikusan a „*Musik*“ is. Egy esetet ír meg. És ennek az esetnek a tanulságaiból akarja egy intézmény helytelenségét bizonyítani. Egy közönséges kis patalogikus eset, egy riport az egész. Egy leány, aki zenét tanulni jön a fővárosba, úgy pusztul el, hogy a zenetanár szeretője lesz, a viszony következményeinek elhárítása miatt börtönbe kerül, majd folytatja a viszonyt, második gyermeke meghal s végül hazamegy az anyjához a maga elhibázott életével és itthagya a zenét, amelyért annyit szenvedett. Ez *Wedekind* darabja. Indokolás nélküli cselekedetek. Semmiségek, amelyeket még az sem enyhít, hogy egy költő a maga szemével látja meg őket, mert minden brutálisan és költőtlenül, szárazon oda van csapva és egyenesen számalmasan hat, amikor látjuk az erőlködést, hogy a szerző erőszakal úgy akarja beállítani ezt az esetet, ezt a részletkérdést, mintha az egész életéről, egy mély, emberi, jelentős problémáról volna szó. Ahogyan megírja, beállítja, az sehogys sem felel meg annak, amit megírni akar. Egy ilyen kis naturalista témát nem lehet abszolút filozófiai magasságból nézni, mert akkor még a valóságnál is felületesebb és primitívebb lesz. Közvetlen hatása egyáltalában nincs, ha csak hatásnak nem nevezzük azt az undort, amely a közönségben feltámad, amikor a színpadon a legleketlenebb dolgokat látja a legdurvább beállításban. A darab két főszereplője egy cinikus csirkefogó és egy olyan nő, aki a maga aljas vágyaiért mindent feláldoz és emellett folyton mártírnak érzi magát. Ezek képviselik az emberiséget és ezeknek a történetéből szűrődjék le valami mély, filozófiai megállapítás, vagy életbölcséleti axióma. Ugyebár kissé különös. Mindezek ellenére *Camilla Eibenschütz* nagyszerűen, megindító egyszerűséggel játszott. Az utolsó felvonás borzalmas izléstelenséggel megirt jelenetében is mély művészi hatást keltett. Kevesen tudnak úgy sírni és nevetni a színpadon, mint ez a nagyszerű német színésznő. Kacse *Rosenberg* éppen olyan jelentéktelen volt, mint a szerepe. E. *Winterstein* pedig nagyon kellemetlenül és érthetetlenül játszotta szerepét. Még azt a keveset is elrontotta, ami a szerepében van. A színház zsufolásig megtelt, de a darab fogadtatása igen hűvös volt.

(—lassa.)

(*) A *János vitéz* 400-ik előadása. Nagy ünnepe lesz kedden, e hó 3-án a Király-színházban. Ezen a napon kerül ugyanis *Bartonyi Károly* és *Kacsóh Pongrácz* operettje, a „*János vitéz*“ amely

FŐVÁROS

Kisajátítási speciálista.

Rejtelmek az óbudai kisajátítások körül.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, május 30.

Valami titkos mozgatóerőre mutatott rá a fővárosi pénzügyi bizottság mai ülésén *Biró* Henrik, amikor egy konkrét kisajátítási ügy kapcsán elmondotta, hogy a legutóbbi időkben *feltűnően sok kisajátítási ügygel foglalkoztatja a fővárost — a kerület.* Soha annyi kisajátítási ügy nem került a bizottság elé a III. kerület részéről, mint mostanában és van Obudán *ügyvéd, aki valóságos speciálista az efféle ügyekben, akinek az a hite, hogy amely kisajátítási ügyet az ő kezébe tesznek le, ott kisebb-nagyobb mértékben, de feltétlenül a főváros vérzik bele.*

Biró Henrik bátor ember és meg is nevezte az ügyvéd-speciálistát dr. *Földes* Gyula személyében, akiről babonás hittel terjesztik Obudán, hogy a fővárosnál *mindent ki tud vinni.* A most kisajátítás alá kerülő *Wéber*-féle ingatlanról is ez a kisajátítási speciálista áll a fővárossal szemben. És ha az ügyosztálynak meg a kisajátítási bizottságnak a kisajátításra vonatkozó javaslata nem szabná meg ebben az esetben a *kisajátítási összeget horribilis magas árban, úgy talán fel sem szólalt volna Biró és nem tette volna szavát az a köztudomású tény, hogy az óbudai kisajátításoknál általában és eredményesen aknázzák ki a fővárost.*

Hámozzuk ki ebből a felszólalásból a lényegét. Ha az óbudai kisajátítások körül nincs *panama*, ha az ügyvéd-speciálista eljárása nem *kijárás*, akkor *keresnünk kell azt a szót, mely a két fogalom közé esik. A nevét annak a titkos erőnek, mely ha mozgásba jön, hasravágódik ügyosztály és kisajátítási bizottság és az ügyvéd-speciálista vidáman dörzsölheti kezeit a jól végzett munka után.*

Tisztelt főváros, világosságot követelünk ebben az ügyben! Ennyiben a dolog nem maradhat! A vád igen konkrét formában elhangzott: tessék az ellenbizonyítékokkal kirukkolni. Struczpolitikával a kérdés elintézve nincs!

A pénzügyi bizottság mai ülésén a III. kerületi *Wéber*-féle ingatlan kisajátítási ügye kapcsán *Biró* Henrik felemlítette, hogy a *kisajátításoknál kiaknázzák a fővárost, mert nemcsak a telket magát fizették meg, hanem a felépítményt is.* A főváros a rossz kisajátítási törvény miatt *évente százszázalékos dob ki.* A konkrét ügyre vonatkozólag azt az észrevételt teszi, hogy az *utóbbi időben Óbudán igen sok telket sajátítottak ki.* Drágálják a telket, amelyért 64.000 koronát akarnak adni, mert ez az ár — a felépítményt is tekintetbe véve — négy-százalékosan 130 koronának felel meg. Senkit sem akar még távolról sem gyanúsítani, *de nem szereti a speciálista fiskálisokat, akikről azt hiszik, hogy a városnál mindent keresztül tudnak vinni.* (Főlkialtások: Ki az?) *Dr. Földes* Gyulának hívják az illetőt. Az előterjesztést nem fogadja el; különben is a mai pénzügyi viszonyok mellett nem indokolt, hogy a telekérték túlfizetésével Óbudán telket vegyenek.

Gróf *Festetics* Géza elnök visszatartja azt a burkolt vádat, amely, szerinte, *Biró* beszédében foglaltatik, mintha t. i. a városházán az óbudai telkeket protegálnák. A város csak olyan telkeket vesz meg, amelyekre feltétlenül szüksége van.

Dr. Weinek József kifejtette, hogy *Biró* a kisajátítást illetőleg tévedésben van. A törvény teljes kártalanítást biztosít, mert kisajátítás esetében kényszereladásról van szó.

Dr. Stern József köszönetet mond *Festetics*-nek amiért *Biró* vádját visszatartotta. Ha *Biró* jobban fontolóra vette volna a dolgot, rájött volna, hogy a III. kerület a legelhanyagoltabb része a fővárosnak. Óbudának már régen meg van a szabályozási terve, amelyből azonban eddig semmit sem vittek keresztül. Most kezdenek e téren dolgozni és ezért vesznek telkeket.

Biró Henrik újabb felszólalása után, *melyben minden állítást fentartotta, dr. Harrer* Ferenc tanácsos reflektált a felszólalásokra. Ismertette az előterjesztést, amelyet a főváros a kisajátítások körül folytat. Azt kell mérlegelni, mi olosóbb: az-e, ha

nek verseit Heltai Jenő írta, — 400-adszor színre. A színház a jubileumi jelentőségéhez mérten ünneppé óhajtja tenni ezt a napot a közönség számára is és megtesz mindent, hogy ez a rendkívüli jubileum minél fényesebb keretben folyjon le. A czimszerepet természetesen a jubilaris előadásban is Fedák Sári adja. Mellette a többi szerepet is ugyanazok játsszák, akik ezt a kiváló magyar dalművet Bécsben is sikerre vitték: Király, Rátkai, Boross, Harmath Ilona, Csatai Janka és Perozel Sári.

(*) „Nem szabad.“ A Vigszínház legközelebbi újdonsága a francia bohózatirodalom egyik legvidámabb terméke, Kércul és Barré „Madame Tantalé“ című bohózata lesz, amely a magyar fordításban a „Nem szabad“ címet kapta. Az „Örnagy ur“ és a „Végre egyedül“ szerzőinek legújabb darabját a jövő héten, szombaton, mutatják be a Vigszínházban.

(*) Uj Népszínház Budapesten. Ez évi október hó elsejétől kezdve, mint értesülünk, a színházainkból száműzött népszínmű új otthonát talál. Meinhardték, az Angol Park igazgatói és Keleti Hermann igazgató, az ezernél több személyt befogadni képes színházi helyiségét, melyben ezidő szerint a Casino de Paris előadásai folynak, megfelelően átalakítva, október 1-én „Uj Népszínház“ néven nyitják meg. Kitiűnő szintársulatot és zenekart szerveznek és az előadások műsorát kizárólag magyar darabokból, javarészt azonban népszínművekből állítják össze. Az új színház művészeti igazgatója egyik ismert színműriónk lesz. Az előadások október 1-től bezárólag április 15-ig tartanak. Szombaton, vasárnap és ünneppon délutáni előadások is lesznek.

(*) A turini nemzetközi női kiállítás. Május 22-én nyílt meg Turinban a nemzetközi női kiállítás. melyen a magyar képzőművésznők külön csoportban vesznek részt. A megnyitáson az olasz király és királyné is jelen volt. A királyi pár tetszését a külföldi résztvevők közül különösen az igen előnyösen képviselt magyar csoport kiállítása nyerte meg.

(*) Színházak hírei. A Népoperaóban Bonci Alessandro szombaton fejezi be vendégjátékát mint Almaviva a Szevillai bohócy-ban. Az illusztris tenorista betéteket is énekel és az előzetes műsor ilyenekül a Carmen virágáriáját és olasz népdalokat hirdetett. Elénekl a Donna e mobilet is.

A Vigszínházban szereplő Reinhardt-féle társulat még csak holnap, szombaton és vasárnap játszik. A két este a két madár, Maeterlinck mesejátéka kerül színre. Vasárnap délután a Tavasz ébredése (Frühlingserwachen) szerepel a műsoron. Hétfőn már a Vigszínház személyzete játszik.

A Király-színház a jövő héten, szombaton, június 7-én újdonságot hoz. Bemutatja Guilbertnek, az Artatlan Zsuzsi szerzőjének operettjét, a Dzsus Puppchen-t, amely Harsányi Zsolt fordításában Buksi ezimen kerül színre. Az előadásban részt vesz: Király, Latabár, Boross, Fényes Anna, Lállass Juczi, akinek ez lesz első fellépése, Soós Margit, Lonzai Annie, Gerő Ida és Erdei Bert. A darabot Stoll Károly főrendező rendezte, a zene: részeket pedig Békési Ferencz tanítja be.

A Budai Nyári Színházban holnap, szombaton lesz a felújítása Strauss János A furcsa háboru című híres operettjének, melynek mulatságos szövegét Zell és Genée írták. Az előadást Krecsányi igazgató rendezte. Orbán karnagy dirigálja. Főbb szerepeit Bartók Etel, Bejzsiné, Mihályfi Julia, Tábori, Bálint és Ocskay játsszák.

A Budapesti Színházban holnap, szombaton az Elmeké-t adják, vasárnap délután a Sztrájkol a gölya kerül színre, vasárnap este pedig a Trilby.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM

* A kultuszminiszter a müegyeten. *Dr. Jankovics* Béla vallás- és közoktatásügyi miniszter tegnap délután meglátogatta a müegyetet, ahol *dr. Radoss* Gusztáv rektor és *K. Jónás* Ödön prorektor fogadta és kalauzolta. A miniszter három órát töltött el a müegyeten, alaposan áttanulmányozta a berendezést, megsemmélte a könyvtárt, és a különböző laboratóriumok, műhelyek és szertárak nagyrészét.

* Tudományos előadások. Az Országos Régészeti és Embertani Társulat ma tartotta rendes ülését az Országos Iparművészeti Múzeum előadó termében. Az ülésen *dr. Nagy* Endre muzeumi igazgatóról elnökölt. Az ülésen *dr. Gerevich* Tibor egyetemi magántanár, a kiváló műtörténész, a Nemzeti Múzeumban és az esztergomi kincstárban levő olasz emlékekről tartott előadást. *Gerevich* nagy érdeklődéssel kísért előadása után *dr. Hektor* Antal egyetemi magántanár tartott előadást a Nemzeti Múzeum új szerzeményeiről, nagybecsű római emlékekről. Végül *Hlaváts* Gyula olvasta fel tanulmányát a kisselyki templom és templom-erődről, érdekes kortörténeti adatokkal számolva. A templom létesítéséről és történetéről és vetített képekben mutatta be a romladozó templom érdekes részeit.

egyezség utján ezereznek meg egyes telkeket, vagy ha bírói utra terelik az ilyen kérdések eldöntését. Nem a vételnél kell valamit behozni, ahol a kisajátítási törvény rendelkezései ezt lehetetlenné teszik, hanem az eladásnál. A szóbanforgó ingatlan megvételét helyesnek tartja és kéri, hogy előterjesztéséhez járuljanak hozzá.

A bizottság többsége ezután az előterjesztést elfogadta. Így most ez az ügy a szerdai közgyűlés elé kerül, ahol talán mégis komolyabban fogják mérlegelni *Biró* Henrik súlyos vádjait.

(*) Független helyett — törlesztéses kölcsön. A fővárosi kölcsönösügyletnek ügyével foglalkozott ma újól a pénzügyi bizottság. A bizottság legutóbb tartott ülésén oly értelmű határozatot hozott, hogy azt fogja javasolni a közgyűlésnek, hatalmazza fel a tanácsot, hogy a kölcsönpénzszükséglet biztosítására maximálisan százhuszmillióra rugó és legfeljebb két évre szóló függőkölcsönt köthessen, még pedig oly módon, hogy az üzlet megkötésére egy esztendei határidőt adott a tanácsnak. A pénzügyi bizottságnak ezt a javaslatát a közgyűlés elfogadta. Időközben, amint ma gróf *Festetics* Géza elnök tanácsos bejelentette, annyiban változtak a körülmények, hogy lehetőséggé vált egy annuitásos kölcsönkötés elfogadható feltételek mellett. Minthogy a kölcsön realizálására igen rövid idő állt csak rendelkezésre, a pénzügyi osztály azt kérte, hogy a bizottság oly javaslatot terjesszen a közgyűlés elé, hogy adjon felhatalmazást a tanácsnak arra is, hogy szükség esetén megfelelő feltételek mellett törlesztéses kölcsönt is köthessen. A bizottság ehhez az előterjesztéshez egyhangulag hozzájárult.

(*) Élelmiszerüzem — közraktárak. A pénzügyi bizottság ma délelőtt gróf *Festetics* Géza tanácsos elnöklésével ülést tartott. Az ülésen *Folkusházy* Lajos tanácsos a közügyi élelmiszer-árusító-üzem üzleti forgókönyvének 500.000 koronáról 750.000 koronára való emelése érdekében szólalt föl. Hosszabb előadásban ismertette a fejlődést, amelyen a közügyi élelmiszerárusító-üzem a fennállása óta keresztülment és rámutatott azokra a nagy érdekekre és szolgálatokra, amelyek ez üzem fentartásához a közönség és az általános élelmiszer-árusító-üzemre eddig a berendezéssel együtt 500 ezer koronát engedélyezett a főváros. Az ügyosztály nevében a tanácsos most azt kérte, hogy a forgókönyvet az üzem intenzívebb fejlesztése érdekében 250.000 koronával emeljék. A bizottság a fővárosi előterjesztéséhez hozzájárult. — A bizottság ezután újól foglalkozott a közraktárak bővítésének ügyével, amelyre vonatkozólag legutóbb azt határozta, hogy a közraktárakat bérlő bankkal újabb tárgyalásokat indítson abban az értelemben, hogy ő építse fel az új raktárakat, hogy ebben az ügyben *dr. Vita* Emil tanácsos ma kifejtette a pénzügyi bizottság előtt, hogy a múlt ülés felhívása folytán újra felvette a tárgyalásokat a közraktárakat bérlő Pénzváltó és Leszámitoló Bankkal és a tárgyalások után a bank hajlandónak mutatkozott huszezer korona évi bért fizetni oly években, amikor a közraktári üzlet jövedelmezősége az 5 százalékon alul marad, 25.000 koronát, ha a jövedelmezőség 5—6 százalék között lesz és 32.000 koronát, ha a jövedelmezőség a 6 százalékot meghaladja. Építkezni a bank nem hajlandó. Éppen ezért elejti multkor vallott álláspontját és hozzájárul a tanács előterjesztéséhez. A bizottság a közraktárak kibővítésére vonatkozó ezt az újabb előterjesztést elfogadta.

(*) A korlátli bazaltbánya a pénzügyi bizottságban. A pénzügyi bizottság ma Borvendég Ferenc tanácsjegyző előadásában az utépítési és csatornázási ügyosztálynak a korlátli bazaltbánya részvények megvételére vonatkozó előterjesztését tárgyalta. *Földváry* Imre azt kérte, mért van szükség ily nagyszabású tranzakcióra. Indítványozza, hogy a tanács lépjen érintkezésbe a tulajdonossal, a bányák egyszerű átvétele ügyében, mert a részvényekre, szerinte, szükség nincs. — *Biró* Henrik is ugyanezt a nézetet vallja. Különböztetnek és ezért azt indítványozza, hogy az ügyet a napirendről vegyék le és adják vissza a tanácsnak. — *Dr. Eulenberg* Salamon csatlakozik *Biró* Henrik nézetéhez. — *Dr. Havas* Rezső csatlakozik *Biró* indítványához, mert ő is részletesebb elszámolást kíván. — *Dr. Felek* Béla, Rózsavölgyi

Manó, Szébeny Antal, Melha Kálmán főügyész, majd dr. Leitner Adolf felszólalása után Focik Ede tanácsos reflektált ezután a vita során elhangzott észrevételekre. Egyébként maga is hozzájárult a halasztáshoz. A bizottság ezután kimondta, hogy visszaadja az előterjesztést az ügyosztálynak azzal, hogy nem lehetne-e kedvezőbb feltételek mellett, csak magát a bányát megvásárolni és nem a részvénytársaságot. Egyben kimondta, szükségesnek tartja a részvénytársaság számadásainak és szerződéseinek tüzetesebb átvizsgálását.

(A középítési bizottság ülése. A középítési bizottság ma délután dr. Bódy Tivadar alpolgármester elnöklésével ülést tartott. Előadók: dr. Schnellhegger Árpád és Borvendég Ferenc tanácsjegyzők és Pirovits Aladár műszaki tanácsos voltak. A napirend tárgyalása előtt Steinhardt Antal felhívta az elnök és az illetékes ügyosztály figyelmét arra, hogy az új Nemzeti Színházra kiírt pályázati tervek szerint a színház főhomlokzata igen keskeny járdára néz. Ennek elkerülése céljából szükséges volna a telektömb új szabályozása. Tárgyalta ezután a bizottság azokat a terveket, amelyeket a városépítési ügyosztály a Sasad-dűlőben épülő új honvédkaszárnya elhelyezéséről bemutatott. Hozzájárult a bizottság az első kerület Kissvábhegy egy részének szabályozása módosításához. Több kisebb jelentőségű szabályozás módosítási ügy elintézése után az ülés véget ért.

(Mozgalom a Kossuth Lajos-utcai villamos ellen. A tervezett Kossuth Lajos-utcai villamosvonal kiépítése ellen a belvárosi kereskedők, ügyvédek, iparosok és háztulajdonosok körében mozgalom indult meg. Ma délután értekezletre gyűltek össze a Belvárosi Polgári Körben, ahol több felszólalás történt. A kereskedők kereskedelmi szempontból szoltak az ügyhöz és kijelentették, hogy ha a Kossuth Lajos-utczán vezetnék át a tervezett villamosvasutat, úgy az ő reájuk rendkívül káros lenne, mert az az előkelő közönség, amely eddig a Kossuth Lajos-utczát, mint sétányt kereste fel s amely a bevételközönséget alkotja, kiszorulna, illetőleg elmaradna az üzletekből. A háztulajdonosok azt a kijelentést tették, hogy a tervezett villamosvasút létesítése esetén a házak értéke, nemkülönben a boltberek és a lakások értéke is csökkenne és ezáltal érzékeny kárt szenvednének. Az értekezlet az Irányi-utcai vonal meghosszabbítása és annak az Erzsébet-hídon való átvezetése mellett foglalt állást és elhatározta, hogy a városi közgyűlésen ilyen értelemben fognak felszólalni, a Kossuth Lajos-utczába pedig autóbusszforgalmat kíván.

(A Városi Vasút új vonala. A Budapesti Városi Villamos Vasút hétfőn, június 2-án helyezi forgalomba a műtanrendőrileg már bejárt Karpfenstein-utcai új vonalát, amely vasút a Népszínház-utcai vonalából a Teleki-térnél ágazik ki, befordul a Karpfenstein-utczába, átszeli a Kálvária-téren a Baross-utcai vágányokat, majd az Örmölvölgy-utczába tér. Innét a Körös-utczába kanyarodik és rézsút átkel a Hungária-úton, a Golgota-utczán és Delej-utczán át betorkollik a Simor-utcai vonalba. Az új vonalnak legnagyobb előnye, hogy rövid és közvetlen összeköttetést teremt a főváros belterülete és Szentlőrinc között. Ezt a célt fogja szolgálni az 50-es számú új viszonylat, amelynek kocsijai a Rókus-kórházi végállomásról indulnak és a Népszínház-utczán, Karpfenstein-, Örmölvölgy-, Körös-, Golgota-, Delej- és Simor-utczákon, Hungária-köruton és Üllői-úton át egyenest Szentlőrincig közlekednek és az ott levő hurokvágányban megfordulván, ugyan ezen az úton visszatérnek. Az új vonal megnyitásával némi változást szenved a 16-os reláció is, amelynek kocsijai eddig az Országház-térről a Dunaparton, Eskü-téren, Baross-utczán, Orczy-úton, Simor-utczán és Hungária-köruton át jártak a Népligetbe. Hétfőtől kezdve ezek a kocsik az Országház-térről a Dunaparton, Eskü-téren, Baross-utczán, Kálvária-téren, Örmölvölgy-, Körös-, Golgota-, Delej-utczán át térnek a Simor-utczába és innét a Hungária-köruton át a Népligetbe.

(A Dunafürdő megnyitása. A fővárosban a Duna mentén úgy a pesti, mint a budai oldalon már felépítették a nyári uszodákat és az ingyenes fürdőket. A székesfőváros mérnöki hivatala az orvosi szakértőkkel együtt közelebb tart vizsgálatot az uszodákban, hogy ellenőrizze az előírt közbiztonsági és közegészségügyi szabályok végrehajtását. A fürdőket, amint az időjárás megengedi, a szemle után nyomban átadják a közhasználatnak.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

© Üzérkedés a léghajóval. Gróf Zeppelin a jövő hónapban a „Sachsen” nevű kormányozható léghajóval Bécsbe repül, hogy, amint a jelentések mondják, bemutassa hődelátát a királynak. A bécsi lapok ehhez a hírhez azt a megjegyzést fűzik, hogy valószínűleg alkalmat fog szolgáltatni a közös hadsereg vezetőségének arra, hogy végre vásároljon egy Zeppelin-léghajót, amit már régóta tervezett. Így tehát Zeppelin bécsi utja tulajdonképpen nem egyéb üzleti reklámutnál. Utasokat nem visz magával a léghajó, ahelyett azonban a személyzetét megköszerezik, hogy a megérleltető úton időnkint fel lehessen váltani.

© Pilótavizsga a Rákoson. A rákosi repülőternek tegnap kedves eseménye volt. Az ösmert jeles magyar aviatikus, Kvasz András letette a pilótavizsgát. Sportbiztosok Prodám Guidó és Dobos István okleveles pilóták voltak. A pilótavizsgát nagy közönség nézte végig, amely Kvasz a sikeres vizsga után megjelente. Kvasz, mint emlékeztető, tavaly Budapest fölött végzett szép repülést, azonkívül Szent István-napján is sikerrel szerepelt.

© Halálos végű repülések. Zoporthból táviratozzák: *Janetka* hadnagy, aki február 7-én a „Wettpreussen” tengerészeti léghajóval szerencsétlenül járt, hajók ma találták meg az uszó holttestét. *Deckmann* mechanikust, aki vele együtt járt szerencsétlenül, még nem találták meg.

Bourgeoisból táviratozzák: *Kreyder* hadnagy aviatikus készülékével lezuhant és azonnal meghalt.

EGYESÜLETEK.

(—) Az Országos Hajós Szövetség folyó hó 29-én Réthy Ferenc ügyvezető alelnök elnöklésével látogatott választmányi ülést tartott. A jelentést a választmány egyhangulag tudomásul vette. A pénztári jelentésnek tudomásul vétele után a választmány köszönetet szavazott *Beothy* László kereskedelemügyi miniszternek a palánkai hajógyermek-otthon részére engedélyezett segélyért és gróf *Balthányi* Tivadart, a szövetség elnökét táviratilag üdvözölte.

(—) Az Erzsébet Népakadémiának május 31-én, szombaton, este pontban félnyolca órakor, a Muzéum-közt 4/a—6. száma közötti „Trefort-ker” jobboldali épületében megtartandó XI. (tizenegyedik évi) ünnepi közgyűlésében minden érdeklődőt szivesen látnak. A belépéshez meghívó vagy tagsági jegy fölmutatása nem szükséges és belépődíj nincs. Az ünnepi ülés napirendje a következő: 1. *Hegedüs* István dr. ügyvivő-elnök elnöki megnyitása. 2. *Vörösvári* Ferenc főtitkár évi jelentése. 3. A rendes közgyűlés választásai eredmények kihirdetése. 4. *Kalmár* Jenő hazánkfiának a „Gesellschaft Süd-Kamerun” afrikai teljhatalmu igazgatójának előadása: „Délkameruni élményei”-ből, vetített képek és eredeti néger fonográf-felvételek bemutatásával. 5. Elnöki zárószó.

(—) A tudóvész ellen küzdő József kir. herceg szanatórium-egyesület idei közgyűlését június 1-én Marosvásárhelyt tartja. A közgyűlés tárgyait most állapította meg az egyesület igazgatótanácsa *Lukács* György v. b. t. t. elnöklésével. Az elnöki előterjesztések után *Pakots* József főtitkár bemutatta az évi jelentést, amelyet az igazgatótanács a zárószámadásokkal együtt elfogadott. A gyulai József-szanatórium, a vándor dispensaire, valamint a lévai, hatvani, kassai, marosvásárhelyi tudóbeteg gondozó intézetek jelentéseit szintén elfogadták. A marosvásárhelyi közgyűlés foglalkozni fog az azal az indítvánnyal is, hogy a legközelebbi tudóbetegszanatórium Erdélyben létesíttessék.

Nyilttér.

Elrovalton közzétételért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

NESTLÉ
GYERMEKLISZT.
Csecsemők, údulók, és gyomorbetegségek részére.
A legjobb alpesi tejből készül.
Fűzetet a „Gyermekápolásról” ingyen küld.
NESTLÉ, WIEN, I., BIBERSTRASSE 11. SZ.

Pünkösdi királyság a Margitszigeten!!

Június 1-én, vasárnap délután fél 5-től este 10-ig!

A társadalmi és művészvilág kitűnőségeinek közreműködésével.

1. Nagy történelmi diszfelvonulás az alsószigetről.
2. Pogány szertartások.
3. Ösmagyar hadijátékok és táncok.
4. Pünkösdi király- és királyné-választás.
5. Hódoló díszmenet.
6. A fehérlo feláldozása a Hadurnak.
7. Fátyoltánc, virágfüzértánc.
8. Nyilazás, gerejvetés, cselfutás.
9. Honfoglaláskori magyar zene.
10. Igricek és hegedűsök mókái stb.

A sziget tündéries
kivilágítása.

Gyönyörű tüzijáték.

Belépődíj (a rendes szigeti belépődíjjal együtt) 1 korona. A felvonulás megtekintése díjtalan! A felsőszigeti nagy gyep-terén történő ünnepek területén állóhely díjtalan, számozatlan ülőhely (a szigeti belépővel együtt) 3 korona, számozott ülőhely 6 és 10 korona. Miután fentartott és számozott ülőhely csak igen korlátozott számban állhat rendelkezésre,

előrovaltás ajánlatos!!

Jegyek kaphatók: május 20-tól kezdve: az Idegenforgalmi és utazási vállalat r. t.-nál (Vigadó-tér 1.) azonkívül a nagyobb dohánytözsdékben.

A tiszta jövedelem teljesen az Önkéntes Mentő-Egyesületé.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Justh Gyula sajtópöre. Érdekes politikai sajtópörben ítélkezik a budapesti törvényszék esküdtbírósa június hó 8-án. A Budapesti Napló című politikai napilap 1911. év december 8-án megjelent számában „Leleplezett felajánkozás”, „Justhék hazaárulása”, „Hekatombe egy kis koncepció” cím alatt megjelent cikkében azt írta *Justh* Gyuláról és pártjáról, hogy a kamarillával szövetkezik a magyar alkotmány és érdekei ellen, azért, hogy akár véres háborúval is megszereze azt a konczot, amely miatt 15 év óta dulja és felforgatja a magyar földet. *Justh*eket ezután már a hazaárulók bélyege díszíti, minden párt megvetése fogja őket sújtani és a nemzet ki fogja őket taszítani öléből. A heves támadást folytatta a Budapesti Napló február 20-án és 21-én megjelent számában is. A február 20-án megjelent számában többek között a következőket írta: *Justh* Gyula jól tudja, hogy pártjáról be tudnánk bizonyítani a hazaárulást, kénytelen vagyok a nagyközönséghez fordulni és

kérni a nyilvános megvetést a hazaárulókkal szemben. A február 21-én megjelenő számban ezt írta: „Nem fogok elmulasztani egyetlen alkalmat annak bizonyítására, hogy a *Justh*-párt hazaáruló. Magának *Justh*nak egész politikai élettörténete nem más, mint sorozata a beteg, de vakmerő szegénykedésnek. Ilyen arczatlan és szemtelen hazaárulást nem látott még a világ. Negyvennyolcszáz soknak nevezik magukat és szidják a németet, de felfelé becseléstől lefelé folytatnak. A *Justh*-párt a lázadó horvátokat támogatja a parlamentben. A három közlemény miatt *Justh* Gyula rágalmozási sajtóperit indított a Budapesti Napló ellen. A megindított rágalmozási sajtóperben a három inkriminált cikkért a törvény előtti felelősséget dr. *Pályi* Ede főszekesztő vállalta el, akit a vádtanács háromrendbeli rágalmozási vétségéért a lefolytatott sajtóügyi vizsgálat befejezése után *három alá is helyezett*. A június 3-án megtartandó esküdtzéki főtárgyalás iránt politikai körökben nagy az érdeklődés.

§ **Ügyvédi kamara a rendőrkapitány ellen.** Szegedről távirtozzák: A makói köztársasági gyűlés feloszlásakor *Csala* Károly kapitány *Espersit* János ügyvédet, aki egy kihágásért előállított embert védett, visszautasította. A szegedi ügyvédi kamara válaszmánya ma foglalkozott az esettel és elhatározta, hogy *feliratot intéz az igazságügyminiszterhez* a sérelem orvoslása végett.

SPORT.

() **Bécsi versenyek.** Népes nevezések minden futamra, mint mindig, de végül összezugorodott mezőnyök lesznek holnap minden futamban. Legjobb a *Taurus-holdnap* van díjazva 10.000 koronával. 2800 méterén — a díj nagyságára való tekintettel — össze lehet toborozni valamirevaló mezőnyt. Súlycsúszó versenyéről lévén szó, nehéz a tippelés. Ha a Springer-lovak nem lennének annyira formán kívül, mi is föltétlen rájuk adnánk szavazatunkat, de így veszélyes ellenfelek lehetnek *Topper*, *Lieblös*, *Vignette* és *Lan* is. A *Kisbérőcsese-verseny* 1200 méterén háromévesek találkoznak. Itt is a Springer-lovak jöhetnek első sorban számításba *Salvator* és *Hadd* előtt. — Jelöltjeink:

- I. *Alpenblümchen*—*Malacca*
- II. *Sas-lor*.—*Gem*—*Sesam*
- III. *Springer-ist*.—*Salvator*
- IV. *Florek*—*Folátre*—*Free Drink*
- V. *Springer-ist*.—*Lan*—*Topper*
- VI. *Little John*.—*Briquet*—*Fechter*
- VII. *Szaracón*—*Dani*—*Szemere-ist*.

() **Megismételt mérkőzés, Budapesti Atlétikai Klub—Magyar Atlétikai Club 4:1 (félidő 3:0.)** A tegnapi eldöntetlenül végződött magyar kupa elődöntő-mérkőzést az Üllői-úti pályán kétezer főnyi közönség előtt ismételte meg a két csapat, mely fenti arányban a BAK jól megérdemelt győzelmével végződött. Az első goalt a nyolczadik perczben *Salamon* átadásából *Schaffer* lövi, másodikikat *Késmárky*, míg a félidő harmadik goalját *Salomon* rugta. A második félidő első perczében *Bodnár* goalt rug. Ezután változatos játék következik, mintegy tíz perczig, mely után a MAC visszacsúszik s így a BAK-nak nem kerül nagy megterhelésbe a félidő végén az eredményt még egy goalal megtoldani. A BAK mai játékeval méltónak mutatkozott a kupadöntőben való részvételre s mindenesetre érdeklődéssel várjuk a FTC-vel való találkozását. A győztes csapatban a csatársor nagyserű játéka kellett feltűnést, míg a védelemben *Károly* kitűnő játéka érdemel dicsőretet. A MAC-ból egyedül *Rác* és *Kehrling* játéka méltó az elismerésre.

() **A MASz. tanácsulása.** A Magyar Athletikai Szövetség új tanácsa tegnap este tartotta első ülését dr. Nagy Béla alelnök elnöklése mellett. A Nemzetközi Olimpiai Bizottság Lusaneben megtartott ideai kongresszusán a magyar részről megjelent gróf Andrássy Géza és Muzsa Gyula országgyűlési képviselők átvették az olimpiai serleget, amelyet sikeres működésért ez évre, a NOB. a MASz-nak ajánlott fel. A művészi kivitelű emléktárgyat a tanács köszönettel vette át és felkérte *Bárczy István* elnököt, hogy azt gondozásába ve-

gye. A birkózó szakosztály elnöke dr. *Tatits Péter*, előadóvá *Csanádi Mór*, a vívőszakosztály elnöke dr. *Nagy Béla*, előadóvá dr. *Földváry György*, az atlétikai szakosztály elnöke dr. *Sztankovits Szilárd*, előadóvá dr. *Szerélemhegyi Jenő* választották meg.

() **MTK—33 FC I. osztályu bajnoki mérkőzés** lesz szombaton délután 4 órakor a Hungária-úti sporttelepen. A 33-asoknak utóbbi időben mutatott nagy formája igen érdekessé teszi e mérkőzést, mert kimenetele teljesen nyílt. Az MTK. a FTC. ellen oly jól bevált tartalékosokkal veszi fel a küzdelmet, meghandicapelt azonban az a körülmény, hogy a kupa elődöntő fíradalmait aligha heveri ki. A 33 FC. az egyetlen elsőosztályu csapat, melynek eddig nem sikerült az MTK-t legyőznie. Kétszeres erővel mennek tehát a küzdelembe annál is inkább, mert esetleges győzelmük legjogosabb aspiránsává tenné őket a 3. vagy 4. helyre.

() **Tátra—Adria automobil turaut.** Pozsonyból távirtozzák: A Tátra—Adria automobil-turaut 25. számú kocsit, a pozsonyi hidról lejövet egy éles kanyarodónál megcsuszott és nekivágódott a járdának. A bennülők kiestek, de szerencsére nem történt komoly bajuk. A kocsit elülő kerekét eltörték. Különbben a résztvevők kora délután érkeztek Pozsonyba és az első kocsit 12 óra 18 perczkor ért a pozsonyi Mária Terézia szobornál megállapított célhoz, ahol zászlókkal díszített diadalkapu várta a versenyzőket. A fogadásra *Brolly* polgármester vezetése alatt megjelentek az itteni sportbizottság tagjai. Az automobiloikat a vízi kaszánya udvarán helyezték el, ahol a sofföröknek 30 percznyi idejük volt az autók rendbehozatalára. A bizottság este közös vacsorára hívta meg a résztvevőket.

KÖZGAZDASÁG.

A tézde a kormány bukásáról. Pénzügyi körökben meg vannak arról győződve, hogy a Lukács-kormány megbukott s ezt főleg gróf *Zichy* János ezenzációs vallomásának tulajdonítják. A börze pedig — amint tudjuk — érzékenyebb a munkapárti politikuskonál, akik még mindig nem hisznek a nagy bukásnak. A kormány bukásának közeli bekövetkezése volt az oka annak, hogy a mai tézde irányzata teljesen ellanyhult a az összes árfolyamok lényegesen esőkkentek.

A kassa—oderbergi vasut közgyűlése. A es. kir. szab. kassa—oderbergi vasut ma tartotta *Ludwig* Gyula v. b. t. t. elnökele alatt XLI. rendes közgyűlést, amelyen 29.145 darab részvény képviselőtében 51 részvényes jelent meg. A kormányt *Hollán* Sándor ny. államtitkár képviselte, a jegyzőkönyv vezetésével dr. *Hollán* Miklós vezértitkár biztáta meg. Az igazgatóság jelentése az elmúlt üzletéről egyhangulag tudomásul vétetvén, a közgyűlés úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelőbizottságnak a felmentőnyit megadta. Az igazgatóságból alapszabályszerűleg kilépett *Ornódy* Vilmos főrendiházi tag öt évre újból megválasztott, új igazgatósági tag gyanánt pedig az elhunyt *Loisch* Ede helyére ugyancsak öt évre *Pulszky* Garibaldi miniszteri tanácsos vezérigazgató választott be az igazgatóságba. A felügyelőbizottságból kilépett dr. *Szelényi* Aladár három évre újból megválasztott. Az évi jelentésből a következő főbb adatokat közöljük: az 1912. év összbevételei 33.217.065.08 koronára rúgnak, szemben az 1911. évben elért 30.262.399.79 koronával, úgy, hogy a múlt év bevételei 2.954.660.10 koronával, kerekén 10 százalékkal mutiák felül az előző évi eredményeket. A kiadások összege 24.810.930.83 korona volt, tehát 1.561.800.24 koronával (mintegy 7 százalékkal) több, mint 1911. évben, úgy, hogy az előző évvel szemben 1.392.565.86 koronával kedvezőbb összeredmény mutatkozik. Ennek következtében a magyar vonalak állami kamatbiztosítása 806.905.25 koronával volt csökkenthető. A napi-rend legfontosabb pontját az osztrák vonalakon végrehajtandó beruházások és egyéb függő kérdések elintézése tárgyában az osztrák vasuti miniszteriumban márczius hó 7-én felvett jegyzőkönyv képezte. A közgyűlés elhatározta, hogy a) vasutja magyar országhatár—oderbergi vonalán a második vágány megépíttessék; b) a második vágány megépítéséhez és ezzel kapcsolatos egyéb beruházásokra és forgalmi eszközök beszerzésére szükséges

tőke elsősorban az osztrák vonal üzleti felcslogeléből, a fennmaradó rész pedig egyelőre függő kölcsönből fedeztessék, mely függő kölcsön alkalmas időpontban megfelelő fedezettel bíró bankkötvények alakjában az osztrák es. és kir. kormány hozzájárulása mellett konszolidált kölcsönné átváltottatassék; c) tudomásul veszi, hogy *Oderberg* álmására nézve a változott viszonyokkal kapcsolatos csatlakozás kérdése végleg rendeztetett és d) hogy az osztrák vonal részére *Tesch*en székhellyel külön üzletigazgatóság állittatik fel. Ezen üzletigazgatóság szervezésével kapcsolatosan pedig az üzletvezetés a magyar vonalra helyeztetik át. Ennek kapcsán a közgyűlés dr. *Szendey* Béla részvényes indítványára dr. *Steghardt* Rudolf v. b. t. t. alelnök és dr. *Schonka* Ferenc igazgatósági tagnak a két kormány között létrejött egyezmény körül kifejtett sikeres közreműködésért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. Végül a közgyűlés úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelőbizottságnak, valamint *Pulszky* Garibaldi vezérigazgatónak az elért kiváló üzleti eredményekért köszönetet szavazott.

Az Angol-Osztrák Bank budapesti fiókintézetének vezetésében legközelebb változás fog beállani, amennyiben *Engel* Pál tőzsdetanácsos, a budapesti fiókintézet igazgatója, megrendült egészségi állapotára való tekintettel nyugdíjaztatni fog. A bécsi igazgatóság közvetlen tárgyalásokat kezdett az állás betöltésére vonatkozólag a *Pesti Magyar Keereskedelmi Bank* egyik jól ismert és tehetségesnek ismert aligazgatójával. A változás keresztülvittele csak a nyár folyamán fog megtörténni, mert az ujonnan kiszemelt igazgató csak szabadságának lejártá után kívánja az állást elfoglalni. *Engel* Pál egyttal megvált mindazon társaságok igazgatóságától, amelyekben mint az Angol-Osztrák Bank igazgatója résztvesz. A tervbe vett változás közvetlen oka abban rejlik, hogy a bécsi főintézet jövőben nagyobb és intenzívebb üzleti működést óhajtt Magyarországon folytatni.

A vagonhiány megakadályozása. A m. kir. államvasutak igazgatóságától nyert hivatalos értesítés szerint kereskedelemügyi m. kir. miniszter az őszi tömegforgalom alkalmával beállható kocsiliány enyhítésére s illetve a sőhiánynak elejét vevendő a *folyó évi június hó 1-től folyó évi augusztus hó 15-ig* terjedő időben szállítandó s bórmentlenül feladásra kerülő sőlküdeményekre a magyar kir. államvasutak vonalait illetőleg a következő díjkezdményt engedélyezte: a) kocsinkint és fuvarlevelenkint legalább 10.000 kg.-ért való díjfértés mellett az V—b kivételes díjszabásnak 10 (tíz) százalékkal rövidített díjtételeit, b) kocsinkint és fuvarlevelenkint legalább 15.000 kg.-ért való díjfértés mellett az a) alatti mérsékelt díjtételek alapján eredményező fuvardíjból kocsiszállítási jutalék fejében kocsinkint három korona engedményt. Ezen intézkedésnek az a célzata, hogy az érdekeltség őszi sőszükségletének az a augusztus hó 15-ig való elszállítására ösztönöztessek.

A Könyves Kálmán új cégvezetője. A Könyves Kálmán Magyar Műkiadó Részvénytársaság legutóbb tartott igazgatósági ülésén *Auer Géza* főkönyvelőt, az intézet érdemlus tisztviselőjét, cégvezetővé nevezte ki.

Magyarok Bécsben. Emlékeztet meg az a területi látogatás, melyet a Niederösterreichischer Gewerbeferein harmadfélszáz tagja tett két év előtt Budapesten s amely az első lépés volt a magyar és osztrák ipari és kereskedelmi körök között egy időben megalakult brátságos kapcsolat felujtására. Az Alsóausztriai Iparegyesület meghívására az Országos Iparegyesület kezdeményezésére mintegy 160 tagu társaság indul szombaton délben a császárvárosba. A kiránduló társaságban résztvesznek a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége, az Országos Iparegyesület, az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés, a Magyar Kereskedelmi Csarnok, a budapesti és több vidéki kereskedelmi és iparkamara, valamint az országos jellegű ipari és kereskedelmi szakegyesületek vezető személyiségei a delegátusai és a törvényes, valamint társadalmi érdekképviseleteken kívül a Kereskedelmi Múzeum kiküldöttjei is. A társaság három napot fog Bécsben tölteni. A kiránduló társaság szombaton déli 1 óra 25 perczkor érkezik Bécsbe.

Záloglevél-elhelyezés holland piacon. A több mint másfél év óta tartó pénzképzis alatt a

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Használatba valódi áldás gyomorbaajosoknak és székazorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserűvíz

Az elrontott gyomrot 2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza. Kís. áveg. 40 szlér. Nagy áveg. 60 szlér.

SZINHÁZAK.

Szombat, 1913. május 31-én.

Nemzeti Színház

Este 8 órakor
A faun.
Vígjáték 3 felvonásban: Irtá: Edward Knoblauch, Fordította: dr. Sábástyán Károly.

Vigszínház

Este 1/8 órakor
A Berliner Deutsches Theater vendégjátéka.
Der blaue vogel.

Uránia Színház

Este 1/8 órakor
Az Országos Színnyvészeti Akadémia vizsgaelőadása

ROYAL-ORFEUM

VII., Erzsébet-körút 31
Telefon 110-22.

Ma szombat, május hó 31-en este 8 órakor

Évadzáró előadás!!

Ma este kerül színre utóljára LEHAR FERENC szenzációs sikerű operettje: **Rosenstock und Edelweiss.** Operett 1 Akt von Julius Bauer. Musik von Franz Lehár. Gespielt von Louise Tirsch und Paul Morgan. Azonkívül: **Johnson & Dean** és még 4 fekete nr. (Rag-Time sextett). **Junora & Partner.** **Bob Benders Co. The Orig Leftons. The 2 Fairies.** **Morues,** és a többi májusi attrakció valamint a **ROYAL-ORFEUM** egész művész-személyzetének bucsú fellépte.

Előadás után **Royal-Cabaret.** Jegyek elővételi díj nélkül válthatók a **Royal-Orfeum** jegypénztáránál és a városi jegyárúsió helyeken.

Vasárnap, június 1-én délután 3/4 órakor mérsékelt helyára családi előadás teljes estű műsorral.

Évadzáró előadás május 31-én.

M. Kir. Operaház

Este 8 órakor
Az eladott menyasszony
Víg dalmű 3 felv. Zenéjét szerette: Smetana Frigyes. Szövegét írta Sabina K. Fordította: id. Abrányi Kornél.

Népopera

Este 1/8 órakor
Bonci Alessandro fellépésével:
Sevillai borbély.
Víg dalmű 3 felvonásban. Szövegét Beaumarchais vígjátéka után írta: Storbini Cezár. Zenéjét szerette: G. Rossini.

Budapesti Színház

Este 1/8 órakor
A Vigszínház vendégjátéka:
Az elnöké.
Bohózat 5 felvonásban. Irtá: Hennequin és Veber. Fordította: Karinty Frigyes.

Király Színház

Este 8 órakor
János vitéz.
Dalljáték 3 felvonásban. Petőfi költői elbeszéléseiből írta Bakonyi Károly. Zenéjét Heitai Jenő verseiroszerző: dr. Kacsóh Pongrácz.

Magyar Színház

Este 9 órakor
A kék madár.
Mesejáték 9 képpben. Irtá: Maurice Maeterlinck. Fordította: Adorján Andor. A kísérő zenét szerette: Nádor Mihály.

Föv. Nyári Színház (BUDAI SZINKOR)

Este 1/8 órakor
A furcsa háború.
Operette 3 felvonásban.

Fővárosi Orfeum

Waldmann Imre igazgató. 44906 Nagymező-utca 17.

Ma, szombaton

AALBACH és GYARFAS jutalomjátéka.

Különleges műsor!

Az évad utolsó előadása!

A Fővárosi Orfeum és a Pavillon Mascotte új táncbaret megnyitása aug. hó 15-én lesz.

Beketow-cirkusz

Városliget. Telefon: 107-46.

2 ELOADÁS 2

Délután 4 órakor teljes műsor félhellyarakkal.

Az összes bohócok új műsorral. Schneider fenevadjai 7 HEGELMANN a levegő urai. Kuroki a bűvészek királya.

Minden csütörtökön és szombaton délután 4 órakor félárú előadás teljes műsorral. Vasárnap délután 4 órakor gyermekeknek félárú.

ROYAL-ORFEUM

Telefon 110-22 VII., Erzsébet-körút 31. sz. Telefon 110-22

Ma szombaton, május 31-én este 8 órakor

Évadzáró előadás!

Ma este kerül színre utóljára LEHAR FERENC szenzációs sikerű operettje

„Rosenstock und Edelweiss“.

Operette in 1 Akt von Julius Bauer, Musik von FRANZ LEHAR. Gespielt von Louise Tirsch und Paul Morgan

Azonkívül **JOHNSON & DEAN**

és még 4 fekete nr (Rag-Time sextett)

Junora & Partner. Bob Benders Co. The Orig. Leftons. The 2 Fairies. Morues és a többi pompás attrakció valamint a **ROYAL-ORFEUM** egész művész-személyzetének

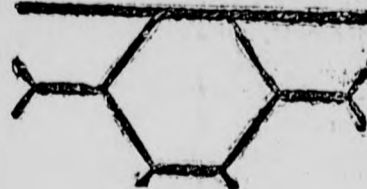
bucsufellépte!!

Hutter és Schrantz

részvénytársaság

szitaáru és nemezposztógyárak magyarországi telepe

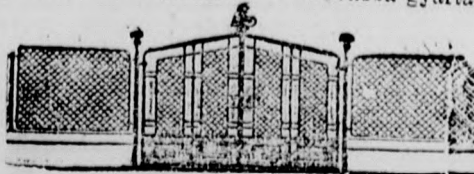
Budapest, X., Gyömrői-út 80/36

ajánlja kész állapotban, tehát utólagosan til horganyozással ellátott többször csavart gépsodronyfonata it mint tartósság tekintetében páratlan gyártmány!

Kitűnő horganyozás! Olcsó árak!

(Nem tévesztendő össze másfajta fonatokkal, melyek mind közönséges horganyzott drótból készülnek.) Tűskés huzalok, sima huzalok, kettőshegyű szeglek stb. igen jutányos árban. Árjegyzék és minták bérmentve és díjtalanul. — Továbbá gyártatnak:

Kerítésrácsok, kapuk és ajtók

a leggyorsabbtól a legdiszósabb kivitelig, előnyös árak mellett. Költségvetések és tervezések díjtalanul.

American Shoe Company Limited

Amerikai cipő r.-t.

Elsőrendű valódi amerikai cipő-különlegességek kizárólagos elárusítása.

Tavaszi ujdonságok!

BUDAPEST

IV., Kígyó-tér 1. (Királyi bérpalota)

V., Dorottya-utca 6.

VII., Erzsébet-körút 42.

DEBRECEN

Piac-utca 44.

ZAGREB

Ilica 22.

Kérje képes árjegyzékünket!

AZ ÉN UJSÁGOM

előfizetési ára:

Negyedévre 2.50, félévre 5.—, egész évre 10.— kor.

Singer és Wolfner, Andrassy-út 16. szám.

A Footballjáték összes kellékei.

„KERTÉSZ DIADAL” magyar football prima vörös gumui betéttel

1 2 3 4 5 SZÁM

3.00 5.— 5.80 7.— 7.80 kor.

Rambler, Kertész speciál, Champion, Aquakroma, stb. ath. versenylabdák, football

cipő, ing, nadrág, labaszarvó nagy választékban. — Sportárjegyzék ingyen

KERTÉSZ TÓDOR, Budapest, IV., Kristóf-tér. 44184

JARDIN DE PARIS

VII. KER., ERZSÉBET-KIRALYNE-UT 1 SZAM. TELEFONSZAM 157-25. KEZDETE 9 ÓRAKOR.

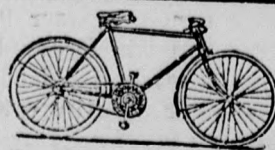
A pompás májusi műsor!

„AKTUÁLIS REVUE“

A CIGÁNYPRIMÁS. Der Rosenkavalier Faun a Lipótvárosban. Tabarin: MAX and FLORITTA. ARNALDA. - The 4 Little Sparks Brothers Carr. Etna Pool és továbbá 30 elsőrangú táncattrakció. Reggel 3 óráig: BALL MABILE. Kitűnő FRANCIA és MAGYAR konyha.

Automobil és kerékpár-alkatrész

fiókhözletünket május 24-én nyitottuk

még Andrassy-ut 55. sz. alatt, hol a létező összes automobil és kerékpár-alkatrészeket nagybani eredeti gyári árakon adjuk. Auto-osztályunk vezetőjével Láng Miklós okl. gépészmérnökünket bíztuk meg.

Láng Jakab és Fia

kerékpár - nagykereskedők

József-körút 41 sz.

Baross-tér 3 és Margit-körút 6.

Surrul
cipő

minden más gyártmányt fölül
múl-elsorendű kivitelével
és jutányos áraitól

130 fők bel-
és kulföldön

12⁵⁰ • 15^{kor}

Fontos: a legnagyobb
cipőgyára

FŐRÁKTÁR:
BUDAPEST • KIRÁLY • UTCA • 30

Magyar királyi államvasutak.
85085—13. szám.
„B”

Verseny tárgyalási hirdetés.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága, több műhely részére szükséges szerszámgépek, készülékek, daruk stb. szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A szállítandó tárgyak mennyisége és minősége e szállításra vonatkozó műszaki leírásban van feltüntetve.

A szabályszerűen kiállított, aláírt és ivenkint 1 koronás bélyeggel ellátott ajánlatokat, lepecsételt, sértetlen, és „Ajánlat a 85085—913. számhoz” felirással ellátott, borítékban elhelyezve, lekésőbb felirással ellátott, borítékban elhelyezve, lekésőbb 1913. évi június hó 28-ik napjának déli 12 órájáig a magyar királyi államvasutak műhelyi osztályánál (Budapest, VI. ker. Andrassy-ut 75. IV. emelet 35. ajtó) kell benyújtani vagy oda posta útján beküldeni.

Az ajánlatban ki kell tenni:

1. A szállítandó tárgyak egységárait koronákban.

Figyelembe kell venni, hogy a műszaki leírásban felsorolt szerszámgépeket és készülékeket vám és bérmentve kell az északi vagy istvántelki főműhelyi szertárba szállítani, azonban felállításukról mi gondoskodunk.

Az általunk felállítandó gépek üzembe helyezéséhez szállító felszólításunkra köteles díjmentesen egy szakembert rendelkezésünkre bocsátani, hogy az egyrészt személyzetünket az illető gép kezelésére beoktassa, másrészt pedig, hogy a szállító cég saját közegével igazolja, vajjon a gép a kikötött feltételeknek eleget tud-e tenni.

2. A megrendelésről szóló előzetes értesítés vételének napjától számítandó szállítási határidőket, mely idők alatt a megrendelendő tárgyakat a fent jelzett helyeken üzemképes állapotban kell átadni.

3. Az ajánlott tárgyak súlyait. Az ajánlatokban kitüntetett súlyoktól 5 százaléknál nagyobb eltéréseket (ugy le, mint felfelé) szállítónak a beszállítás alkalmával indokolnia kell és az indokolás alapján a Máv. igazgatósága határoz a tárgyak átvétele vagy visszautasítása iránt. Súlytöbbletért

nem fizetünk, súlyhiány esetén feltéve, hogy a tárgyat a Máv. igazgatósága egyoldalú megítélése alapján átveszi, a Máv. igazgatósága jogosítva van a vételárból a súlyhiánynak megfelelő és ugyancsak egyoldalulag becsült értéket levonni.

4. Az ajánlatban ki kell tenni, hogy ajánlattevő az anyagok és leltári tárgyak szállítására vonatkozó 95247—911. sz. általános és a szerszámgépek és készülékek szállítására vonatkozó 41727—903. sz. különleges szállítási feltételeket ismeri és magára nézve azokat kötelezőknek ismeri el; olyképen, hogy ezek a feltételek ugy az általa tennő ajánlat, mint a megkötendő szerződés kiegészítő részét képezik.

5. Az ajánlatához csatolni kell az ajánlott tárgyak oly részletességgel kidolgozott rajzait és leírásait, hogy azokból az egyes szerkezeteket pontosan meg lehessen ítélni. E rajzokat és leírásokat ajánlattevőnek nem adjuk vissza. Azokat a rajzokat, melyeket a magyar királyi államvasutak bocsátanak rendelkezésre, nem kell az ajánlatához csatolni. Ajánlattevők az elvállalni szándékolt kötelezettségek biztosítására bánatpénzt tartoznak letenni. A bánatpénzt a 95257—911. sz. általános feltételek 3. szakasza határozmányainak megfelelően az ajánlatok fentjelzett benyújtási határideje előtti napon déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak budapesti főpénztáránál kell letenni.

A verseny tárgyalás a magyar királyi államvasutak műhelyi osztályában (Budapest, VI. ker. Andrassy-ut 75. IV. emelet, 35. ajtó) 1913. évi június 28-ik napján fogjuk megtartani és azon ajánlattevők vagy igazolt képviselőjük jelen lehetnek.

A szállításra vonatkozó műszaki leírás és vázlatrajzok, valamint az általános és különleges szállítási feltételek az ajánlatok benyújtására kitűzött napig, naponként a hivatalos órák alatt (délőtt 8—12 óráig) a magyar királyi államvasutak E. III. osztályában megtekinthetők.

Az általános és különleges szállítási feltételek, műszaki leírás és vázlatrajzok a magyar királyi államvasutak nyomtatványtárában egy koro-

naért beszerezhetők vagy kívánatra az egy korona előzetes beküldése mellett posta útján megküldetnek.

Az odaitétel 1913. évi július hó 15-ik napjáig fog megtörténni, amely időpontig az ajánlattevők ajánlataikkal kötelezettségben maradnak.

A szállítandó gépek származása tekintetében az általános feltételek 8. §-a, a gyártás ellenőrzése tekintetében ugyanazon feltételek 9. §-a mérvadó.

Ajánlatokat a műszaki leírásban felsorolt összes tárgyakra vagy egyes tárgyakra is lehet tenni.

A szerszámgépek, készülékek közül azok, amelyek nem lesznek a szállító által a helyszínén szerelendők, beszállításuk után, az összes többi gépek és berendezések pedig a rendeltetési helyükön való felszerelésük, üzemképes állapotba való helyezésük és jó eredménnyel megejtett kipróbálásuk után fognak ideiglenesen átvétetni. A kereseti összegek a magyar királyi postatakarékpénztár cheque és clearing forgalma útján fognak ki egyenlítettetni, minélfogva tartozik szállító ezen cheque és clearing forgalomba belépni.

Szállító szállított tárgyak szerkezetének helyességéért és teljesen megbízható működéséért, a kifogástalan kivitelért, valamint a felhasznált anyagok jó minőségéért, a szerszámgépek, készülékek után az üzembevétel napjától számítva hat hónapi, a villamos motorokra és többi berendezési tárgyakra nézve pedig ugyancsak az üzembevételtől számítva egy évi jótállást tartozik elvállalni.

Szállító tartozik a nála megrendelt műhelyi gépészeti berendezési tárgyak pontosan méretezett műhelyi részlet rajzait a beszállítással egy időben a magyar királyi államvasutaknak díjtalanul rendelkezésére bocsátani.

Az ajánlatok elbírálása az általános feltételek 5. szakasza értelmében fog megtörténni.

Budapest, 1913. évi május hó.

Az igazgatóság.

KERÉNY ARNOLD

" SZÁLLÍTÓ " Elvállal minden-
nemű elvámolá-
sokat, szállitáso-
kat valamint pod-
gyászfuvározást

Budapest, VII.,
Dohány-utca 37.

TELEFON 59-16.

Sérültek!

A világhírű **Multiform-sérvkötő**

szabadalom leírását ingyen és bérmentve küldjük.
— Kicsérélhető nyomlapok. Legfinomabb kiállítás,
kényelmes viselet.

Sérvkötők egyoldalu 6-8-10-12-16 K
kétoldalu 12-16-20-24-30 K

Műláb a lehető legjobb kivitelben működés a leg- izősebb kiállításban műtűző

Támgép, haskötő, gumiharigények stb. saját gyárunkban
jótállással, mérték szerint készítettnek.

Nagy képos árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk

Magyar Orvosi Műszertár

Epest, VII., Rákóczi-ut 32., a Rókus-kórházzal szemben.

A vörös keresztre ügyeljünk.

EVŐESZKÖZÖK

ezüstdből és alpacca ezüstdből,
DISZTÁRGYAK, ALKALMI AJÁNDÉKOK

a legelőnyösebben

POLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERTELEPÉN

Budapest, VI., Teréz-körut 5. szám, I. emelet.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDITOK.
ÁRJEGYZÉK 2000 RAJZZAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Császárfürdő BUDAPESTEN. Nyári és téli gyógy-
hely, a magyar Irgalmasrend
tulajdona. Elsőrangú kénes hévízű radioaktiv gyógy-
források; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes
iszap-, medence- és kádfürdők, melyek kiváló gyógy-
hatással használnak az összes reumatikus és idős-
bántalmaknál. Uszodák, hőlégi-, szónyas- és villamos-
vízfürdők. Ivó- és helyilegzési kúra. Prospektust ingyen
és bérmentve küld az igazgatóság.

**Uj, elegáns
automobilok**

Telefon 70-65, 81-42

vámon belül 8.— K
óradijert személyek-
re uttoljesitményre
való tekintet nélkül,
országutra 85 fillér
kilométerdj ellené-
ben bérelhetők.

E hirdetési rovatban minden szó
egyszeri beiktatása közönséges
petit betűkből 4 fillérrel, kompakt
betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó
egyszeri beiktatása közönséges
petit betűkből 4 fillérrel, kompakt
betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

32 éves

róm. kath. nyugdíjkepes
közégségi aljegyző, 2000 kor-
évi jövedelemmel 20-25
éves háziasan nevelt uri
leány lehetőleg ovónő
ismeretségét keresi há-
zasság céljából. Utóbbinak
helyben ovónői állásra is
lehet kilátása rövid időn
belül. Hozomány mellé-
kes levelek Remény* jel-
ige alatt e lap kiadójába
kéretnek.

Házasságokat

diszkrétén, minden igény-
nek megfelelően közvetít
Nagy Jenő elismerten leg-
szolidabb házasságközve-
títő irodája, Budapest,
Rákóczi-ut 36., I. emelet
& Czégnékiúli levelezés

Gyorsírás

és gyorsíró. A Gyak-
orló Gyorsíró Társaság
szaktanfolyama lényo-
sen mognagyobbított mo-
dern hygienikus új helyi-
ségikben (Andrássy-ut
12.) tartatnak. Legújapo-
sabb kiképzés gépirás-
magyar- és német gyors-
írásban. — Gabelsberger-
Markovits rendszer. Be-
iratkozás naponként. Tan-
díj igen mérsékelt. Díj-
mentes tantárgyak: ma-
gyar-német helyesírás,
"Kartothek" amerikai könyv-
velési és nyilvántartási
rendszer, ússzeadó- és szá-
mológépek kezelése. Pár-
huzamosan esti tanfolya-
mokat is tartunk. Végzett
növendékeinket díjtalanul
állításba juttatjuk Olegowski
és Társa, (Remington)
Budapest, VI., Andrássy-ut
12. szám.

Tokaji

számoródní 1908. évi 8
liter 11 korona. Tokaji
édes naxbor 5 féliteres
üveg 12 korona, bérmentve
Grütnér Lajosnál, Tokaj-
ban.

Orion-motorok

világhírű gyártmány, új
és használt állapotban;
továbbá egy automobil,
L. t. K. 12-14 HP, és egy
Voiturette 8 HP. jutányos
áron eladó. V. MICHL, mo-
torgyára, SCHLAN (Cseh-
ország).

MINDEN

Szatelembornek és hőlé-
gek feltétlenül ajánlható
a Társalgas Művészete című
könyv. Szógyon az em-
berre, ha társaságba megy
és nem tudja, mit szólnon
szomszédjának vagy pláne
főlebbvalójának. Mindenki
szánakozva nézi az ily
embert! Akar Ön szel-
temes lenni? Akarja,
hogy kellemes társalgónak
tartsák? Olvassa el a Tá-
rsalgas Művészete (Ellen-
állhatatlanság titka) köny-
vet, melyből megtudja, mint
viselkedjék, hogy férfít,
nőt, slattvalót, főlebbvalót
egyaránt meghódítson! A
könyv korrekt utmutatója
leaz ar élet minden hely-
setében. (Olcsón megse-
resheti.) Apekinthető ki-
vonatot (tartalomjegyzé-
ket) ingyen, diszkrétén
küld a "Gyorsú Könyvtár"
kiadóhivatala, Budapest,
Rákóczi-ut 36.

Felhalálók

UTMUTATÓJA szaba-
dalmaszázhoz, érté-
kesítéshöz nélkülöz-
hetetlen.
Díjtalanul küldi:

Aron és Molnár

szabadalmi és értéke-
sítési osztálya
Budapest, VIII.,
József-körut 9. szám.

Soványtság

Az egyedüli eredmén-
ytől kísért háztizer a
dr. William Hartly tanár
amerikai erőtáp-pora.
Soványak tartós, szép
telt testidomokat nyer-
nek. — Hőlgyek remek
kóplet. Hat het alatt 20
kiló gyarapodásrt jól-
állást. Verszegénység,
gyengeség, idegösség
ellen és gyomorhajo-
soknak nélkülözhetet-
len tápszor. Kitüntptve:
Chicago, Berlin, London
Hamburgban. Köszönő
levelek minden orszá-
ból. Dobozonként 1 frt
10 kr. Használati uta-
sitással. Főraktár Ba-
lász Károly E. drogueria
VII. Damjanich-utca 33.
Telefon József 28-29.

Erzsébetfalván

a villamos megállónál Sze-
mere-utca 22. sz. a. egy
kétlakásos ház, mely 3
szoba, 2 konyha, spóisz,
nyári konyha stb.-ből áll,
minden elfogadható árt
eladó. A telek 156 □-öles.
Felvilágosítást adhat a tu-
lajdonos délután 3-6-g.
Kilián István, Budapest,
Honvéd-utca 10.

Zálogcédulákat

voszek. Elzálogosított
brilliansokat, gyöngyö-
ket, aranyat, ezüstöt
és ékszereket 100.000
koronálg költségmente-
sen kiváltak és tel-
jes értékét kifizetem.

Singer Jakab

ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. sz.
Isabella-utca sarkán.

Fehérvarrónő

kerestetik 2-3 hétre ház-
hoz, lehetőleg azonnalnra.
VII., Miksa-utca 17., III.
om. 24.

Benzinmotorok

a raktár felosztása
miatt olcsón eladók,
V. Michl motorgyára-
ban Schlan (Csehor-
szág). Ugyanott 3 drb.
vasalógép eladó.

Gépirónő,

magyar gyorsíró Allást
keres. Szíves ajánlatok
"B. E." Zrinyi-utca 7. II.
13. alá kér.

A gyorsíróiskola

új helyiségei. A "Steno-
gráfia" Országos Gabels-
berger Gyorsíró- és Gé-
píróiskola mognagyobbított
összes helyiségei most ki-
zárólag Rákóczi-ut 20. alatt
vannak. (Előbb Rákóczi ut 60)
Figyelmeztetjük a közönsé-
get, hogy intézetünk ismert
elnevezésével sok vissza-
elés történik és azért az
új cím Rákóczi-ut 20 jól
megjegyzendő. A magyar,
német gyorsírási, gépirási,
helyesírási és kereske-
delmi szaktanfolyamokra
naponta lehet beiratkozni.
Ingyenes gépirás-oktatás.
Előkeztető tanfolyamok a
gyorsírási-tanítói és tanító-
i vizsgára, mely vizsga
a minisztériumtól kino-
vezett állandó vizsgáló-
bizottság előtt történik.
Sürgős esetben a gyors-
írás és gépirás egy hónap
alatt megtanulható. Ingye-
nes biztos állasközvetítés.
Írásmunkák készítése és
sokszorosítása. Beiratások
egész nap, kizárólag Rá-
kóczi-ut 20. Tájékoztatót
küld az igazgatóság. Tele-
fon 101-25.

Örökre

irtója tyukszemnek, min-
den bőrbajnak, fagyás-
nak viszkotegségnek 80
fillér. Fogfájást rögtön
szüntető 1 korona. Fel-
tűnően fehéritő, üdítő,
széplőt mulasztó ránctól
óvó róza arkenőcs 90
fillér és 150 gramm Lillio-
tej mosdó 1 kor., postadíj
55 fill., ezek együtti hasz-
nálattal felülmulhatatlan
hatásnak. Reiháné, Nagy
Káta, Pestm.

Dicsőrólevél.

Tisztelt Reiháné asszony
Nagykúta, Pestmegye.
Több mint 20 éve, hogy
férjem tyukszemével szen-
vedt és más receptek hasz-
nálatára hiábavaló volt, míg
a kegyedé pár nap alatt
minden szenvedéstől meg-
mentette, amiért nem győzi
elégge áldani. Egy szom-
szédnénk kért a bőrvisz-
ketegségére és fagyos
lábára. Hatása bámulatos
volt! En meg a Lillio-
tej és erme hatásárt
áldom. Állandóan használ-
lom, üdítőse feltűnő. Áldá-
som ismételve. A szerből,
hogy ne hiányozzon a
házunknál, kérek után-
vételt egyelőre 6 adagot,
ugyszintén ermet is 6
skatulyával és Lillio-
tejet 3 üveggel. Soha nem muló
hálammal, maradtam tisztel-
lettel Tökés Imróné,
Seprőd-Erdély, 1911. évi
junius hó 1-én.

Csinosan butorozott

utcai szoba, magános urnó
vagy hivatalnok ur részé-
re azonnal kiadó Budán,
I., Kékgolyó-utca 15-a.
I. em, 8. ajtó.

Egyszerű és finom

BUTOR

részletre

vagy meghatározott időre.

Még nem létezett előnyös
feltételekkel készpénz
árak mellett

csak 6% kamat

fizetendő. Ertesítéssel szolgál

Liszt István ur

Kristóf-tér 8. I. em.

Butorraktárban.

Parlamentí

gyorsírók által vezetett
magyar-német gyorsíró is-
kola. Gépirás különféle gé-
peken és magyar-német
fogalmazásoktatás. A tel-
jes kiképzés díja havi 10
korona. Kereskedelmi aka-
démiai rondes tanárok ál-
tál oktatott szaktantár-
gyak. Az Országos Magyar
Gyorsíró-Egyesület minisz-
teri jóváhagyással szerve-
zett tanfolyamal nyilván-
nyossági joggal. Alapította
Markovits Iván az 1863.
évben. Közérvényű egye-
sületi oklevelek. Tájéko-
ztatót küld a Gabelsberger
Szakiskola (kizárólag Hege-
dus Sándor-utca 7. előbb
a szemközti Liszt Ferenc-
tér 10. szám alatt. A címre
jól vigyázzunk! Az egye-
sületnek más iskolája
nincs. Az "Országos" és
"Gabelsberger Szakisko-
la" jelzőket megtővesztés
céljából utanozzák. Telefon
84-68.